

D röj

ŞALOM

HAZİRAN-EMMÜZ 2013 SAYI 24 8 TL

BOZCAADA
keyif zamanı

Toprakları kan ve
gözyaşı ile yoğrulmuş...

GALIÇYA

ELİF & TAN ORAL
Ciddiyeti alaya alan, alayı ciddi tutan çift

*Rüzgara karşı
yürüyen adam.*

BUBİ

*Yaz gecelerine
ünlü yağmuru*

TOLEDO'da
bir Sefarad

**GÖBEKLİ
TEPE**

Modada **KADIN**
egemenliği

VAKKO

MODA VAKKO'DUR
75 YILDIR...

Editörden...

Sevgili Şalom Dergi okurları; elinizde tuttuğunuz Haziran ayı dergisinde yer verdiğim yazıların bir kısmını siz okurlara kısaca tanıtmak istiyorum.

Peygamberler kenti Urfa'ya 12 km mesafede yer alan 'Göbekli Tepe' son yıllarda gerçekleştirilen arkeolojik kazılarda gün yüzüne çıkarıldı. 'Göbekli Tepe' tarihin yeniden yazılmasına vesile olacak bir buluş niteliğiyle dünyanın tüm dikkatini üstüne topluyor. Şalom Dergi, **'Dünyanın ilk tapınağı: Göbekli Tepe'** başlıklı yazı ile Türkiye'de- mesleki yayınlar dışında- bu konuya yer veren ilk dergi olmanın ayrıcalığını taşıyor.

'Un Canto a Galicia: Galiçya'ya Şarkı'

başlıklı yazı, kökleri iki koldan Baal Shem Tov'a uzandığı bilgisi nesilden nesile aktarılmış olan Horodenka'lı Lichtenthal ailesinin öyküsünü küçük torunları Bernar Şer'in ağzından aktarıyor.

'Birkaç enstantane ile Toledo'da bir Sefarad' yazısını okurken 700 yıl öncelerinin huzur ve mutluluk dönemlerinde bir ortaçağ kültürleri potası olan Avrupa kenti Toledo'da adım adım tarihin izlerini süreceksiniz.

"Bu yaz nerede tatil yapsam?" diyorsanız, **'Bozcaada'da keyif zamanı'** yazısı size yol gösterebilir. Tabii ki doğa, rahatlık, sadelik, huzur, dinginlik ve sessizlik arıyorsanız...

'Bubi: Rüzgara karşı yürüyen adam' başlıklı söyleşide Türkiye'nin en önemli sanatçılarından biri olan Bubi'yi atölyesinde ziyaret ederken, Schneidertempel Sanat Merkezi'nin huzurlu atmosferinde gerçekleşen **'Ciddiyeti alaya alan, alayı ciddi tutan çift: Elif&Tan Oral'** söyleşisini keyifle okuyacaksınız.

Nostalji yazımız bir zamanların plajlarını, **Müzik** sayfalarımız Türk müziğinin geçmişini bizlere anımsatıyor, **'Köşeli Anlatımlar'**da doktorumuz bilgilendirirken sorularınıza yanıt vermeyi bekliyor. **'Yaşamdan', 'Nitelik-Kitaplık', 'Sinema', 'Sanat Ajandası', 'Moda'** sayfalarımız her zamanki gibi farklı konularda ilgimizi çekmeyi başarıyor.

Sevgili Şalom Dergi'nin dikkatli okurları; bilmem hatırlıyor musunuz bir önceki sayımızda **'Mayıs 68'i Fransa'da yaşadım'** başlığı altında çok değerli bir araştırma yazısı yayınlamıştık. Yazı, öğrenci ve işçi olaylarının o yılın Cannes Film Festivali'ni nasıl etkilediğini belge ve fotoğraflarla sergilemekteydi. Bu değerli araştırmanın yazarı Viktor Apalaçi her yıl olduğu gibi bu yıl da Cannes Film Festivali'ne katıldı. Uçak yolculuğu boyunca dergilerimiz Cannes yolcusu sinema meraklısı medya mensupları arasında elden ele dolaştı.

Ve ne mutlu bize ki, Şalom Dergi'nin Mayıs sayısı 'önemli bir tarihi belge niteliği ile' Cannes Film Festivali arşivine alındı.

Şalom Dergi sesini duyuruyor galiba... Ne dersiniz?

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş, Tuna Saylağ, Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

Dünya Yayıncılık A.Ş.
"Globus" Dünya Basınevi
100. Yıl Mh. 34440 Bağcılar - İST.

T: (0212) 440 24 24

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda
satılmaktadır.

**ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR**

Teknolojiye yeni renkler kattık.

Bosch ankastre ürünler, kusursuz uyum ve 4 farklı renk seçeneği sunuyor.

Bosch ankastre ürünler, işlevsellik ve teknolojiyi bir arada sunarken, kullanıcısının ihtiyaçlarını da %100 oranında karşılıyor. Şimdi fırından davlumbazına, ocağından buzdolabına kadar bütün Bosch ankastre ürünler hem birbirleriyle kusursuz bir uyum içinde olacak hem de siyah, beyaz, çelik ve kuvars renk seçenekleriyle mutfağa ruhunuzu yansıtacak. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

Siyah

Beyaz

Çelik

Kuvars

8-16

içindekiler

Sarah Silverman HBO televizyon kanalında 'Sarah Silverman: We Are Miracles' adlı yeni bir programa başladı

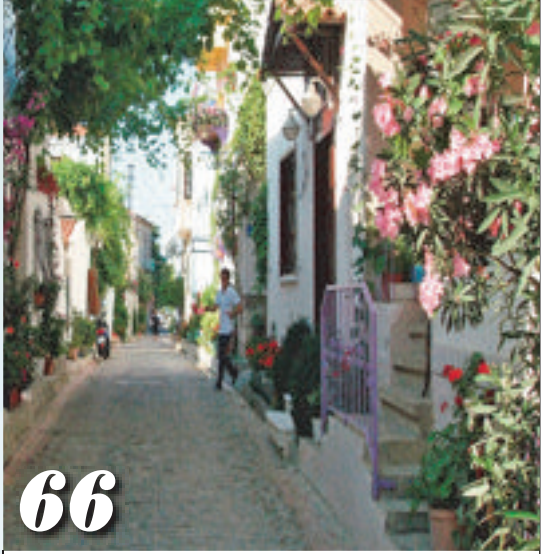
26

SÖYLEŞİ
**50-54 BUBİ RÜZGÂRA
KARŞI YÜRÜYEN ADAM**

80

66

KİM, NEREDE?...
**8-16 JOHANSSON AKSIYON
FİLMİNE HAZIRLANIYOR**

**SİLVERMAN GÜLDÜRMEYE
DEVAM EDİYOR**

KÜLTÜR

**26-32 BİRKAÇ
ENSTANTANE İLE
TOLEDO'DA BİR SEFARAD!**

700 yıl öncelerinin huzur, mutluluk dönemlerinde gerçek bir ortaçağ kültürleri potası, Toledo.

NOSTALJİ

**74-78 BİR TEBESSÜMLE
HATIRLANAN YILLAR
NE GÜZEL
PLAJLARIMIZ VARDI...**

SİNEMA

88-94 İTALYAN SİNEMASI
Yalnız İtalya'nın değil, dünya sinemasının ilk büyük "auteur"ü, Luchino Visconti, 1906'da Milano'nun çok eski ve çok asil bir ailesinin son çocuğu olarak dünyaya geldi...

SANAT AJANDASI

**102-106 SICAK YAZ
GECELERİNE
ÜNLÜ YAĞMURU**

102

SÖYLEŞİ

56-64 CİDDİYETİ ALAYA ALAN, ALAYI CİDDİ TUTAN ÇİFT:
ELİF&TAN ORAL

46

KÖKLER

36-45 "UN CANTO A GALİCIA" GALİÇYA'YA ŞARKI...

ARKEOLOJİ

18-24 DÜNYANIN İLK TAPINAĞI
GÖBEKLİ TEPE

Yaklaşık 12 bin yıl öncesi döneme ait göbekli tepe tapnağı, bugün artık dünyanın en eski tapnağı sayılıyor. Tarihin yeniden yazılmasına vesile olacak bir buluş niteliğiyle dünyanın tüm dikkatini üstüne topluyor.

SAĞLIK

34-35 ÖĞRETMİYİ
NEDEN SEVİYORUM?

MÜZİK

80-84 GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
TÜRKİYE'DE MÜZİK

Dünya Justin'leri, Amy'leri, Lady Gaga'ları, Rihanna'ları, Adela'ları, Psy'ları dinler her an yeni starlar piyasaya sürerken bizde durum ne?

GEZİ

66-72 BOZCAADA'DA
KEYİF ZAMANI

NİTELİK-KİTAPLIK

86-87 İKİ
REİNER'DEN İKİ
KİTAP TANITIMI...

YAŞAMDAN

46-48 SINAV
STRESİ

Üniversite sınavının yaklaştığı şu günlerde, hayalindeki okulu kazanmak ve geleceğini şekillendirecek öğrenciler için mini bir test hazırladık...

MODA

96-100 MODAYA
YÖN VEREN
KADINLAR...

88

18

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

Mila Kunis'e, “en seksi kadın” yakıştırması

Mila Kunis FHM dergisinin düzenlediği yarışmada '2013 yılı dünyanın en seksi kadını' seçildi. Geçen yıl yine FHM dergisinin düzenlediği yarışmada 9. olan Kunis, bu yıl 99 kadını geride bırakarak birinci sıraya yerleşti. Listede yer alan diğer önemli isimler şöyle: Rihanna, Taylor Swift, Katy Perry, Jennifer Lawrence, Selena Gomez, Lana Del Rey, Kristen Stewart.

FHM dergisinden yapılan açıklamada 29 yaşındaki Mila Kunis'in sadece güzel gözleri için birinci seçilmediği, oyuncunun gelişmiş bir mizah anlayışına sahip olduğu, kendisini dahi alaya almaktan kaçınmadığı belirtildi. Yahudi bir ailenin Ukrayna doğumlu kızı olan Kunis, geçtiğimiz ekim ayında Esquire dergisi tarafından da dünyanın en seksi kadın seçilmişti.

Dahi kızın eseri açık artırmada

Oscar Wilde'in "dahi kız" olarak tanımladığı Yahudi şair Amy Levy'nin "At Dawn" adlı şiirinin elyazması çıkarıldığı açık artırmada 3500 Pound'a alıcı buldu. Bu, Levy'nin intiharından kısa bir süre önce 1889'da yazdığı bir şiirdi. Yazar Vernon Lee ile ilişkisi bulunan feminist Amy Levy, Cambridge Newnham College'in ilk Yahudi kadın öğrencisi olmakla mensubu olduğu orta sınıf Yahudi ailesinin geleneklerinin sınırlarını zorlamıştı. 27 yaşında hayata veda etmesine rağmen Amy Levy'nin çok sayıda kitap ve denemeleri yayınlandı. Dinine fazla bağlı olmamasına rağmen genç şair kısa yaşamı boyunca Yahudi kimliğine her zaman sahip çıktı. İlk yazıları 14 yaşındayken yayınlanan Levy'nin intiharının ardından Oscar Wilde, Women's World adlı dergide genç şairin kısacık hayatının ardında bıraktığı eserleri öven bir yazı yazmıştı.

Monako'da “Umudun Kemanları”

Monako'da gerçekleşen bir konserde Monte Carlo Orkestrası Holokost kurbanı Yahudi müzisyenlere ait kemanları kullandı. Nice Matin adlı günlük gazetede yer alan habere göre, 4 Mayıs Cumartesi akşamı Grimaldi Forum'da düzenlenen konserde Naziler tarafından katledilmiş Yahudi müzisyenlerin yaşam öyküleri de tek tek anlatıldı. "The Violins of Hope" (Umudun Kemanları) adını taşıyan etkinliği düzenleyen Smadar Eisenberg, Holokost kurbanlarına ait kemanları Amnon Weinstein'ın atölyesinden temin etti. İsraili bir keman yapımcısı ve onarıcısı olan Weinstein yıllardır Holokost kurbanlarına ait müzik aletlerinin koleksiyonunu yapıyor. Konserde yad edilen müzisyenler arasında Auschwitz kadınlar orkestrasının şefi ve besteci Gustav Mahler'in de yeğeni olan Alma Rose, gaz odalarında son nefeslerini verinceye dek beste yapmaya devam eden Hans Krasa, Gideon Klein vardı. Konserin geliri İbrani Üniversitesi Nöroloji Araştırma Merkezi'ne bağışlandı.

SAC®
BAKIM DÜNYASI
Profesyonel Kozmetik Ürünleri

Dünyanın En Seçkin Markalarının

- Saç Bakım Ürünleri
- Cilt Bakım Ürünleri
- Kişisel Bakım Ürünleri
- Profesyonel Makyaj Ürünleri
- Bebek Bakım Ürünleri

ve daha bir çok şey...

Profesyonel
Kozmetiğin
e-dünyası

www.sacbakimdunyasi.com

Alison Brie'nin *Yahudi* *annesi*

Alison Brie Yahudi komedyen Marc Maroni ile chat yaparken, henüz çocukken boşanan anne ve babası arasında gidip gelmenin ne kadar zor olduğundan yakındı. "Mad Men" ve "Community" filmleri ile yıldızı parlayan Alison Brie, çocukluğunda hafta sonları babası ile Hıristiyan-Hindu kilisesine gidiyor, hafta başı ise, laik ancak Yahudi kimliğine oldukça bağlı annesine dönüyordu. Alison annesi ile ilgili çocukluk anılarını; "Yahudiliği ile her zaman gurur duyan annem çocuklarının da bu bilince sahip olmasını isterdi. Henüz 6 yaşındaydım, bana şakacı bir tavırla 'sen bir Yahudisin, Hitler bugün gelse alıp seni götürür' dediğini anımsıyorum" sözleri ile dile getiriyor. Alison Brie'nin annesi Joanne (genç kızlık soyadı Brenner) çocuklarla ilgili "Para los Ninos" adlı bir yardım kuruluşunda gönüllü çalışıyor. İskoçya ve İrlandalı olan babası Charles Terry Scermerhorn ise müzisyen.

GOOGLE ART'A KÜLTÜREL KATKI

New York Yahudi Tarihi Merkezi, Google Cultural Institute'un (Google Kültür Enstitüsü) online projesine aralarında Holokost dönemine ait tabloların ve Sigmund Freud'un portrelerinin de bulunduğu 600'ün üstünde sanat eserinin yüksek çözünürlükte fotoğraflarını verdi. Google Cultural Institute'un bir girişimi olan Google Art Project, sanatı, arşivleri, kültürel mirası ve her türlü kültürel değeri teknolojiyi kullanarak sanal ortama almayı amaçlıyor. Şimdilik 40 bin objenin yer aldığı bu projeden yararlanmak için sanatçının adını, eserin türünü, müze adını, ülkeyi, koleksiyonun adını yazmak yeterli.

James Franco ile Dave Franco, Hollywood'un en sevilen ünlü kardeşleri. Her ne kadar birbirlerine benzetilseler de onlar hiç benzemediklerini düşünüyorlar.

Franco kardeşler benziyorlar mı?

Dave; "James benden çok daha büyük, ikimizi yan yana görerseniz birbirimizden denli farklı olduğumuzu fark edersiniz." diyor. James, David/Dave, ve Tom Franco kardeşlerin anneleri Yahudi olduğu halde Yahudi olarak büyümедiler. James Franco'nun en büyük başarısı, Spider Man ile oldu. Oynadığı "Tristan & Isolde" ve "The Company" filmleriyle de başarısını katladı. 2010 yılında "127 Saat" filminde gösterdiği performansla 2011 Oscar

ödülleri en iyi erkek oyuncu adayı oldu ve bu rolüyle 8 tane festivalde en iyi erkek oyuncu ödülünü aldı.

Dave Franco ise "21 Jump Street" adlı komedi filminde oldukça başarı gösterdi. Daha sonra "Warm Bodies" adlı çok satan romanın filme uyarlamasında ve "Now You See Me" (Sihirbazlar Çetesi) filminde Jesse Eisenberg, Mark Ruffalo, Morgan Freeman ve Isla Fisher ile rol aldı.

Yazı evinize getiriyoruz...

*BS Creation ilkbahar - yaz koleksiyonuyla tanışın...
Ortancalarla bezenmiş, tamamlayıcı renk ve
desenlerle hazırlanmış yastıklarımızla
ister evinizde ister bahçenizde
harikalar yaratın!*

www.bs-creation.com

Bağdat Cad. Köşk Sok. No: 5/9 Erenköy

Tel: (0216) 385 60 06

 /bscreation

 /bscreationbrand

BS creation

Johansson aksiyon filmine hazırlanıyor

Çevirdiği filmlerde kadını aksiyon sahnelerinin merkezine yerleştirmeyi seven Fransız yönetmen Luc Besson yeni projesi "Lucy"nin başrolü için Scarlett Johansson ile anlaştı. Besson senaryosunu yazdığı "Lucy"nin yönetmenliğini de yapacak.

Çektiği filmlerde hayatın farklı yönlerinde yaşayan insanları, aşklarını, mücadelelerini ve her şeye rağmen yalnızlıklarını resmeden Besson, hikâyelerini sıra dışı öğeler, çeşitli karakterler ve kendine has bir mizah ile anlatır. Fransız sinemasının dışına çıkan, popülerlik kazanan ancak bağımsız kalmayı başarabilen bir sinemacı olan Besson, 1999 yılında çektiği "The Messenger: The Story of Joan of Arc" filminden sonra, genç ancak yetenekli sinemacılara imkân sağlayabilmek için şirketi aracılığıyla yapımcılığa soyundu. "Beşinci Element" gibi birçok başarılı filme imza atan Besson bu filmleriyle yeni tartışmalara da sebep oldu. Kimilerince yeni nesil Fransız sinemacılar arasında en iyilerden biri olarak görüldüyse de, birçok kişi Fransız sinema tarihinde Luc Besson'a yer olmadığını savundu.

Ölü Deniz Parşömenleri uzmanı yaşamını yitirdi

'Ölü Deniz Profesörü' olarak tanınan bilim adamı Geza Vermes 88 yaşında hayata veda etti. Oxford Üniversitesi Yahudi Araştırmaları Enstitüsü'nde Ordinaryus Profesör olan Geza Vermes, Ölü Deniz Parşömenleri ve İsa'nın Yahudi kimliği konusundaki

çalışmaları ile ünlüydü. Üniversite'nin Yahudi Araştırmaları Enstitüsü başkanlığını yapan David Ariel, Vermes'in ölümünün ardından; "O ilimde gerçek bir öncülük örneği sergiledi. Geza iyi bir insan, bir dost ve hepimizin mentoruydu"

şeklinde konuştu. 1924'de Macaristan'da doğan Prof. Vermes'in anne ve babası Holokost'ta katledildi. Savaş sonrasında Roma Katolik Kilisesi tarafından papaz olarak atandıysa da 1957'de göç ettiği İngiltere'de Yahudiliğe geri döndü. 1947'de gün ışığına çıkarılmalarının ardından Ölü Deniz Parşömenleri üzerinde araştırma yapan ilk bilim adamlarından biriydi.

Winehouse'in hayatı film oluyor

Ödüllü İngiliz yönetmen Asif Kapadia, 2 yıl önce hayatını kaybeden ünlü şarkıcı Amy Winehouse'in belgeselini çekmeye hazırlanıyor. Focus Features International Şirketi, belgeselin, 23 Temmuz 2011'de henüz 27 yaşındayken alkol zehirlenmesinden ölen Grammy ödüllü genç sanatçının yaşamını daha evvel hiçbir yerde yayınlanmamış arşiv görüntüleri kullanılarak anlatılacağını açıkladı. Winehouse'un ailesi, daha önce de birçok belgesel teklifi aldıklarını ancak yönetmen Kapadia ile yapımcı James Gay-Rees'in Amy'nin öyküsüne son derece duyarlı ve dürüst bir biçimde yaklaştığını söyledi.

The Sun gazetesinde yayınlanan bir habere göre evinin yakınında oturan komşuları Amy'nin adının yaşadığı sokağa verilmesi için başvuruda bulundu.

Yılın yatırım fırsatı!

2+1 DAİRE ALIN, AYDA 1.750 TL KİRA ALIN!

Edirne’de, şehrin ve üniversite kampüslerinin kalbinde, **Ünisite - Üniversiteli Yaşam Merkezi’nde.**

Az sayıda 2+1 daire. Bitmiş, faal, **kurumsal kiracısı içinde.**

Kat mülkiyetli, iskanlı, tapusu hazır. Bugün al, kirası hemen işlemeye başlasın.

Tapu Vega’dan; hemen elinde. Kira Ünisite’den; her ay cebinde. Üstelik, her yıl TÜFE-ÜFE oranında artış garantisıyla!

Hemen arayın, randevu alın, Ünisite’yi ziyaret edin. Sosyal tesisinden dairelerine kadar her köşesini inceleyin. Maketten değil, inşaattan değil, ne alacağınızı, ne kazanacağınızı yerinde, bitmişinden görün. Doğru yatırım yapın, paranıza değer katın.

Kıyaslayın, akılcı yatırımın farkını görün:

Yatırım Tipi	Mevduat Hesabı	Gayrimenkul Yatırımı (Ünisite Kiracılı)
Yatırımcı	Gerçek Kişi	Gerçek Kişi
Yatırım Tutarı	236.000 TL	236.000 TL
Yıllık Faiz Oranı	%6,75	-
Aylık Net Faiz Getirisi / Aylık Kira	1.128 TL	1.750 TL
Yıllık Gelir Artışı	Yok	TÜFE-ÜFE ↗↗
Anaparanın Yıllık Değer Değişimi	Azalış ↘↘	Artar ↗↗
Yatırımın Kendini Amorti Süresi	Yok	11 Yıl 3 Ay

İster peşin alın, isterseniz, anlaşmalı bankalarımız ile size özel oluşturulan banka kredisi olanağından yararlanın:

TAPUM ELİMDE KİRAM CEBİMDE

Özel Oranlar ile Anlaşmalı Bankalar Kredi Ödeme Tablosu

Peşinat/Kredi		Vade / Aylık Taksit Tutarı					
Peşinat	Kredi Tutarı	84 Ay (7 yıl)	60 Ay (5 yıl)	48 Ay (4 yıl)	36 Ay (3 yıl)	24 Ay (2 yıl)	12 Ay (1 yıl)
56.000 TL	180.000 TL	3.077 TL	3.883 TL	4.610 TL	5.828 TL	8.301 TL	15.820 TL
76.000 TL	160.000 TL	2.735 TL	3.452 TL	4.098 TL	5.180 TL	7.379 TL	14.062 TL
96.000 TL	140.000 TL	2.393 TL	3.020 TL	3.586 TL	4.533 TL	6.456 TL	12.304 TL
106.000 TL	130.000 TL	2.222 TL	2.804 TL	3.329 TL	4.209 TL	5.995 TL	11.426 TL
116.000 TL	120.000 TL	2.051 TL	2.589 TL	3.073 TL	3.885 TL	5.534 TL	10.547 TL
126.000 TL	110.000 TL	1.880 TL	2.373 TL	2.817 TL	3.562 TL	5.073 TL	9.668 TL
136.000 TL	100.000 TL	1.709 TL	2.157 TL	2.561 TL	3.238 TL	4.612 TL	8.789 TL
146.000 TL	90.000 TL	1.539 TL	1.942 TL	2.305 TL	2.914 TL	4.151 TL	7.910 TL
156.000 TL	80.000 TL	1.368 TL	1.726 TL	2.049 TL	2.590 TL	3.689 TL	7.031 TL
166.000 TL	70.000 TL	1.197 TL	1.510 TL	1.793 TL	2.266 TL	3.228 TL	6.152 TL
176.000 TL	60.000 TL	1.026 TL	1.294 TL	1.537 TL	1.943 TL	2.767 TL	5.273 TL
186.000 TL	50.000 TL	855 TL	1.079 TL	1.281 TL	1.619 TL	2.306 TL	4.394 TL
196.000 TL	40.000 TL	684 TL	863 TL	1.024 TL	1.295 TL	1.845 TL	3.516 TL
206.000 TL	30.000 TL	513 TL	647 TL	768 TL	971 TL	1.384 TL	2.637 TL
216.000 TL	20.000 TL	342 TL	431 TL	512 TL	648 TL	922 TL	1.758 TL
226.000 TL	10.000 TL	171 TL	216 TL	256 TL	324 TL	461 TL	879 TL
236.000 TL	- TL	- TL	- TL	- TL	- TL	- TL	- TL

Not: Söz konusu kredi bankalarca bireysel müşteri hakkında yapılacak kredi istihbaratı sonrasında neticelenecektir. Başvuru esnasında kimlik fotokopisi ve gelir belgesi beyanı gerekmektedir.

www.tapumelimdekiramcebimde.com

İstanbul Adres: Zeytinoğlu Caddesi 1/41, Kat 8, 34335 Etiler, İstanbul
T: 212 256 99 89 Edirne İrtibat T: 0 (533) 285 03 14

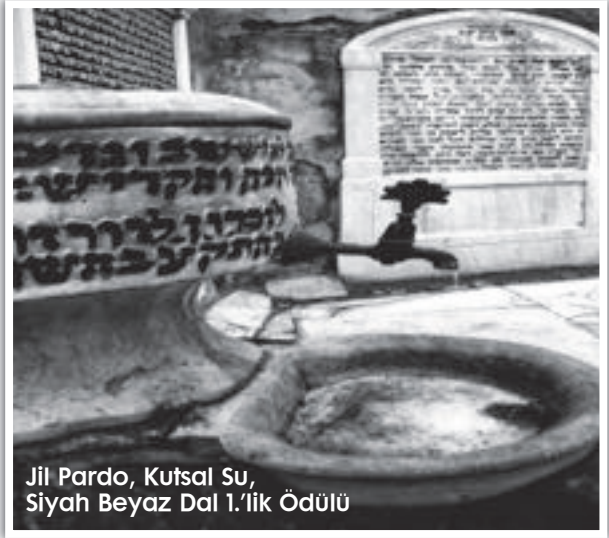

Sacha Baron Cohen'den yeni film

Sacha Baron Cohen son projesini hayata geçirmeye çalışıyor. Cohen "The Lesbian" adlı yeni filminin senaryosu için "Klown" adlı komedinin Danimarkalı yazarları Casper Christensen ve Frank Hvam ile anlaşmıştı. İkilinin mizah anlayışını takdir eden ünlü komedyen Cohen, Christensen ve Hvam'ı ikna etmek için Danimarka'ya gitti.

"The Lesbian"ın, önceki filmi "Borat"tan çok farklı olacağını söyleyen Sacha Baron Cohen, lezbiyen kızını evlendirebilecek olan kişiye 65 milyon dolar bağışlamaya hazır Hong Kong'lu Cecil Chao'nun gerçek yaşam öyküsünden esinlenerek hayata geçirilecek bir film olacağını belirtmekte. Sacha Baron Cohen filmde oynayacak ve yapımcılığı üstlenecek.

Fotoğraflarla Yahudi mirası

Jil Pardo, Kutsal Su,
Siyah Beyaz Dal 1.'lik Ödülü

Denis Levi, Shabat Shalom
Renkli Dal 1.'lik Ödülü

Sefarad Kültürü Araştırma Derneği tarafından düzenlenen 'Türkiye'deki Yahudi Mirası Fotoğraf Yarışması, Amatör Fotoğraf Sergisi' pek çok sanatseveri Schneidertempel Sanat Merkezi'nde bir araya getirdi. Yarışmaya katılan 260 fotoğraf arasından jüri üyeleri İzzet Keribar, Alberto Modiano, Rubi Asa ve Vladi Benbanaste'nin seçtiği 42 fotoğraf sergiyi gezenlerin beğenisini kazandı. Pek çok kişi bu sergi sayesinde, bilmediği sinagogları görebilme, bildiği yerlere farklı bir açıdan bakabilme şansına sahip oldu. Renkli dalda birincilik ödülünü 'Shabat Shalom' isimli fotoğrafı ile Denise Levi kazanırken, siyah beyaz dalda birincilik ödülü 'Kutsal Su' adlı fotoğrafı ile Jil Pardo'nun oldu. Yakın zamanda genç yaşta yaşamını yitiren Alp Alkaş adına ithaf edilen serginin geliri adını yaşatmak üzere kurulan eğitim fonuna bırakıldı. Sergi ile ilgili bilgiye www.yahudimirasi.com'dan ulaşılabilir.

Ne halin varsa GEZ...

KARADENİZ

Karadeniz'i **uzmanı** ile gezin...

YURTDIŞI

Antarktika'dan Amazon Ormanlarına, **tüm kıtalarda...**

KÜLTÜR

Kalite odaklı ve **sıradışı** geziler...

TEMALİ TURLAR

Gurmeden arkeolojiye **özel ilgi** turları...

GRUPLARA ÖZEL GEZİLER

İstedığınız zaman, istediğiniz yere sadece **siz ve arkadaşlarınıza** özel...

BUKLA TUR

Türsab Belge No: 4709

web: www.bukla.com

e-mail: bukla@bukla.com

tel: 0212 245 0635

[facebook.com/buklatur](https://www.facebook.com/buklatur)

twitter.com/Buklatur

Roman Abramovich listenin neresinde?

Bu yıl Roman Abramovich açısından pek geçmedi. Sahibi olduğu futbol takımı Chelsea şampiyon olmadı, lüks teknesi artık dünyanın en uzun teknesi değil, üstüne üstlük artık İngiltere'nin eski Sovyetler Birliği'nden gelen en zengin Yahudi'si sıfatını da yitirdi.

Sunday Times'ın hazırladığı Zenginler Listesinde Abramovich beşinci sırada yer alıyor. Odessa doğumlu medya dünyasının tanınmış siması Len Blavatnik serveti ile bu listenin iki numarasına yerleşti. 55 yaşındaki Blavatnik 2011'de dünyanın en ünlü müzik şirketlerinden Warner Music'i satın almıştı.

Bin kişilik zenginler listesinde 85 Yahudi yer alıyor. Bunların arasında Express ile Channel 5'in sahibi Richard Desmond, artist Helena Bonham Carter ve yönetmen eşi Tim Burton, Harry Potter'in 23 yaşındaki oyuncusu Daniel Radcliffe de bulunuyor. Sacha Baron Cohen ile eşi Isla Fisher, aktris Rachel Weisz ile 007 başrol oyuncusu Daniel Craig beyazperdenin Yahudi zenginleri arasında.

Silverman güldürmeye devam ediyor

Sarah Silverman'ın fanları ABD'li komedyenin HBO televizyon kanalında "Sarah Silverman: We Are Miracles" adlı yeni bir programa başlayacağı bilgisini twitter'da paylaştılar. Sarah Silverman, kariyerine 1993 yılında ABD'nin ulusal televizyonu NBC'de yayınlanan Saturday Night Live adlı talk-show programı ile başladı. Daha sonra The Larry Sanders Show'da yazarlık yaptı. Genellikle Larry Sanders'ın esprilerini yazdı ve büyük beğeni topladı. Silverman 2005 yılında Liam Lynch'in yönettiği, "Sarah Silverman: Jesus Is Magic" adlı komedi filminde başrol oynadı ve büyük bir çıkış yaptı. 2008 yılında Jimmy Kimmel Live! talk-show programı ile Emmy Ödülü'nü kazandı. Silverman Türkiye'de e2 kanalında yayınlanmakta olan "The Sarah Silverman Program" adlı komedi dizisi ile kariyerine devam etmekte. "Sarah Silverman: We Are Miracles" adlı program, sanatçının HBO televizyonundaki ilk özel programı olacak.

100 yılda İstanbul'un değişen 100'ü

Schneidertempel Sanat Merkezi, 9-16 Mayıs tarihleri arasında, köklü bir geçmiş olan İstanbul'un eski ve günümüz fotoğraflarından oluşan bir sergiyi açtı. 1800'lü yılların ikinci yarısıyla 1900'lü yılların başlarına ait bu özgün fotoğraflar, o günlerin İstanbul'unu ortaya koyarken, 2013'te aynı yerlerde aynı açılardan çekilenler ise İstanbul'da oluşan büyük ve acıklı değişime tanıklık ediyor. Rubi Asa ve Vladi Benbanaste'ye ait olan serginin geliri İZEV'e (İstanbul Zihinsel Engelliler için Eğitim ve Dayanışma Vakfı) bağışlandı.

Tatil anlayışınızı değiştiriyoruz !!!

Bodrum'un en güzel denizi ve eşsiz manzarası, Evinizin rahat ve huzurlu ortamı,
Bir otelin konforu ve ayrıcalıklı hizmeti

aktur
RESIDENCE

444 30 45
www.ak-tur.com.tr

Aktur Tatil Sitesi Apart 3 Tesisleri Bitez, Bodrum, Muęla, Türkiye / Tel: +90 252 343 14 21 & Fax: +90 252 343 14 27

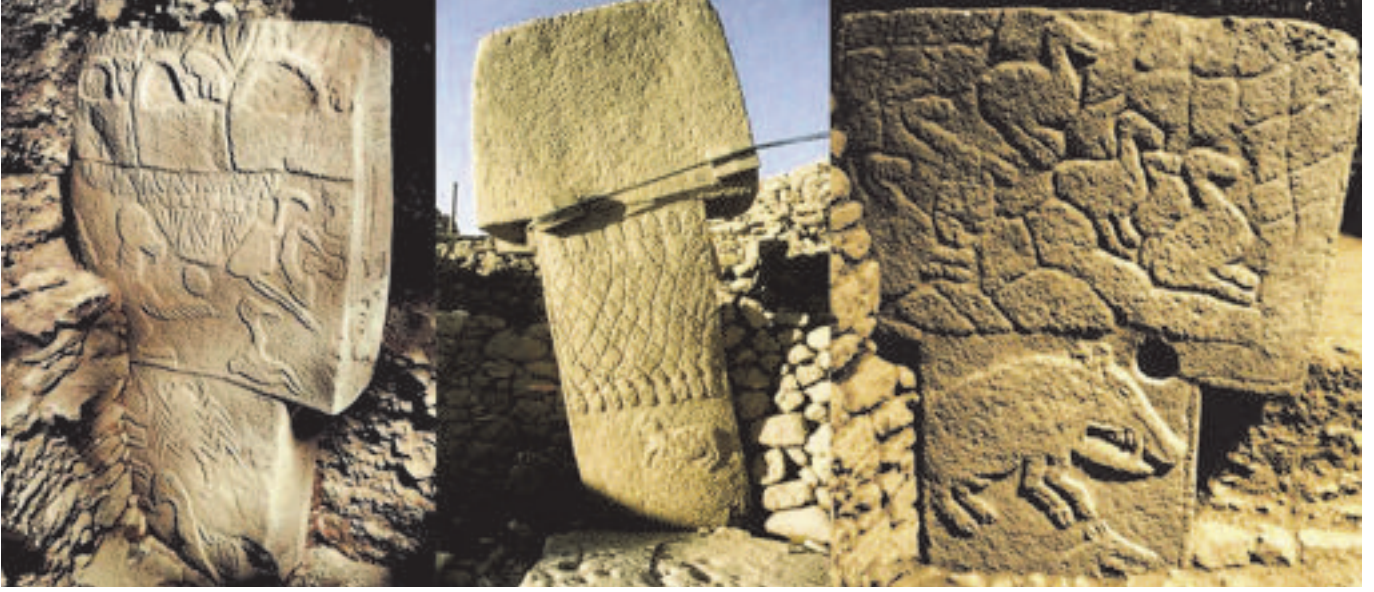
ARKEOLOJİ

Elda SASUN

GÖBEKLİ Dünyanın ilk tapınağı TEPE

YAKLAŞIK 12 BİN YIL
ÖNCESİ DÖNEME AİT
GÖBEKLİ TEPE TAPINAĞI,
BUGÜN ARTIK DÜNYANIN
EN ESKİ TAPINAĞI
SAYILIYOR. TARİHİN
YENİDEN YAZILMASINA
VESİLE OLACAK BİR BULUŞ
NİTELİĞİYLE DÜNYANIN
TÜM DİKKATİNİ ÜSTÜNE
TOPLUYOR.

İki yıl önce Pera Müzesi'nde, Göbekli Tepe'yle ilgili seyrettiğim belgesel bir film, ilgimi çekmiş, adeta beni bu bölgeyi ziyarete sürüklemişti.

Geçtiğimiz nisan ayında, bir arkadaş grubuyla birlikte Antep'e yaptığımız yolculuk, sabah yoğun yağmurun altında, gezimizin ilk durağı olan kentin, tarihsel bölgelerini keşfetmekle başladı. Bilgilerini ve araştırmalarını her an bizimle paylaşan rehberimiz, değerli arkeolog Nezih Başgelen'le birlikte Türkiye'deki ilk özel cam eserleri müzesi olan 'Antep Medusa Cam Eserler Arkeoloji Müzesi'nde Urartu takılarını, neolitik Roma devrinden kalan cam eserleri; 'Saklı Konak Bakır Eserleri Müzesi'nde de eski güzelim bakır tencereleri, kapları tek tek ellerimizle hissederek, biraz da nostaljiyle izledik. Tabii ki, bu arada Antep'in ünlü baklavasını tatmak için uğradığımız İmam Çağdaş'ı burada anmamak haksızlık olur. Daha sonra, şehrin merkezindeki pazara daldığımızda, bakırın envai çeşidi, sedef kakmacılığın ustalığı bütün grup arkadaşlarımı etkiledi. Bense özellikle renk renk yemenilere hayran kaldım. Buradan fıstık almamak mümkün mü; çeşitli boy ve cinsteki meşhur Antep fıstıklarının yanında ayrıca, ilk kez gördüğüm özel fıstık kıracakları da vardı. Bir tırnak keseceğine benzeyen, yöreye has bu alet, fıstık açmak için çok

Hayat Ağacı

kullanışlı. İstisnasız, karşılaştığımız tüm Antep'linlerin misafirperverliği, mutfaklarının lezzeti, cana yakınlıkları yüreğimizi öyle bir ısıttı ki, sürekli sağanak halinde yağan yağmur bile neşemizi kaçırmayı beceremedi... Sekiz bin yıllık tarihiyle, hanları, çarşısı, kocaman besili güzelim güvercinleriyle Antep adeta bin bir gece masallarından çıkma bir kent gibiydi.

PEYGAMBERLER ŞEHİRİ URFA

Ertesi sabah erkenden, heyecanla gezimizin asıl hedefi olan, Urfa'ya 20 km uzaklıktaki Göbekli Tepe'ye

doğru yola koyulduk. Yeri gelmişken, çok özel bir kent olan Urfa hakkında kısa bilgi vermek istiyorum. Peygamberler şehri olarak da anılan Urfa'nın antik yerleşimi, eski Yunanca ismiyle (kutsal şehir / the blessed city) Edessa idi. Aramiler, sonradan gelen Süryaniler ve tabii ki Avraham Avinu'nun yola çıktığı Harran Ovası, Mezopotamya bölgesi... İnsanlık tarihinin başladığı bu bölgede olma fikri bile heyecan verici. Ha-ra-na; Sümerce, Akatça seyahat veya kervan anlamına gelen haruni sözünden gelmekteymiş. İsrailoğulları tarihinde adı geçen Harran, Nimrod tarafından kurulan bir kenttir. Ur şehriden yola çıkan Avraham, Lot ve karısı Sara Kanaan topraklarına giderken, Haran onların geçici evi olmuştu. Mezopotamya'nın bir ucundaki bu kentin – Urfa'nın, nitelikli, cana yakın, yürekte insanları ise, yörenin özelliğini adeta bilinçlerinde taşıyor. Onlar, tabiat gibi sabırlı, oranın havasını, suyunu, toprağının dengesini hissedercesine yaşıyorlar.

Yol süresince doğanın güzelliği hepimizi büyüledi desem sanırım abartı olmaz. İlk kez gördüğüm fıstık ağaçları ve onların yanında sıra sıra dizili zeytin ağaçlarının yer aldığı yol boyunca iki saatin nasıl geçtiğini anlayamadan kendimizi Göbekli Tepe'ye giden yolun kavşağında buluverdik. Bu sırada, diğer

mahalli rehberimizin bize anlattığı bir hikâyeyi de paylaşmadan geçemeyeceğim: Efsaneye göre; tarihi, asil zeytin ağaçları, fıstık ağaçlarının yanına ekilince alınganlık göstermişler. Ne kadar da olsa onlar (zeytin ağaçları) yüzyıllar boyunca tarihe tanıklık etmişler! Bu nedenle, fıstık ağacının ürün verdiği sene onlar küstüp, ancak bir sonraki sene zeytin vermişler...

GÜNEŞ IŞINLARI BİZİ SELAMLIYOR

Göbekli Tepe'ye doğru saptığımızda sanki bir mucize gerçekleşti. Bir gün evvelinden beri hiç durmadan yağan yağmur kesilip, adeta burayı gezmemize müsaade edercesine, rüzgârın bulutları dağıtmasına ve güneş ışınlarının tepe üzerinden bizi selamlamasına izin verdi.

İşte iki yıldır sabırsızlıkla beklediğim, insanlığın ilk kutsal ibadet alanı Göbekli Tepe karşımızdaydı. Yaklaşık 12.000 sene öncesi döneme ait olduğu düşünülen Göbekli Tepe, taş devrindeki toplayıcı-avcı insanın eseri. Gizemli kutsal alan ve tapınak bölgesi olarak, dünyanın bilinen en eski dinî yapılar topluluğunu barındırıyor. Ancak bana göre burası, toplayıcı-avcı insanın düşünüp, tasarlayıp, planlayıp ve planlarını mimari mekâna dönüştüremeyeceği kadar görkemli bir ören yeri. Yazar Ahmet Ümit'in doğduğu şehir Urfa'yla ilgili röportajında da anlattığı, kazıların başlama hikâyesi ise oldukça ilginç: Rivayete göre, Urfalı bir köylü kendisine ait toprakta bir heykel bulur. Köylü, bunu satıp birkaç kuruş kazanmak ister ve heykeli ilgililere gösterir. Bereket tanrısı figürünü taşıyan bu ufak heykelin çok eski olduğunu anlayan bilirkişiler, yaşını tespit etmek için heykeli Almanya'ya yollarlar. Heykelin 12.000 yıl öncesine ait olduğu anlaşılınca da çok heyecanlanan Alman arkeologlar, bölgeye gelip araştırma izni isterler.

TARİHİ YENİDEN YAZDIRABİLECEK BULGULAR

1995 yılında Alman Arkeoloji Enstitüsü ve Şanlıurfa Müze

Müdürlüğü'nün işbirliğiyle kazı çalışmalarına başlanır. Göbekli Tepe'nin keşfi, Neolitik Çağ açısından bilim dünyasını sarsar. Kazılar Alman arkeolog Prof. Klaus Schmidt'in başkanlığında halen yürütülmektedir. Prof. Schmidt, Arkeoloji ve Sanat Yayınları tarafından basılan "Göbekli Tepe" adlı kitabının önsözünde, gün yüzüne çıkanların düşünce sistemimizde, geçmişe olan bakış açımızda köklü değişiklikler yapacak kadar önemli sonuçlar doğuracağını açıklar. Günümüzden 12.000 sene öncesinde başlayan Neolitik A Dönemi'ne (M.Ö 9.600 – 7.300) ait bu yeni bulgular, o günkü insanın yaşamına, mimari bilgisine, inanç sistemine dair bugün bizi şaşırtan yeni bilgiler aktarmak-

tadır. Göbekli Tepe'deki kazılar o zamanki insanların hiç de zannettiğimiz gibi sadece toplayıcı-avcı, basit insanlar olmadıklarını kanıtlamaktadır. Peki, bu insanlar kimdi? İnançları neydi? Nelere inanırlardı? Bu kadar mükemmel bir mimariyi nasıl başarmışlardı? Bu soruları henüz cevaplandırmak mümkün değil...

Mısır'daki Gize Tapınağı ve dünyanın yedi harikasından biri olan Keops piramidinden en az 7.000 sene önce yapılmış Göbekli Tepe Tapınağı, bugün artık dünyanın en eski tapınağı sayılıyor. Tarihin yeniden yazılmasına vesile olacak bir buluş niteliğiyle dünyanın tüm dikkatini üstüne topluyor. Yörede yapılan kazılarda, çok sayıda yuvarlak biçimli yapı

TARİH EZBERLERİNE MEYDAN OKUYOR...

Tapınağı, boyları 1,5 ila 3 metre arasında değişen 40 – 60 tonluk 12 taş sütun çevreliyor. Yapımı için üst düzey bir mimari ve teknolojik bilgi gerektiren bu bulgular, bilinen tüm tarih ezberine adeta meydan okuyor. Fırat nehri kıyılarında Siirt'e kadar, insanlığın uygarlık tarihini soruşturmaya tutup beyinlerdeki soruları cevapsız bırakıyor.

Arkeolog Nezh Başgelen,
Elda Sasun (ortada)

bulundu. Bu üzeri açık yapıların dinî amaçlı yapılmış olduğu biliniyor.

12 NEYİ SİMGELİYOR?

Tapınakların yapılış biçiminde ortak bir özellik göze çarpıyor. T biçiminde 12 sütunla çevrilmiş bu tapınakların merkezinde de ayrıca iki adet 5-6 metre yüksekliğinde T biçiminde dikme taş, karşılıklı olarak yer alıyor. Tapınağı çevreleyen sütunlarda görülen kol ve eller bunların insan tasvirleri olabileceğini düşündürüyor. Bu T şeklindeki taşların üzerinde çeşitli hayvan tasvirlerinin yanı sıra, ayrıca üç boyutlu kabartmalar da mevcut. Bunlardan en önemlisi, sütunun yan tarafından aşağı doğru iner biçimde tasvir edilen aslan kabartması. En sık görülen hayvan tasvirleri ise tilki, yılan, boğa, keçi, turna, yaban domuzu figürleri... Bunların, yıllarca insanlara elçilik eden hayvanları simgeledikleri düşünülse de, bu sembeler hala her türlü yorumuna açık. Dünyadaki ilk dinlerin ikonları arasında turna: ruh göçünü; yılan: değişimi, şifa ve korunmayı simgeleri. Acaba, burada da bunu mu ifade ediyorlar?

12 sütunu gördüğümde, 12 sayısının da tesadüf olmadığını düşündüm.

12 kozmosun en güçlü sayısı: 12 gezegen, 12 burç... 12 hâkimiyetin sayısı: idare etmek, hâkim olmak, kozmosun hâkimiyeti... T şeklindeki taş sütunlar gizemlerini korumaya devam ediyor.

TARİHİN AKIŞINI SEYREDEN HAYAT AĞACI

Tüm ihtişamıyla neredeyse hiç bozulmadan günümüze dek gelmiş, mimarının ilk deha örneği sayılabilecek bu taşların etrafında değerli arkeolog rehberimizle birkaç kez gezindik. Nezh Bey'in açıklamalarına göre taşı taşla yontarak inanılmaz sanat ve mimari eserler yaratan bu insanlara ait ve bilinçli bir şekilde Harran'daki dağ silsilelerinde sakladıkları yerleşim bölgeleri, bugün yeni yapılan kazılarda ortaya çıkarılmaya çalışılıyor.

En son tepelikte, birden, yemyeşil tabiatın ufkunda tek bir ağaç beni büyüleyiverdi. Bir hayat ağacı... Sanki asırlardan beri orada durup, adeta tarihin akışını erdemle, sessizce seyrediyor... Daha sonra bu ağacın çevre tarafından dilek ağacı olarak benimsendiğini duymak beni hiç şaşırtmadı. Bir ziyaret yeri olduğunu

açıkça belli eden tepenin zirvesinde bulunan, insanların dileklerini dinleyen, arkasında uçsuz bucaksız tarlalarla yeşil alan, önünde Harran Ovası bulunan bu ağaç konuşsaydı, kim bilir neler anlatacaktı... Belli ki hep dinlemiş ve gözlemiş. Birden, Avraham Avinu'nun benim bastığım yoldan geçmiş olduğunu hayal ettim. Dün, o an, yarın birbirine karıştı; sanki zaman durdu. Bulduğum yerin Emek Yisrael'le olan benzerliği tüylerimi diken diken etti, ürperdim; grubumuzdan ayrılıp ağaca elimi uzattım, sohbet ettik. Bölgeden ayrılırken adeta tarihle selamlaştık. Gezimiz, Fırat'ın kıyılarında şirin bir yerde öğle yemeği ve sonrasında Fırat nehri üzerinde tekne gezisi ile kaya mezarlarını, kale ve yine sayısız tarihî kalıntıları uzaktan da olsa hayranlıkla resimleyerek noktalandı. Hava şartları yüzünden tekne gezimiz sadece Rum Kalesi'ne kadar uzandı. Hava soğuk, yağmur sel şeklinde yağmasına rağmen Fırat, rengi bazen lacivert bazen yemyeşil suyuyla inanılmaz bir güzellikteydi. Kıyılar Asurlar, Romalılar ve Ermeniler tarafından yapılmış kale ve manastır harabeleriyle buram buram tarih kokuyordu.

Akşamın ilerleyen saatlerinde Antep'e geri döndük. Otelimize girmeden, yorgunluk kahvemizi içmek için Antep'in meşhur tarihî Tahmiş Kahvesi'ne uğradık. Burası 1640 yılında yapılmış; anlamı ise, kahve dövülen yer. Seksen senedir aynı aile tarafından işletiliyor. Kimimiz kekikli, kimimiz zahterli çayı içtik; mutlaka denemenizi tavsiye ederim. Yöreye özgü diğer ilginç içeceklerden biri de Menengiç kahvesi (yabani fıstıktan yapılıyor). Artık güzelim kokusunu hayal etmek size kalmış... Akşam, eski bir han olan otelimize, yorgun argın dönmemize rağmen o gün gördüklerimizi zihnimize hala taptazeyken keyifle bir kez daha aramızda paylaştık.

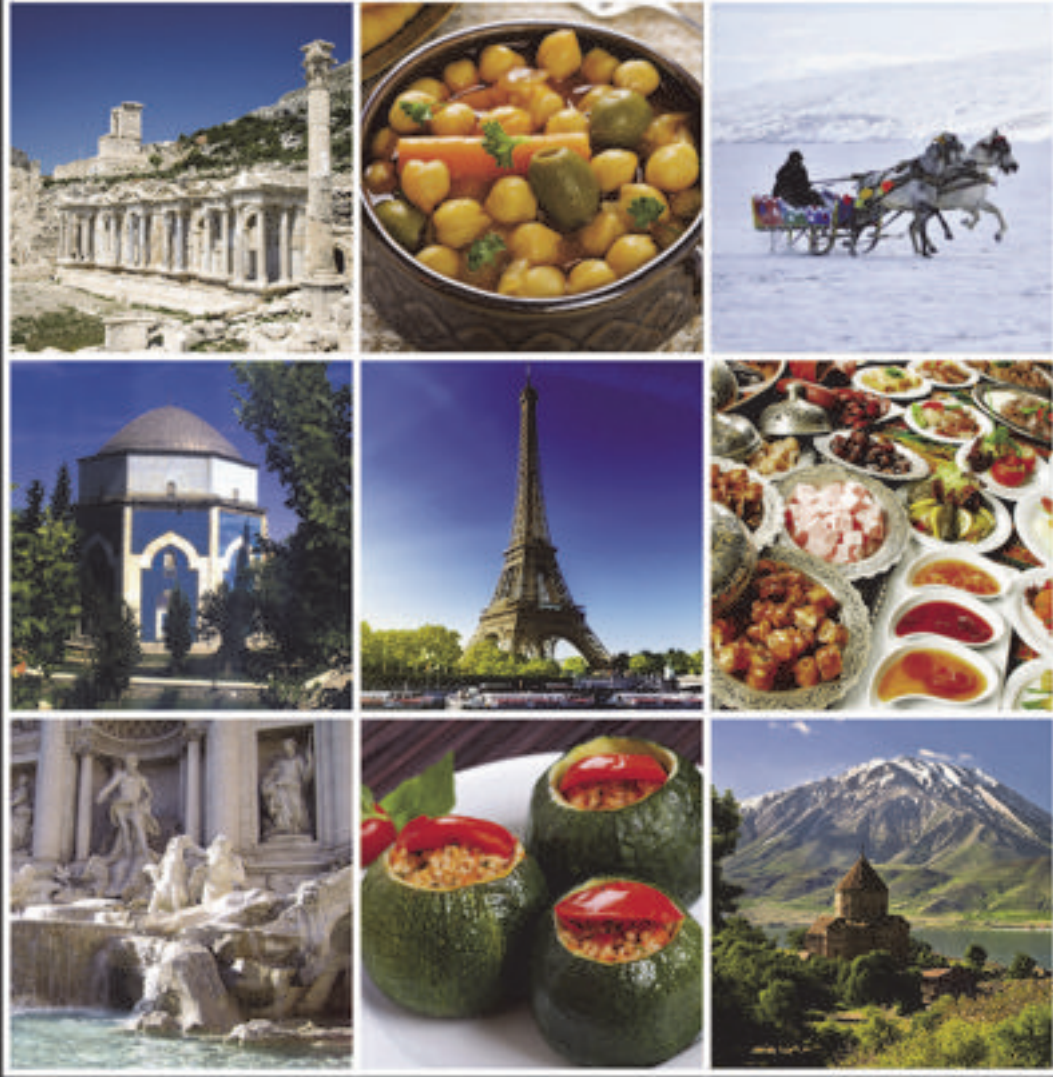
O gece midemin ağrması, belki yolculuk heyecanının, biraz da tekne gezisinde üşümemin sonucuydu. Ya da, benim bu topraklara mideden - göbekten bağlı olduğumu mu anlatmak istiyordu? Belki de hepimizin geçmişi, medeniyet o topraklarda başlamış olamaz mıydı? ■

Damak tadına düşkün kültür gezginleri için yeni bir boyut.

GezginDamaklar

**KÜLTÜRLER COĞRAFYASINDA FARKLI ROTALAR
BİLİNMEDİK LEZZETLER**

Kültür ve lezzetin müthiş bir denge ile harmanlandığı, sizi hem ruhen hem de bedenen hoşnut edecek birbirinden ilgi çekici yurtiçi ve yurtdışı turlarla tanışmak için işte size fırsat.

GEZGİNDAMAKLAR

www.gezgindamaklar.com

0212 240 80 80

FHSO
TÜRKİYE BELİRTİ

Birkaç enstantane ile

Toledo'da bir SEFARAD!

700 yıl öncelerinin huzur, mutluluk dönemlerinde gerçek bir Ortaçağ kültürleri potası, Toledo. Neydi Toledo'nun bana çağrıştırdıkları... Neler gördüm İspanya'nın bağrındaki bu tabloda... Neler hissettim... Anılar dolabımın minicik çekmecelerinden birini açıyorum ve Toledo'yu aralıyorum...

Mazapan, Arap komşulardan öğrenilmiş bir ağız tadı

iber Yarımadası'nın tam ortasında granit bir tepe, kentin stratejik koruması – Tajo nehri at nalı şeklinde çevreliyor Toledo'yu.

Tepeyi tırmanırken Ortaçağ Toledo'sunun dar ve dolambaçlı sokaklarına ulaşıyorum.

Hiçbir Avrupa şehrine benzemiyor, Toledo. Doğuyu da duyumsatıyor. Üst üste medeniyetler. Zanaatlar bu topraklarda doğup gelişen kültürün, sanatın hünerlerini yansıtıyor.

700 yıl öncelerinin huzur, mutluluk dönemlerinde gerçek bir Ortaçağ kültürleri potası, Toledo.

Neydi Toledo'nun bana çağrıştırdıkları... Neler gördüm İspanya'nın bağrındaki bu tabloda... Neler hissettim...

Anılar dolabımın minicik çekmecelerinden birini açıyorum ve Toledo'yu arıyorum...

Toledo Avrupa'nın Kudüs'ü. Muhtemelen, derin tarihi, semavî dinlerin kutsiyeti, çoğulculuğu, uğruna verilen savaşları yansıtmaktaki başarısı sebebiyle.

Şair Yehuda Al-Harizî'nin "Sefer Tahkemoni" adlı kitabındaki satırları Yahudilerin Toledo'ya varışlarını şöyle anlatıyor (1165 – 1225):

"Şehre vardığımızda büyük bir mutluluk kapsadı bizi. Orada yerleştik ve orayı insanlarımız ve hayvanlarımız için bir barınak yeri olarak seçtik."

Puerta del Sol

Taş evler, daracık sokaklar.

Al-Harizî'nin coşku dolu duygularını paylaşırken antik kentin üzerinde bulunduğu tepenin yokuşlarını tırmanarak ulaştım, Toledo'ya. Giriş kapısında – Puerta del Sol'dan içeri doğru adım attığımda ne mi hissettim:

Bir TOLEDO'luyum!

Evet, âdeta orada doğmuştum. Aşına idim sokaklarına, sardunyalara sarktığı balkonlarına. Her an tarihin gizemi yakalanacak gibi duran gizli avluları keşfettikçe geçmişe uzandığımı ve avuçladığımı hissettim.

Bir TOLEDO'luyum!

Ne zamandan beri buralıydım?

Taaa dördüncü asırdan... Belki de ikinci asırdan bugüne. Derinliklere dalıyorum, düşünceler akın akın.

II. Mabet'in yıkılışından sonra Kuzey Afrika'dan yola çıkışımızı, İber Yarımadası'na, "Hispanya"ya ulaşan güzergâhı... Deve ve at sırtında. Belki de yaya.

Aileler, sülâleler, ezeli sürgünlerden hep nasiplerini alanlar. Her durakta yeni bir varoluş mücadelesi. Her yerde kendini bir kez daha kanıtlama çabası. Yükselme, güçlenme ve bunların tümü, özleri, benlikleri, inançları ve canları koruma adına.

Yaradan'ın çizdiği kaderin yollarında, Toledo'da adım adım ilerliyorum.

Romalıların ardından Vizigotlar'ın baskısıydı yaşanan. Sonra da 8. yüzyılda Müslümanlar geldi, Tarık'ın komutasında. İşte o dönemlerde daha rahat bir nefesti alınan. Âdeta çağlardan küçük bir özet, Toledo. Ana meydanına varduktan sonra sokaklarında ilk göze çarpan dükkân, bir pastane. "Mazapan", "Mazapan de Toledo" yazıyor camekânında. Mazapan, Arap komşulardan öğrenilmiş bir ağız tadı.

Ve, "boykoslar" da, tabii. Salt görüntüleri bile lezzetin çağrısını taşıyor.

"Damaskino", Toledo'nun önemli bir üretimi. Kısa kılıç-

Santa Maria La Blanca'da bir sütun rölyefi

lar... Demircilik endüstrisi ve zanaatı da aynı şekilde, şüphesiz. Dükkânlarda satışta!

Bir TOLEDO'luyum!

Ve pastanenin vitrinine baktığımda "ponçık"leri de tanıyveriyorum. Mazapan ve ponçık kaç asırdan bu yana bu şehrin pastanelerine birer lezzet daha katıyor?

Arşınlarken sokakları, etrafıma şöyle bir bakıverirken tüm simalar tanıdıkta sanki... Mösyö Halfon, Tant Raşel, Roza, Verjini, Madam Bulisu, Onkli Alber, küçük Moşiko ve Estreyika... Evet, evet akrabalarımı çevremdekiler... Yolunuz Toledo'ya düşerse, ne olur etrafınıza baktığınızda, o insanlara ne denli aşinalık hissettiğinizde, anımsayın satırlarımı. Minik Toledo gözümde çok büyük! Giritfti. Tek bir ziyaret ile bitecek gibi değildi.

Önce Yahudi Mahallesi'ne yöneldim.

İlk uğrak, bir dönemin en büyük sinagogu – Santa Maria la Blanca. 12. yüzyıla dayanan geçmişi ve tüm heybeti. Bu asırlık mabet Jozef İbn Şoşan tarafından inşa ettirilmiş. Şoşan o dönemde Kral VIII. Alfonso'nun hizmetinde maliye sorumlusu, daha doğrusu vergi toplayıcı (almojarife) imiş. 1411 senesinde ise bu sinagog St. Vincent Ferrer'in etkileyici vaazları sonunda Santa Maria la Blanca Kilisesi olmuş. Dört asır sonra ise, 1851'de ulusal bir anıt olarak korumaya alınmış. Sinagoga doğru yolunuzu bulmak çok kolay, İbranice ve İspanyolca oklar sizi

oraya götürmekte geciktirmiyor.

Sade bir giriş kapısı. Ardında sizi bekleyen ihtişamı hayal etmek çok zor. Eşiğinden adım attığımda mimarisinin zarafeti ve görkemiyle gözlerim kamaşıyor. Yehuda Ha-Levi'nin sinagogu öven dizeleri de o noktada gerçek ifadesiyle buluşuyor:

*"Madrugada, alma eleggida,
a la casa de Dios y sus umbrales
y convierto tu canto en mira ante su rostro."*

Artık sinagog olarak kullanımında değil bu kutsal nokta. Etrafa iyice bakıyor ayrıntıların zihnime, ruhuma kazınmasını umuyorum. Aron Hakodeş'in eski yerinde kiliseye dönüştüğü dönemden bir mihrap. Resimler... heykeller... varak!

**Yehuda Halevi'den
AŞK üzerine bir şiir...**

"Sevgilimin narin dudakları..."

Sevgilimin narin dudakları, kırmızı
Yakutun kıpkırmızısıyla kaplı;
Dişleri inci bir gerdanlık gibi;
Gerdanından aşağı sarkan lüleleri
Abanoz rengi gece gibi,
Ve bütün hatlarında ışığın dansı.

Gecenin tahtını yukarıda aydınlatan yıldızlar
Kız kardeş onlar, sevgili aşkıma

Biz erkeklere gerçek bir mutluluk
Tüm hizmeti yarın ayaklarına sunmak
Ah onun öpücüğünde en büyük bir coşku
İşte göksel mutluluğun kehaneti bu.

Bir TOLEDO'luyum.
Ve, artık Toledo'da Yahudi kalmamış.
Moşe İbn Ezra'nın mısraları eşliğinde bir zamanların sinagogundan ayrılıyorum:

*"Al remozamos Dios al Sinagoga
Ha renovado el jubilo de todos.
He aqui que hermoisima, tallada
con formas de palmeras y trezados
de capullos de flores y reileves.."*

Calle de la Sinagoga – Sinagog Sokağı'nda ilerlerken esnafın Yahudi ziyaretçiye çokça hazırlıklı olduğunu gözlemlemek kolay. Seramikçiliğiyle ünlü bu yörede Yahudiliği yansıtan objeler sayısız. Menoralar, Şabat mumlukları, Magen David'li tabaklar...

Diğer bir dükkân: İlgi çekici, bir antikacı... Bir keşfetme dürtüsüyle içeri dalıveriyorum. Sergilenenler asırlık. Bir Megilla vardı, hayran kaldığım. Sekiz bin dolar, dedi fiyatına.

Sonra bir Hanukiya. Ama bu kez sormadım bedelini, artık cüret edemedim. Antikacının izniyle hepsine dokundum, okşadım. Yüzyıllar öncelerinden bugünlere ulaşmayı başaran nice bilinmez anılarla dolu güzellik. Her parçanın tarihçesini anlatıyor antikacı, derinliklerin hoş tınısıymışçasına.

İlerliyorum, asaletiyle dimdik ayakta El Transito Sinagogu. Her köşesi ile bucağında hep aynı dinselğin huşu dolu kokusu. Kastilya Kralı Veziri Prens Samuel Ha-Levi tarafından 1353'te inşa edilmiş, El Transito. Dışarıdan baksanız, salt bir tevazu anıtı! İçeride gerçek bir görkem. Dantelden duvarları, ağaç ile mermer oyunun birbirlerini kucaklayışı. İşte böyle idi asırlık mabedin en geniş noktası. Derin bir nefes. Ya bir kez daha Toledo'ya gelemezsem? Derin bir nefes daha...

Tabii ki, "Bir Sefarad'ım ben!"

Toledo, Avrupa'nın Kudüs'ü. O sinagog, hiç rastlamadığım bir benzerini çağırıyordu. Âdeta daha önce Transito'da bulunmuşum.

Tavanlarına bakıyorum: Döneminin Mağrip sanatının yansıması. Mağripli ustaların hünerli ellerinden çıkmıştı,

yapıtın ağaç işçilikleri. Evet, olabilir... Çünkü evrensel-likte teneffüs edilen, o çağda, Toledo'da.

"İbrani dünyasının şaheseri" diye adlandırılıyor El Transito. Dikdörtgenliği, boyutları, mimarisi ve süslemeleriyle gerçekten benzersiz.

El Tansito'da hem bir Toledolu hem de bir Sefarad'ım. Başka bir Sefarad, adı meçhul, şu dizelerle övdü bu kutsal mekânı:

*"La Sinagoga de Samuel Levi
El príncipe y ministro de İsrail,
Exclama: Ay de Ariel! Oh Santo que te asientas
Sobre las alabanzas de tu pueblo!"*

*"Prens ve de İsrail'in Bakanı
Samuel Levi'nin sinagogu
Haykırmakta: Hey Ariel, öylesine kutsalsın ki,
Oturmakta ulusunun övgüleri üstünde..."*

Buradaki vakarı, heybeti ve inceliği anlatacak kelime yok. Şöylesine sözcükler de kazılı mabedin her köşesine...

*"Davud'un yakarışı.
Hey adaletli Tanrım,
Şikâyetlerime kulak ver.
Yalancı dudaklardan çıkmayan duamı dinle
Kutsiyetine doğru ellerimi göğe kaldırdığımda
Yakarışlarımın sesini duy..."*

Lâkin hiç kimse Toledo Yahudilerinin dualarını duymadı... Yerine getirmede, belki de getiremedi. Ve onlar, kovuldular o topraklardan. Asırlarca yüceltip yeşerttikleri bir diyarı, bir kez daha terk etmek zorunda kaldılar. On beşinci asrın sonlarına doğru Kastilya Kralı Ferdinand ile Aragon Kraliçesi İsaabel evlendi. Bu evliliğin peşi sıra lânetlediler dindaşlarını ve yolladılar onları aynı biteviye sürgüne. Dağıldılar dünyanın her köşesine. Büyük büyük analarım da. Büyük büyük babalarım da.

Çünkü: Bir Sefarad'ım, ben!
Zamanımıza iki çok önemli eser bıraktı Toledolu yakınlarım. Estetikleri, duygusallıkları, obje, vesika ve diğer belgeleriyle iki sinagog: Transito ve Santa Maria La Blanca. Şöyle yazmıştı Bahya İbn Pacuda, Toledo için:

*"Te he buscado, Dios mio, a media noche,
En el fondo de mi alma entre tinieblas,
Te he recordado en los atardeceres
Y brillo para mi la gloria de tu nombre
Como la luz del sol esplendorosa"*

*"Aradım seni Tanrım, gecenin bir yarısı
Ruhumun derinliklerinde karanlıklar arasında
Andım seni, karardığında hava
Adımın şaşaaşı aydınlığım oldu
Aynen güneşin parıldayan ışığı gibi" ...*

Samuel Ha-Levi veya Transito (Geçiş) adını taşıyan sinagog 1494'te Calatrava Fermanı ile sahip değiştirdi. 1357'de başlayan sinagogun Yahudilik serüveni bir buçuk asırdan az sürmüştü. Sonra da ülkenin ulusal anıtlarından birine dönüştürüldü, bünyesindeki Sefarad Müzesi'yle birlikte. Neler mi var Sefarad Müzesi'nde?

Daha önce de söylemişim... Orada aşına olduklarımıza, yakınlarımıza, aidiyet duyduklarımıza rastlamıştım. Onlara değdim. Ortaklıkları keşfettim. Aynılıkları. Kendi "Ketuba" mı orada bir kez daha gördüm. Anneminkini de, anneanneminkini de. Orada oğullarımın sünnetlerinden sahnelere de tekrar şahit oldum, Şabat'a, Pesah'a, tüm ritüellere, ananelere. Zarafet yansıması "azara"ya çıktım. Yine onlara, rastladım orada tüm tanış olduklarımıza. Şapka giyenlere, şıkları ve halliceleriyle tüm kadınlara, genç kızlara... Birlikte yakardık, aynı yönde, aynı hedefe: Sağlığa ve selamete... huzura ve mutluluğa... barışa ve birliğe... Sonra da ortak bir "Amin!"

Oradan ayrılıp bir zamanlar Samuel Ha-Levi'nin konutu olan binaya yöneldim. Yahudi Mahallesi'nde. Toledo'da, Transito'nun hemen yanı başında. Avlusunu, şıklığı... yarattığı sanatsal coşku.

O heybetli malikâne için şöyle yazmıştı Şlomo İbn Gabirol:

*"Exulta alma mia, y encanto prorrumpa tu habla
La casa del huerta franquura, de vueltas y absorbe la esencia.*

*Arranca una rosa, un lirio desprende, un mirto desgaja;
Y cuando destile tu luz, el adufe redobla"*

Bir zamanlar Samuel Ha Levi'nin konutu olan El Greco Müzesi

*"Neşelen gönüüm benim, şarkıya dönüşün sözün..
Hanesinde bağışlayıcı bahçesinde dolaş da özümse aslım.*

*Bir gül kopar, bir sarmaşık yol, bir feryat sal
Ve ışığın ayrıştığında, tamburuna sıkıca vur."*

Ha-Levilerin evi daha sonra da El Greco'nun sanat yuvasına dönüşmüş. O malikânede dolaşırken her şeye karşın, evrensellik boyutunun orada bir kez daha avuçlanabildiğini hissettim.

Bir Yahudi'nin evinde Hıristiyanlığı tüm şatafatıyla, parlaklığıyla yansıtan bir sanat yuvası.

"İnsan" olmanın erdemleriyle oradan uzaklaşırken Samuel Ha-Levi'yi, ailesini, İspanya'dan kovuluşları, El Greco'nun nefes kesen yaratılarını, ılıman Akdeniz ikliminin bana şeffaf bir tepside sunduğu güneşli Toledo gününü, izlediklerimi, yaşamıma eklenen yenilikleri kucaklayıp bağrıma basarak yöreden ayrıldım. Yine, oraya, Toledo'ya döneceğim.

Çünkü: Hem bir Toledoluyum... hem de bir Sefarad'ım!

İSPANYA YAHUDİLİĞİNE BİR BAKIŞ

Ortaçağın demografik araştırmaları kesin rakamlar vermemekle birlikte, Avrupa Yahudiliğinin en geniş kesiminin İber Yarımadası'nda yaşadığı bilinmekte.

MS 3. yüzyıldan itibaren yarımada izlerine rastlanan sayısız Yahudi cemaatlerinin sosyo-ekonomik yapıları benzerlikler taşıyor idiyse de, daha sonraları grafiğin değişken ama gerçek bir yükseliş kaydettiği izlenmekte. Tıp, astronomi, hukuk, maliye gibi konularda doruklara ulaşan Yahudilerin mistik, edebi ve ruhban yönlerinin üstünlüğü, tartışmasızlığını çağlar boyunca korudu.

15. asır İspanya'sındaki Kastilya ve Aragon ittifakı ve Kral Ferdinand ile Kraliçe İsaabel'in 1492'de gerçekleşen düğünlerinden sonra Yahudiliğin İspanya'daki yok oluş grafiği de son derece süratli bir iniş kaydetti.

Ve, bilindiği gibi, Engizisyon ertesinde, 1492'de ekonominin günah keçileri olarak seçilen Yahudilerin İspanya'da kovuluşu...

O topraklardan ayrılmaktansa, Hıristiyanlığa geçmeyi yeğleyenler olduysa da, 15. yüzyılın Avrupa'sı kadar tüm dünyayı sarsan bu olayın ertesinde İber Yarımadası'nda Yahudi varlığının kesinlikle noktalandığı söylenebilir.

200 yıl sonra, bu kez İspanya ekonomisinin belini doğrultmak üzere, ülkeye Yahudi tacirler getirtilme çabaları başladı.

Yahudilerin İspanya'ya yerleşimini sağlayacak en çağdaş girişimler ise 19. yüzyılda yer aldı. İspanya'daki varoluşlarını engelleyen yasalara rağmen, Yahudiler 19. yüzyıl ortalarında ülkenin değişik yörelerinde çeşitli cemaatler oluşturmaya başladılar.

İspanya'nın II. Dünya Savaşı Avrupa'sı cehenneminden kaçan birçok Yahudi'ye kucak açtığı da tarihî gerçeklerden biri.

Böylece 20. yüzyılın ilk yarısında Madrid Cemaati başta olmak üzere, Aşkenazların çoğunluğunu oluşturduğu Yahudiler İspanya'daki ikâmetlerinin grafiğini yok oluştan yükselişe dönüştürdüler.

1960 yılından bu yana, Fas'tan akınlarla gelen Sefaradlar İspanya'daki Yahudi yaşamının filizlerini yeni baştan yeşerttiler. Özellikle Madrid Yahudileri giderek güç kazanmakta.

Şimdilerde yavaş da olsa Yahudi toplulukları artı kaydederken, Ferdinand ile İsaabel'in "Kovuluş Fermanı"nın ise ancak 1968'de resmen yürürlükten kaldırılmasından sonra, İspanya'da 12 Yahudi cemaati bulunmakta: Madrid, Barcelona, Valencia, Palma de Majorca, Alicante, Malaga, Marbella, Sevilla, Ceuta, Melilla, Santa Cruz de Tenerife ve Las Palmas.

Bugünlerde İspanya'da yaşayan Yahudi nüfusunun 12,000 kadar olduğu varsayılıyor. İspanya'daki Yahudi cemaatleri ise, İspanya Yahudi Cemaatleri Federasyonu adı altında merkezî bir yönetime sahip. ■

YENİ NESİL 2000 ANAOKULU

Sainte Pulchérie Mezunları
Öğretim Eğitim ve Sağlık Vakfı

Fransızca'yı çocuğunuza küçük yaşta armağan edin...

■ Özel Yeni Nesil 2000 Anaokulu keşfe ve sorgulamaya dayalı öğrenme ortamında öğrencilerin kendilerini ve dünyayı anlamaya çalışırken, düşünmeleri, soru sormaları, risk almaları ve öğrenmekten keyif alan yaşam boyu öğrenen bireyler olmalarını hedeflemektedir.

■ Programın % 50'sini oluşturan Fransızca dersleri (haftada 20 saat) ile öğrencilerin doğal yoldan Fransızca'yı öğrenmeleri, ikinci bir dil olarak sevmeleri ve farklı kültürlerle karşı hoşgörü geliştirmeleri sağlanır.

■ Öğrencilerimiz yaş düzeylerine uygun becerilerini geliştirirken aynı zamanda, saygı, barış, hoşgörü, işbirliği, sorumluluk, yardımlaşma, paylaşma gibi tutum ve değerlerini de geliştirirler.

■ Görsel Sanatlar, Müzik ve Orff, Yaratıcı Drama, Beden Eğitimi ve Dans etkinlikleri öğrencilerimizin farklı ilgi ve yeteneklerini destekleyen branş etkinlikleri olarak programımızda yer alır.

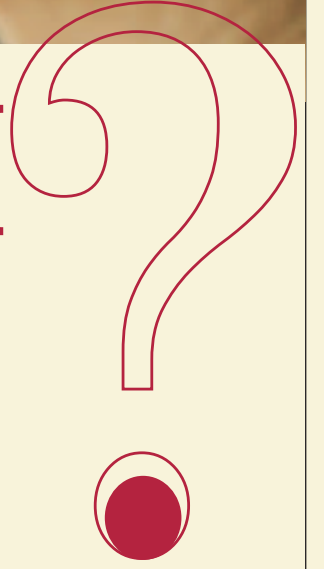

**3, 4 ve 5 yaş
sınıflarımıza
rehberlik tanıma
çalışması ile
öğrenci kabul
edilmektedir.**

www.yeninesil.k12.tr

ÖĞRETMEYİ NEDEN SEVİYORUM

Tüm doktorlar öğretmendirler ve aslında, doktor kelimesi öğretmek anlamına gelen Latince “docere” (do’ke.re) den türemiştir. Doktorun başlıca sorumluluklarından biri de; nasıl sağlıklı kalacakları ve hastalıkları hakkında hastalarını bilgilendirmektir.

Konusunda söz sahibi olmayan kişiler tarafından aldatılmış ve yanıltılmış hastaları görünce çok üzülüyorum. Sağlık sektörünün kar amacı güden ticari işletme haline geldiği göz önüne alındığında, aslında aldatıcı olanı ve hoş bir şekilde göstererek asil gerçeği gizlediği için oldukça mutlu çok sayıda oyun-

cu var. Bunlar arasında; ilaçlarının satışını arttırmak isteyen ilaç firmaları, kendi mallarını pazarlamak isteyen tıbbi cihaz üreticileri, para kazanmak isteyen ‘şarlatan ve sahte doktorlar’ ve yataklarını doldurmak isteyen hastaneler var.

İnsanların sağlam ve güvenilir bilgi kaynaklarına erişebilmeleri çok önemli. İnsanların dikkatli ve ciddi bir şekilde nasıl değerlendirme yapacaklarını öğrenmeleri gereken, güvenilir olmayan, yanlış ve yanıltıcı çok fazla bilgi var.

Jinekolog olmam nedeni ile kadın hastalıkları, gebelik ve doğum konularında öğretmeye odaklanacağım.

Bütün cevapları bildiğimi iddia etmiyorum ama bakış açımın sizler için değerli kazanımlar sağlayacağına inanıyorum.

Öğretmeyi seviyorum ve sanıyorum bunda da iyiyim. Twitter takipçileri ve hastalarımın çok sayıda olumlu geri bildirim ve teşvik alıyorum. Ayrıca, Memorial Ataşehir Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğinde de benim de dahil olduğum ekiple hasta ve hamile gruplara eğitici programlar düzenliyoruz. Yazarken, her seferinde, sizlere güvenilir bilgi verdiğimden emin olmak için ev ödevimi iyi yapmaya çalışıyorum Sir Francis Bacon'un söylediği gibi; "Okumak Bir İnsanı doldurur, insanlarla konuşmak hazırlar, yazmak ise olgunlaştırır".

Akıllı Kadın

Kadınlar sıklıkla herkesi kendilerinden önce düşünürler, çocukları, eşleri, anne-babaları, hatta evcil hayvanları. Sağlıklı olduğundan emin olması için kadınların kendilerine zaman ayırmaları çok önemlidir.

Dünyada kadın hastalıkları ve doğum konusunda lider otorite olan ACOG, Amerikan Doğum Uzmanları ve Jinekologları Kongresi, yıllık 'İyi Kadın' kontrolleri önerileri hakkında Ağustos 2012'de yeni bir bildiri yayınladı. Araştırmalar ve teknolojik gelişmeler bu yeni kural ve kılavuzların oluşturulması ve uygulanmasında rol almıştır. ACOG'dan gelen bu yeni açıklama, herhangi bir hastalık belirtisi olmayan kadınlarda üreme organlarının fizik muayenesinin ne zaman yapılacağı, spekulum adı verilen plastik veya metal enstrüman ile vajen içerisinin ve rahim ağzının kontrolüne ne zaman başlanacağı, düzenli meme kontrollerinin ne zaman başlatılacağı gibi, jinekolojik bakış açısından bir takım değişiklikler yapılmasına neden olmuştur.

Her yıl yapılan jinekolojik kontroller hastalıkların önlenmesinde kadınlar için mükemmel bir danışmanlık hizmeti olduğu kadar, gerekli görüldüğünde tavsiye edilebilecek diğer tıbbi yaklaşımların belirlenmesi ve programlanmasında da rol oynar. Bu kontroller; tarama, değerlendirme, rehberlik, kadının yaşı ve risk durumuna göre aşılama gibi girişimleri kapsamalıdır. Özel jinekolojik kontroller arasındaki süre her kadın için değişiklik gösterebilir. ACOG, Amerikan Doğum Uzmanları ve Jinekologları Kongresi tarama, koruyucu sağlık ve rehberlik hizmetleri için ilk başvurunun 13 ile 15 yaş arasında olmasını tavsiye etmektedir. Tavsiye edilen bu değerlendirmeler, yaş ve risk faktörleri esas alınarak tek bir doktor veya sağlık profesyonellerinden oluşan bir ekip tarafından sağlanabilir.

21 yaş altı kadınlar

- ✓ Tarama ve önleyici sağlık hizmetleri amacıyla yapılacak ilk jinekolojik değerlendirme 13-15 yaş arasında gerçekleştirilmelidir.
- ✓ Bu ilk ziyaret ergen eğitimi ağırlıklıdır ve genellikle rutin jinekolojik muayeneyi içermez.
- ✓ Sadece dış üreme organlarının anatomik değerlendirmesi ve kişisel hijyen kontrolü açısından gözlemlenir.
- ✓ Rutin jinekolojik muayene, adet düzensizliği, akıntı veya karın alt kısmında ağrı gibi tıbbi hikayesinde şüpheli bulguların olduğu hastalara önerilir.
- ✓ Cinsel ilişki yolu ile bulaşan hastalıkların teşhisinde kullanılan testlerin yapılması, bu açıdan risk taşıyan ergenlere önerilir.

21 yaş üzeri kadınlar

- ✓ İç ve dış üreme organlarının rutin jinekolojik muayenesi tavsiye edilir.
- ✓ Rahim, yumurtalıklar ve tüplerin değerlendirilmesi amacıyla elle jinekolojik muayene yapılması tavsiye edilir. Muhtemel kitlelerin tespitinde bu yöntemin hassasiyeti düşüktür.
- ✓ 21 yaşından itibaren, cinsel aktivasyondan bağımsız olarak, rahim ağzı tarama testi yapılması önerilir.

Meme Muayenesi

- ✓ Yakınması olmayan, düşük riskli kadınlarda meme muayenesinin hangi yaşta başlatılacağına ilişkin veri olmamakla birlikte yaş ve bilinen bir risk faktörü bulunup bulunmadığına dayanarak karar verilebilir.
- ✓ 20-39 yaş arası kadınlar her 1-3 yılda bir meme muayenesi yaptırmalıdır.
- ✓ 40 yaş üzeri kadınlar, her yıl meme muayenesi yaptırmalıdır. Kendi kendine meme muayenesi önerilmektedir.

İleride, özet olarak öğrendiğiniz bu konuları ayrıntılı şekilde yazacağım. Her zaman ki gibi, soru, yorum ve önerilerinizi bekliyorum.

Akıllı kadın olun, Sağlıklı kadın olun, 'İyi kadın' olun.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı
sagirogluc@gmail.com • twitter: @rofnashim

S. Constantinidis

Galata N°11.

Amalia Linn Lichtenthal
(1865-1926)

"UN CANTO A GALICIA" Galiçya'ya Şarkı...

Öykümüz Galiçya'da başlıyor... Ancak bu Galiçya Julio Iglesias'ın, sözlerini babasının dünyaya geldiği coğrafyaya ithafen yazdığı ve onu ününün zirvesine taşıyacak "Un Canto a Galicia" (Galiçya'ya Şarkı) isimli şarkısında adı geçen, İspanya'nın kuzeyindeki Galiçya değil... Bir başka Galiçya ki sırasıyla Polonya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Ukrayna'nın sınırları içinde kalmış; (toprakları kan ve gözyaşı ile yoğrulmuş...) Ve bu tarihi bölgedeki Horodenka (Gorodenka) kasabası...

Horodenka Yahudileri...

Dinyester Nehri'nin kıyısında, Karpat Dağları'nın gölgesinde kurulu Horodenka kasabasına Yahudiler 17. yüzyılda, bölgenin Polonya'nın hakimiyeti altında olduğu yıllarda yerleşirler. 1743 yılında ticaret ve zanaatla uğraşma iznini alırlar. Horodenka Yahudileri ağırlıklı olarak hububat, kereste ve tuz alım satımının yanı sıra, alkollü içki üretimi, hancılık ve arazi-mülk idaresi gibi işlerle uğraşırlar. Ancak, Hıristiyan halka uygulanan vergi oranının beş katına tabi olan Horodenka Yahudileri için yaşam hiç bir zaman kolay olmaz...

1760'lı yıllarda Horodenka Yahudilerinin çoğu Hasidizm'i benimser. Horodenka'lı Nahman, Hasidizm'in kurucusu Rabbi Yisrael ben Eliezer'in (Baal Shem Tov) en yakın öğrencilerinden biri olarak bilinmektedir. 1890 yılında yapılan bir sayıma göre, Horodenka'nın 11.162 olan toplam nüfusunun 4.340'ı Yahudilerden oluşmaktadır. 19. yüzyılın sonlarına doğru Horodenka'da kurulan Benei Zion cemiyetinin ise, 1897 yılı itibarıyla yaklaşık 150 üyesi bulunmaktadır.

Köklerinin iki koldan Baal Shem Tov'a uzandığı bilgisi nesilden nesile aktarılmış olan Horodenka'lı Lichtenthal ailesinin öyküsünü birinci ağızdan, küçük torunları Bernar Şer'den dinledim... Bernar Şer'in zengin anı dağarcığından, geniş bir tarihsel perspektifle aktardığı, kah neşeli, kah hüzünlü aile anekdotlarını ve eşsiz aile fotoğraflarını bir sayıya sığdırmak pek kolay olmadı...

"Holowitzki gibi çalışkan..."

1880'li yıllar... Horodenka'lı Mordechai Marcus ve eşi Amalia Linn Lichtenthal, sahibi oldukları çiftlikte canla başla çalışmaktadırlar. Topraklarında patates ve buğday yetiştirirler; başta votka olmak üzere değişik alkollü içkiler imal ederek şehirlere satış yaparlar. Çiftliklerindeki birçok hayvanın içinde bir tanesi vardır ki gayreti ve dayanıklılığı ile öne çıkar: "Holowitzki"... Bu beyaz at, yıllar içinde Lichtenthal ailesinin çocuklarına, torunlarına, hatta torunlarının torunlarına dahi ilham kaynağı olacaktır... Ne zaman genç bir aile bireyi yılgınlık, bezginlik emareleri gösterse, bir aile büyüğü sağ elini yumruk yapıp havaya kaldırarak, "Holowitzki gibi gayretli ol!" diye uyaracaktır...

Ancak, Horodenka Yahudileri'ne "Holowitzki gibi gayret-

Amalia Linn Lichtenthal İstanbul'da annesi Bayan Linn'le (tahminen 1890'lı yılların sonları); bu resmin çekilmesinin akabinde, Bayan Linn kızının refakatinde Kudüs'e doğru yola çıkar; orada hayatının sonuna kadar düşkünlere yardım eder ve hep dilediği gibi Kudüs'te toprağa verilir...

"Holowitzki gibi gayretli ol!"

li" olmanın da yetmeyeceği günler çok yakındır. Birinci Dünya Savaşı öncesi Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun sınırları içinde yer alan Horodenka'nın

Yahudileri, Rus işgali sırasında büyük bir mezalime maruz kalırlar. 1916 yılında Horodenka'da Yahudilerin yaşadıkları evler ateşe verilir; kasabanın Yahudi halkından dokuz kişi casusluk ithamıyla asılır. İkinci Dünya Savaşı'nda ise hapsedildikleri küçük gettoda açlık ve hastalıkla boğuşan Horodenka Yahudilerinden sağ kalanların çoğunun yaşamı, takip eden çok sayıda pogromda veya Belzec ölüm kampında son bulacaktır.

Çarlık Rusyası'nda 1882 yılında kabul edilen ve Yahudilerin yaşam ve faaliyet alanlarını sınırlamaya yönelik "Mayıs Kanunları"nın da etkisiyle bölgede tırmanan antisemitizm, aralarında Lichtenthal ailesinin de bulunduğu birçok Horodenka Yahudisi'ni farklı arayışlara yöneltir. Amalia Linn Lichtenthal, İstanbul'da yaşamakta olan kız kardeşi Henriette (Henriette) ile iletişim halindedir. Aile içinde "Tante Henriette" (Henriette Teyze) olarak hitap edilen (ve anılan) Henriette, Karlsbad'da tanışmış olduğu "Uncle Leo" (Leo Amca) ile evlenip

Sophie Shifra Wolfer (Lichtenthal) evlenmeden önce Viyana'da (tahminen 1910 yılı öncesi)

Mordechai Marcus Lichtenthal, ?, Amalia Lichtenthal, ?, Tante Henriette, Rita (Tante Henriette'in evlatlığı), Uncle Leo (tahminen 1900'lü yılların başları)

İstanbul'a yerleşmiştir. (Uncle Leo olarak anılan bu şahsın, Osmanlı Devleti'nin borçlarını tahsil etmek için kurulan ve gelirler üzerinde yetkili olan Duyun-u Umumiye İdaresi'nin başındaki kişi olduğu bilgisi Lichtenthal ailesinde nesilden nesile aktarılmış olmakla birlikte, bu bilgiyi destekleyecek herhangi bir belgeye ulaşılammıştır. Bununla birlikte, Uncle Leo'nun, aynı tarihlerde Duyun-u Umumiye İdare Meclisi Başkanı olduğu bilinen Fransız Binbaşı Leon Berger olması olasılık dahilindedir. Maddi olanaklarının geniş olduğu bilinen Uncle Leo'nun, Viyana merkezinde sahip olduğu ve bütün bir ada oluşturan devasa bina, yine aile üyelerince nesilden nesile aktarılan bilgiye göre, 2. Dünya Savaşı sırasında bir süre Naziler tarafından karargah olarak kullanılacaktır.)

Çiftliği elden çıkartan Amalia ve Mordechai Marcus, tek çocukları Abraham Zev Adolphe (Aba) Lichtenthal'in Bar Mitzva'sını 1898 yılında kutlarlar. Başının iki yanından aşağıya sarkan buklelerini (payot) keserler ve bir daha hiç görmeyecekleri ata diyarı Horodenka'ya son bir bakış atıp yola koyulurlar. İstikametleri İstanbul'dur... Geriye dönüp baktığımızda, zamanlamaları tek kelimeyle mükemmeldir!

Lichtenthal ailesi Bar Mitzva kutlamasının ardından yola koyulur...

Lichtenthal ailesi İstanbul'da...

Lichtenthal ailesi İstanbul'a varır varmaz, Yidiş bilen Aba'yı Alman okuluna kaydeder. Aile İstanbul'daki yaşama intibak etmeye başladıktan bir süre sonra da Mordechai Marcus (Marco), o dönem birçoklarının yaptığı gibi, iş olanaklarını araştırmak üzere Amerika'nın yolunu tutar. Eşi Amalia'nın aksine, girişimcilik becerileri pek fazla

Sophie Shifra Lichtenthal'in anne ve babası Betina-Samuel Wolfer (tahminen 1910'lu yıllar)

sonuncu replik öncelerden daha hayatidir; zira maydanoz yaprağı, toksik etkileri nedeniyle papağanlar açısından tehlikeli bir besindir. Loretta'nın Lichtenthal ailesinin evindeki hükümlerini uzun süre devam edecektir; ta ki haddini aşır, Amalia'nın çok düşkün olduğu büyük torununun parmağını ısırıcaya kadar... Üst kat komşuları İtalyan asıllı dahiliye mütehasası Doktor Pagachelli küçük kızın zedelenen parmağını tedavi eder; ancak Amalia'nın gözünde artık suyu kaynamış olan Loretta, teşekkür mahiyetinde Doktor'un evine çıkartılır ve orada kalır...

Aba gönlünün sultanını buluyor...

Alman okulundan mezun olmasının akabinde aile Aba'yı Almanya'ya ticaret tahsiline gönderir. Tuttuğunu koparan ve baskın kişiliği ile daha fazla annesi Amalia'ya çekmiş olan Aba, bir Viyana seyahatinde tanıdığı, yüksek ticaret okulu mezunu ve İmparatorluk Bankası'nda "Birinci

Sekreter" olarak çalışmakta olan Sophie Shifra Wolfer'e aşık olur. Vakit kaybetmeden Sophie'yi, babası Samuel Wolfer'den ister. Noter olan Bay Wolfer'in diğer çocukları hukukçudur. Klasik müziğe

çok düşkün olan Wolfer ailesinin bireyleri, oluşturdukları oda orkestrası ile Viyana'da konserler vermektedirler. Eşi Betina Wolfer'in Viyana'da idareciliğini üstlendiği "salon" a şairler, müzisyenler gelirler.

Sophie Shifra Wolfer ve Aba Lichtenthal 1910 yılında Viyana'da dünya evine girerler ve takiben yaşamlarını sürdürecekleri İstanbul'a yerleşirler. Sophie'nin İstanbul'a geldiğinde ilk öğrendiği ifade "Arabacı dur!" olur. Ancak dar bir çevre içinde yaşayan ve yerleştiği ülkenin lisanını öğrenme ihtiyacı pek az olan Sophie'nin Türkçesi hiçbir zaman makul bir seviyeye gelemeyecektir. Sözgelimi "Dış İşleri"nden bahis açıldığında, ülkenin dış sağlığına -- bu alana bir bakanlık tahsis edecek kadar -- verdiği

gelişmiş olmayan Marco'nun Amerika seyahati ticari anlamda verimli olmasa da, bu sayede aileye çok "renkli" bir birey katılır: "Loretta"... İstanbul'a gelmez repertuarını yerel temalarla zenginleştirmeyi başaran bu papağanın ilk öğrendiklerine gelince: "Padişahım çok yaşa"; "Sultanım bin yaşa"; ve "Maydanoz istememmm!"... Bu

önemi öven sözler sarf eder. Olağanüstü güzel bir sesi olan Sophie, söylediği aryalarla dinleyenleri hayal dünyasına götürür. Ailenin klasik müziğe olan merakı, Aba Lichtenthal'in annesi Amalia ile birlikte kurduğu işe de yansiyacaktır. Sophie ile Aba'nın evliliğinden üç kız çocuğu dünyaya gelir: Julya (1912), Sylvia (1919), Lilly (1923)...

"A. Lichtenthal" mağazası: Bir başarı öyküsü...

Aba Lichtenthal'in, ürün gamı gramofon, taş plaklar ve birçoğu statü sembolü olacak şıklık ve kalitede hediyelik eşyalardan oluşan mağazası, 1910'larda Karaköy'de açılır. İngiltere'den cüzdan, kemer, pipo, çakmak olmak üzere, ağırlıklı kısmı Parker marka ürünler ithal eder... Bir süre sonra, dükkanını dönemin gözde semti Tünel'e taşır... Türkçeyi öğrenen ve zaman içinde Türk müziğine ilgisi ve sevgisi artan

Aba Lichtenthal, güzel sesler, başarılı icracılar bulmak için Direklerarası'na, Darül-Elhan'a (ilk resmi müzik okulu) ve Darü't-talim-i Müsiki'ye (özel müzik okulu) sık sık gider. Türkiye'de ilk plak fabrikası kuruluncaya kadar, beğendiği sanatçıları kayıt yaptırmak üzere Almanya'da Braunschweig'a götürür. Orada taş plaklar bastırır; sonra da ithal edip dükkanında satışa sunar... Alaturka besteler toplar veya sipariş eder... Evi, telif hakkı satın

alınmış eserlerin nota sayfalarıyla dolup taşar... Safiye Ayla henüz 14 yaşında ya vardır, ya yoktur... Onu evinde dinler; sesine hayran kalır... Plak kaydı yaptırmak üzere Almanya'ya götürür... Ufak tefek bir adam olan Aba Lichtenthal, sık sık çıktığı bu gibi Avrupa seyahatlerine giderken, boyunu daha uzun göstereceğini diyor, özel yaptırdığı topuklu ayakkabılarını giyer. Bu tercihinin nedeni, ortalama boy uzunluğunun daha fazla olduğu bir coğrafyada, olası iş münasebetlerinde ortama daha uyumlu görünmek midir, ya da eşi Sophie'nin şüphe ettiği gibi daha başka hesapları mı vardır, bilemiyoruz...

"A. Lichtenthal" zaman içinde seçkin tüketicilerin rağbet ettiği, tanınmış bir mağaza haline gelir... O zamanlar İstanbul'da pek az kişide beyaz Mercedes ve şoför vardır; Aba Lichtenthal bunlardan biridir...

Sophie Shifra Lichtenthal büyük kızı Julya ile birlikte (tahminen 1917 yılı)

Aba Lichtenthal, Safiye Ayla'nın sesine hayran kalır...

Aba Lichtenthal (ortada) Almanya'da Braunschweig firmasının müdürleriyle. Topuklu ayakkabı ısrarında pek de haksız olmayabilir...

Horodenka 1. Dünya Savaşı'nda Avusturya sınırlarında; hala bu ülkenin vatandaşı olan Aba Lichtenthal'e ulaşan askere sevk için çağrı tebligatı

Amalia Lichtenthal Odesa'da...

1917 Bolşevik ihtilali öncesinde Rusya'nın sayıca iki milyonun biraz altında ve toplam nüfusun %1'i civarında olan asiller sınıfı, dillere destan bir lüks ve bolluk içinde yaşamaktadır. Bolşevikler 1918-1922 yılları arasında süren ve ülkenin çok büyük yıkıma uğramasına yol açan iç savaştan zaferle çıkacaklardır. İhtilal sonrası Rusya'da asillerin mallarının haraç mezat satıldığını duyan Amalia Lichtenthal burada ticari bir fırsat görür... Görür de görmesine, Karadeniz'in bu denli karışık olduğu bir dönemde bir kadının yalnız başına bir şilep, bir kaptan ve birkaç tayfayla denize açılması ne kadar uygundur? Eşi, oğlu hiç muhalefet göstermez mi? Küçük torunu Bernar Şer'e göre, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu vatandaşı olma-

Amalia'yı yolundan çevirmek öyle pek de kolay değildir...

si Amalia'ya bir güvence vermiştir... Ayrıca, Odesa'nın göreceli olarak kolay erişilebilir bir mesafede olması, bu kararı destekleyen bir diğer unsur olmuştur. Öte yandan, görünen o ki, kararlı kişiliği ile tanınan Amalia'yı yolundan çevirmek öyle pek de kolay değildir... Sonuç itibarıyla, Amalia Lichtenthal, tahminen Rus iç savaşı esnasında yola koyulur... Yanından bir dakika dahi ayırmadığı elışı sepetinin içinde, astarın altına gizlenmiş şekilde, kendininkilerin yanı sıra -- anlaşıldığı kadarıyla -- kız kardeşi Henriette'ten de ödünç aldığı altınlar vardır. Şilep birkaç kez aramadan geçse de, elışı sepetini yoklamak hiçbir kontrolörün aklına gelmez...

Odesa Limanı'na sağ salim varan Amalia, elindeki altınlarla yığın yığın bekleyen asilzade mallarını çok düşük fiyatlara satın alır. Şilebin ambarını ağzına kadar doldurur ve geri dönüş yolunu tutar. Ambardan çıkan üç piyano, çocuk boyunda Fransız yapımı porselen bebekler, yemek takımları, devasa vazolar, gümüş çatal bıçak takımları, semaverler v.b. -- torununun çocuğuna kalmış bir iki

parça eşyanın üzerindeki damgalardan anlaşıldığı üzere -- İstanbul'da gümrükten geçirilerek yurda sokulur. Amalia'nın belki de canına mal olabilecek bu cesur adımı, Lichtenthal ailesinin sermayesini bir hayli güçlendirir. Bu geziden bir süre sonra aile Asmalı Mescit'te birkaç katlı bir bina satın alır ve bir dairesine yerleşir... Bu dönemde Marco Lichtenthal komisyoncu olarak çalışmaktadır...

Sophie-Aba Lichtenthal çiftinin üç kızı: Julya (1912), Sylvia (1919), Lilly (1923)

Liza Wiener-Eliezer (Lazar) Scher (Şer) ve oğulları Alexander (Shura) (solda) ve İzidor (Yuda) sağda (1910'lu yılların başları; Simferopol)

Şer ailesi 1. Dünya Savaşı sonrası İstanbul'da vize için gerekli aile fotoğrafında; savaş yorgunluğu ailenin sonradan gelen üç üyesinin üzerine çökmüş...

Amalia ve Kılıç Ali Paşa...

Cumhuriyet kurulmuştur... "A. Lichtenthal" mağazasının oldukça kalabalık olduğu bir gün, içeriye girip bir süre etrafa bakınan orta yaşlı bir adam, iki deri koltuktan birine oturup, kendisi ile ilgilenilmesini bekler... Ama nafile...

"Madam, siz burada Kılıç Ali Paşa'yı bekletiyorsunuz! Daha ne kadar bekleyeceğim?"

Hiddetlenir; Amalia'ya hitaben şöyle der: "Madam, siz burada Kılıç Ali Paşa'yı bekletiyorsunuz! Daha ne kadar bekleyeceğim?" Ancak, anlaşıldığı kadarıyla -- Atatürk'ün silah ve mücadele arkadaşı, asker ve siyaset adamı -- Kılıç Ali'nin kim olduğu konusunda en küçük bir fikri olmayan Amalia,

mevcut Türkçesiyle aynı sertlikte yanıt verir: "Kılıç Ali Paşa sen dışarıda! Kılıç Ali Paşa ben burada!" Bir anda olup biten bu konuşmayı beti benzi atmış bir şekilde dinleyen ve muhtemelen ticari hayatı bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçen Aba, konuşmanın sonraki seyriyle rahatlayacaktır. Şaşkına dönen Kılıç Ali Paşa, "Madam, bu güne kadar kimse bana böyle bir cevap veremedi! Sizin cesaretinize hayran kaldım... Verin elinizi öpeyim!" der. Kılıç Ali Paşa takip eden yıllarda mağazanın müdavimlerinden ve şüphesiz en çok ihtimam gören müşterilerinden biri olacaktır.

İzidor (Yuda) Scher (Şer) "A. Lichtenthal" mağazasında...

1920'li yıllarda Alman Lisesi'nde okumakta olan kız öğrencilerin yolu, Aba Lichtenthal'in mağazasına normalden fazla düşmeye başlar... Bu ani ilginin nedeni belki

Liza-Eliezer Şer çifti, Birinci Dünya Savaşı başlarında büyük oğulları Yuda'yı, İstanbul'da yaşamakta olan anneannesi ve dedesine gönderir...

Parker'ın yeni bir dolma-kalem modelidir; belki de "Valentino ile George Raft arası" yakışıklılığı ile göz alan Yuda Şer'in mağazada tezgahtar olarak çalışıyor olması...

Çarlık Rusyası'nda, Simferopol şehrinde (bugün Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin

Julya Lichtenthal - İzidor (Yuda) Şer nişanlı (tahminen 1930 yılı)

Julya Lichtenthal - Yuda Şer düğün (1932)

Şer Ailesi - Bernar babasının kucağında (1936)

duktan sonra da, o dönem birçok kişi için okul işlevi görmüş olan "A. Lichtenthal" mağazasında tezgahtar olarak çalışmaya başlar. İşi iyice öğrendikten sonra kendi mağazasını açacaktır...

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Eliezer Şer, kardeşi ile birlikte Simferopol'de sahibi olduğu çuha fabrikasını elden çıkarır... Cebinde yılların emeğinin karşılığı, yeni ufuklara yelken açar... İstanbul'a ya varır ya varmaz; elindeki tek varlık olan Ruble'lerin tedavülden kalktığını öğrenir...

Vergi darbesi ve faaliyet sahasında daralma...

1926 yılında "Umumi İstihlak Vergisi Hakkında Kanun" TBMM'nde kabul edilir. Ancak, malların üzerine pul yapıştırılması şeklinde uygulanan ve esasen satışları vergilendiren bu uygulamanın, Türkiye ekonomisinin o günkü yapısına uygun olmadığı sonucuna varılır. Takip eden yıl, bu kez "Muamele Vergisi Kanunu" kabul edilir. Bu vergi yabancı sermayeli işletmelerin ürünlerini -- satış olsun olmasın -- ve banka, sigortacılık faaliyetlerini vergilendirmektedir. Sık sık yurtdışına çıkan ve bu mevzuat

değişikliğinden haberdar olmayan Aba, günlerden bir gün kötü bir sürprizle karşılaşacaktır. Dükkanına gelen vergi kontrolörleri, hiçbirinin üzerinde pul bulunmayan depodaki stoklara çok ağır bir vergi cezası uygular. Aba Lichtenthal borcunu öder; ancak

Aba Lichtenthal'e vergi darbesi...

yaşam standardını bir hayli düşürmek zorunda kalır. Belki daha da kötüsü, bu darbe ticari cesaretine, şevkine, girişimciliğine mal olur...

Julya Lichtenthal - İzidor (Yuda) Şer

Aradan birkaç yıl geçer; Aba'nın büyük kızı abayı yakar... Kime mi? Bir süredir babasının dükkanında çalışmakta olan Yuda'ya... Bu ilgi -- görünen o ki -- karşılıksız değildir; çift 1932 yılında dünya evine girer... 1933 yılında

Bernar Şer, adını aile dostları Galata bankeri Bernard Eckstein'dan alır...

dünyaya gelen büyük oğullarına, Yuda'nın babasının adı Eliezer (Lazar) verilirken, 1936 yılında doğan küçük oğulları ve yazımızın ana bilgi kaynağı Bernar, ismini aile dostları Galata bankeri Bernard

Eckstein'dan alır.

O dönem aile Bankalar Caddesi'nde, Eckstein'lara ait olan birkaç katlı, cumbalı bir evin bir katında oturmaktadır... Şer ailesi, kısa bir süre Talimhane'de yaşar... Ancak, Aba Lichtenthal 1939 yılında İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ile birlikte, savaşın yol açtığı belirsizlik nedeniyle bir arada yaşamının daha güvenli olacağını düşünür... Bu öneri doğrultusunda, Julya, kocası ve iki oğlu ile birlikte, anne-babası ve iki kardeşinin yaşamakta olduğu, Elmadağ Caddesi, Turna Sokak'taki meşhur Arif Paşa Apartmanı'na taşınır.

Bernar dedesinin hediye ettiği bir kova dolusu çikolata ile... Var mı ondan iyisi...

Arif Paşa Apartmanı ve Adel-Adela-Adile...

Osmanlı tebaasından Ortodoks Rum cemaati mensubu ünlü mimar (1868 – 1931) Constantine P. Pappa'nın bilinen en büyük ölçekli yapısı, Sarıcazade Arif Paşa'nın Elmadağ'da yaptırttığı, 1902 tarihinde tamamlanmış olan Arif Paşa Apartmanı'dır. Bugünkü adı Sarıcazade

Abdullah & Osman Bey Apartmanı olan Arif Paşa Apartmanı, günümüzde ancak Elmadağ civarından fark edilebilirken, 1920'lerde Taksim Meydanı'ndan çekilmiş fotoğraflarda rahatlıkla görülmektedir. İki bloktan oluşan yapının dört ana girişi vardır. Bunlardan ikisi sokak üzerinde, diğer

ikisi de avluda yer alan simetrik kapılardır. Hizmetli sirkülasyonu ana merdivenlerden değil, dairelerin mutfak ya da hollerine açılan üç ayrı servis merdiveniyle sağlanmıştır. Apartmanın her katında toplam beş daire bulunmaktadır.

Sophie-Aba Lichtenthal ve henüz bekar olan iki kızları Sylvia ve Lilly, tahminen 1930'lu yılların başlarında Arif Paşa Apartmanı'na taşınırlar... Rodrigue, Amon, Dannon, Pesah, Rabinovitch, Benbanaste ve Bornstein ailelerinden komşuları vardır. Torunları Lazar ve Bernar'ın yanlarına taşınmasıyla, anneanne Sophie, zamanında kızlarına dadılık etmiş olan Adela'yı tekrar işe alır... Adela'nın, özellikle o zaman henüz üç-dört yaşlarında olan Bernar'ın üzerinde çok büyük emeği olacaktır...

Amasyalı Yahudi bir ailenin kızıdır Adel... Mirasa ortak olmayıp çabuk evden ayrılması için, ağabeyleri tarafından küçük yaşta Amasya'da Rum bir delikanlı ile evlendirir-

Adel-Adela-Adile

Bernar Şer Bar Mitzva (1949)

lir... İsmi "Adela" olur... Kocası genç yaşta ölünce başka bir şehirde bir başına kalan, okuma yazma da bilmeyen Adela, ne ailesini arar sorar, ne de ailesi onu... Kalkar İstanbul'a gelir... Lichtenthal ailesinin evinde çalışmaya başlar... Muhteşem bir hayal gücüne sahiptir Adela; bilmediği masal yoktur... Çok da zekidir; tramvayları renginden tanır; hangisinin nereye gittiğini, okuma yazması olandan iyi bilir... Yıllar geçer; Lichtenthal ailesinin kızlarından sonra, aynı evde, bu sefer torunları Lazar'a ve Bernar'a dadılık eder... Onlar da büyüyünce, Adela, Şükrü Efendi adlı bir hamalla evlenir; bu sefer de adı "Adile" olur... Küçük Bernar bir gün ziyaretine gittiği Adela'sına merakla sorar: "Adeliku, sen öldüğün zaman hangi cennete gideceksin? Yahudilerin mi? Hıristiyanların mı? Müslümanların mı?" Adela şöyle cevap verir: "Vallahi oğlum, Allah da bilmeyecek!"

Arif Paşa Apartmanı ve Varlık Vergisi...

Ayrımcı ve adaletsiz vergi tahakkukları ile özellikle azınlıkları hedef almış olan 1942 tarihli Varlık Vergisi uygulamasından, Arif Paşa Apartmanı'nın çoğunluğu gayrimüslim olan kat malikleri de nasibini alır. Bununla birlikte, birçoğunun evine -- olanaklarını aşan vergi tahakkuku dolayısıyla -- haciz gelse de, haciz memurları götürecek pek bir şey bulamazlar...

Arif Paşa Apartmanı'nın birçok sakini hacizden kapıcı Mehmet Efendi sayesinde kurtulur...

Binanın mutemet, kahya ve baş kapıcısı (üç kapıcının en kıdemlisi) olan Mehmet Efendi sayesinde... Mehmet Efendi (Mehmet Yalçın), haciz tehlikesi ile karşı karşıya kalan ve kendisinden yardım isteyen daire sahiplerinin bütün eşyalarını, binanın en üst katındaki devasa çamaşırhanede saklar. Varlık Vergisi uygulamasının son bulmasının akabinde, herkes eşyasını geri alır. Kimsenin bir kaşığı eksilmez... Bina sakinleri Mehmet Efendi'ye müteşekkir kalırlar... İçlerinden Selanik Bankası'nda çalışmakta olan Bay Benbanaste, Mehmet Efendi'nin oğlu Dursun'u yanına alır; bankacı olarak yetişmesini sağlar... Takip eden yıllarda Dursun Yalçın bir bankada şube müdürü seviyesine gelir...

Şer ailesine gelince: Yuda Şer, binanın çamaşırhanesinden daha güvenli olacağı zannıyla, zamanın en ünlü marangozu Sofianos'a yaptırtmış olduğu bütün mobilyalarını, düğün hediyelerini, aralarında Amalia'nın Odesa'dan getirdiği değerli eşyalar da olmak üzere yükte ve pahada ağır tüm varlığını, "arkadaş"ı Arjantin asıllı kimyager Mösyö Fridman'a emanet eder... Ve kötü bir sürprizle karşılaşır... Mösyö Fridman bir gece ansızın ülkesine dönerken, Şer ailesinin bütün evini de beraberinde götürür!

"A. Lichtenthal" mağazasının üst komşusu: Nigo Usta (1910-1997)

Aba'nın torunları Lazar ve Bernar, dedelerinin, mağazanın üst katını kiraladığı Bay Nigogosyan'ı çalışırken seyretmeye bayılırlar... Yeter ki onları kabul etsin... Telli müzik aletleri yapımcısı (lutiye; Fransızca: luthier) olan Vahakn Yetvart Nigogosyan'ın 10-12 metre karelik dükkanı, yerdeki tahta ve talaşlarla bir Ortaçağ atölyesini andırır... Ağırıklı olarak keman ve viyolonsel tamiri yapar Nigo Usta... Nadide çalgıları tamir etme yöntemini bulmak için günlerce düşündüğü olur; yavaş ve çok özenli çalışır. Hayali, İstanbul Konservatuari'nda Enstrüman Yapımcılığı Bölümü'nü kurmak-

Nigo Usta:
Aba'nın dünya çapında üne kavuşacak kiracısı...

tır. Rivayete göre, Ermeni olması nedeniyle bu talebi geri çevrilir... Kırılır... Üzerine gelen 6-7 Eylül 1955 olaylarının ardından, 1958 yılında Amerika'ya yerleşir. Oberlin Konservatuari'nda ABD'nin ilk çalgı restorasyon kurslarını başlatır; bilgisini gençlerle paylaşması onu mesleğinin zirvesine taşır. 1970'lerde New York'taki Carnegie Hall'un karşısına taşıdığı "Stradivarius Atölyesi"nde nadide çalgıları onarır... Müşterileri arasında Jacques Thibaud, Zino Francescatti, Isaac Stern, Yehudi Menuhin, Itzhak Perlman, Pablo Casals ve Pierre Fournier yer alır. Meslek hayatı boyunca elinden tam 72 Stradivarius geçer... 1973'te Amerikan Keman Derneği'nin (Violin Society of America) kurucuları arasında yer alır... Rakıdan hayatı boyunca vazgeçmemiş olan Nigo Usta, keyiflendiği zaman kadehinden bir yudum alır; arkasına yaslanır; ve çevresindekiler anlamasa da sevincini Türkçe ifade eder: "İyi ki doğmuşuz..."

Değerini erbabı bilir...

Aba Lichtenthal yerli plak üretiminin başlaması ile birlikte gerek rekabetin gerekse talebin daha yoğun olduğu Türkçe sözlü müzik pazarının dışında kalır; çalışma sahasını klasik müzik ve Batı müziği ile sınırlı tutar... Dükkanına klasik müziğin erbabı gelir; iyi müşterileri arasında Ord. Prof. Dr. İhsan Şükrü Aksel, Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay, Prof. Dr. Bülent Tarcan, Prof. Dr. Necmettin Polvan gibi dönemin ünlü hekimleri vardır.

Ankara'da devlet erkanı ile iyi temasları olan ve müzik konusunda derin bilgi birikimine güvenilen Aba Lichtenthal, 1940'lı yıllarda Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde, köy enstitülerinin müzikle ilgili (müzik aletleri, pikap, plak, nota kitapları v.b.) her türlü gereksinimini karşılar. Ayrıca, İstanbul ve Ankara radyolarının plak alımları yine Aba Lichtenthal'den yapılır.

"İsmin başında öleyim..."

Ataları, dini bir yaşam biçimi olarak benimsemiş ve kendisi de bu eğitimle büyümüş olan Aba Lichtenthal, yıllar içinde dönüşüm geçirir... Felsefeye düşkündür; Spinoza okur; torunu Bernar'la görüş alışverişinde bulunur. Kişinin, her ne yaparsa yapsın, yaptığı işe saygı duyması, Aba Lichtenthal'in dünya görüşünün temelinde yatar: "Bir

Bernar Şer'e sunulan 1984 tarihli Onur Belgesi

Bernar Şer, Lolita Nahmias Haleva (Mayıs 2013)

paket yapmak için bile vicdan ister!" der... Her zaman, "İşimin başında öleyim" demiştir Aba Lichtenthal; öyle de olur... 1963 yılında bir gün elinde mağazasının anahtarları, bir tanıdık ile sohbet ederken beyin kanaması geçirir; dükkanında son nefesini verir...

Bernar Şer: Dedesinin izinde...

1936 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Bernar Şer, Özel Saint Michel Fransız Lisesi'nden 1955 yılında mezun olur. Takiben girdiği İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden, nişanlısı Lilian Çernyak'ın babasının vefatı üzerine ayrılır... Çernyak ailesinin bu yöndeki dileği doğrultusunda, ailenin Adana'daki Akdağ Ticarethanesi Pamuk İhracatı firmasında askerlik teceli bitene kadar çalışıp, işin devam etmesini sağlar. 1962 yılında evlenen çiftin, 1963 yılında ikizleri dünyaya gelir: Şeva ve Eddi... Ailesi ile İstanbul'da yaşayan Şeva Şer Barokas veteriner, ailesiyle Toronto'ya yerleşmiş olan Eddi Şer ise bilgisayar mühendisi olarak çalışmaktadır. Şer ailesinin, kızlarından Greti adında 17 yaşında bir kız torunları, oğullarından ise Can isiminde 15 yaşında bir erkek torunları vardır...

Bernar Şer, 1966 yılı ile emekliye ayrıldığı 2003 yılı arasında, ithalat-ihracat ve tekstil hammadde mümessilliğinin yanı sıra, uluslararası bir çelik boru üreticisinin Türkiye temsilciliğini üstlenir. Ülkemizde 1980'li yıllarda yaşanan

büyük ekonomik kriz esnasında, bu uluslararası üretici firma kanalıyla Türkiye'ye önemli miktarda kredi girişi sağlar. Petrokimya sanayinin gelişmesine yaptığı katkılar takdir görür: 1984 yılında, İstanbul Sanayi Odası'nın yılda sadece iki kişi veya kuruluşa verdiği Uluslararası Altın Boğaziçi Ödülü'ne layık görülür.

Bernar Şer hayatındaki büyük küçük tüm başarılarını, azim ve gayreti ile kendisine her zaman örnek olmuş dedesi Aba Lichtenthal'in şu sözlerine borçlu olduğunu düşünür: "Hayatta ne iş yaparsan yap; yeter ki dürüst ol ve yaptığın işi en iyi şekilde yap..." ■

Kaynaklar:

Horodenka - A Historical Description, Norman Berman (1997)

Osmanlı Devleti'nin Son Dönemlerinden Cumhuriyet'in İlk Yıllarına Kamu Maliyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 12, Özel S., 2010, s.57-89 (Basım Yılı: 2012), Yrd. Doç. Dr. Onur Eroğlu

Mimar Constantine P. Pappa (1868 - 1931), Pınar Öğrenci, Y.Mimar, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi

Vahakn Nigogosyan, İstanbul'lu Stradivarius ustası, Andante, Ocak 2006, Serhan Yedig

Vahakn Nigogosian, 87, Builder of Violins, 30 Eylül 1997, The New York Times

YAŞAMDAN

Serkan GÜZEL

SINAV STRESİ

BU AY ÜNİVERSİTE SINAVLARI VAR. ÖĞRENCİLERİN GELECEĞİNİ ŞEKİLLENDİRECEK ZOR BİR SÜREÇ. BEN DE ÖĞRENCİ OKURLARIMA YARDIMCI OLMAK İSTİYORUM. SİZLERE BİRKAÇ TEST SORUSU HAZIRLADIM. BU SORULARA DOĞRU CEVAPLAR VERİRSENİZ, HAYAL ETTİĞİNİZ OKULU KAZANABİLİRSİNİZ.

Soru - 1) Tercümanın biri herhangi bir yazılı metni Türkçeden İngilizceye, İngilizceden Rusçaya, Rusçadan İtalyancaya ve oradan tekrar Türkçeye çevirebilmektedir. Tercüman ayrıca motorlu bir taşıt ile aynı anda, aynı şehirden, aynı hızla hareket ettiği halde İstanbul'a daha çabuk varmaktadır. Size bahsettiğim tercüman oğlum Ali'dir. Allahın emri peygamberin kavliyle kızınızı oğlumuz istiyoruz.

Yukarıdaki metinde anlatılmak istenen duygu aşağıdakilerden hangisi olsa diğerlerine ayıp olur?

- a) Yukarıdaki metnin duygusundan bana ne arkadaş!
- b) Aşağıdakiler ve yukarıdakiler ayrımına karşıyım. Lütfen bizi ötekileştirmeyin.
- c) Tercüman Ali beye verecek kızım yok benim!
- d) Yolu sevgiden geçen herkesle bir gün bir yerde buluşuruz.
- e) Kızı vermezlerse kaçırırım baba!!!
- f) "a" şikkına katılıyorum.
- g) "g" diye şık mı olur bu ne rezillik.
- h) Hehehehehehe

Soru-2) Üçten fazla kenarı olan üçgenlerden birinin durumu içler acısıdır. Aritmetik ortamda kendisi ile dalga geçen diğer geometrik şekiller açıkça nefret suçu işlemektedirler. Fakat böyle bir yasa olmadığı için üçgen başına gelenlere çaresiz katlanmak zorunda kalır. Elinizi vicdanınıza koyup cevap verin lütfen. Bu üçgene yazık değil mi?

- a) Bu kendini üçgen zanneden dikdörtgeni sabah akşam dövseler bile azdır.

- b) Şiddete şiddetle karşıyım. Dövmeyelim ama sert bir dille uyaralım.
- c) Benim dilim serttir. İsterseniz ben uyarabilirim.
- d) Eğitim şart.
- e) Nefret suçları yasa tasarısını destekleyenleri seviyorum.
- f) Bende seni seviyorum canım.

Soru-3) Efe adlı genç Berrak adlı kıza aşık olmuştur. Fakat bu kız aşığı mahallenin yakışıklısı Yakup ile sevgilidir. Ayrıca Yakup Berrak'ın yakın arkadaşı Cemre ile de gizli gizli buluşmaktadır. Cemre ise Efe'nin kız kardeşidir. Efe ile Cemre'nin yaşlarının toplamı otuzdur. Yakup ise part time çalıştığı işinden haftada yüz lira kazanmaktadır. Ha aklıma gelmişken bir de Mehmet diye bir çocuk var ve konuyla hiçbir alakası yok. Ama çok efendi biri. Sigarası yok, içkisi yok, temiz yüzlü, kültürlü bir çocuk.

Okumuş olduğunuz metnin önermesi aşağıdakilerden hangisi olmasa daha iyi.

- a) Aşk ile işi birbirine karıştıranları kınamalıyız.
- b) Part time çalışanlar hak ettikleri ücreti alamamaktadırlar.
- c) Mehmet kim lan!!!
- d) Cemre'nin facebook hesabı var mı?
- e) Sigara ve içki içmeyenler kültürlü olurlar.
- f) Mehmet benim.
- f) Memnun oldum Mehmet Bey, ben de Nuray nasılsınız?
- h) Kendi aranızda konuşmayın.

Çocuklara yardımcı olmanın verdiği gurur ile şimdi anne ve babalara yardımcı olmak istiyorum. Sevgili anne ve babalar; çocuğunuz üniversite sınavında başarısız olursa dediklerimi mutlaka yapmalısınız... İlk yapılacak iş erkek çocuklarını falakaya yatırmak, kız çocuklarının ise saçlarını kazıtmak olmalıdır. Ya da ikisini de bir işe verin çalışsınlar. Sizin dershanelere harcadığınız parayı taksitle geri ödesinler. Sürekli onlara ne kadar salak olduklarını hatırlatın. Her yemekte; bak gördün mü komşunun çocuğu hukuk kazandı

olarak her zaman sizinle gurur duyacaktık. Zaten kazanacağınızdan hiç şüphemiz yoktu. Dileyin bizden ne dilerse, yeni telefon, bilgisayar, tatil ne isterseniz. Doktor olunca ilk beni tedavi edersin oğlum, şirketlerimin avukatı kızım olacak.

Tabi ki gülmek için yazıldı bu satırlar. Ancak unutmayalım ki; ister kazansın ister kaybetsin. Bu çocuklar bizim geleceğimiz. Ülkemizde sınav sonrası intihar eden öğrencileri okuyoruz gazetelerden.

Dayak yiyenleri, psikolojik olarak ezilenleri duyuyoruz. Çocukların hiçbir suçu yok!!! Bu yanlış eğitim sistemi neticesinde sonuçların iyi ve kötü olarak ayrılması gayet doğal. Azınlığın kazanıp çoğunluğun kaybettiği bir eğitim sistemi zaten yanlışların en büyüğüdür. İnsanlık olarak çocuklarımızı hayata hazırlamak konusunda kesinlikle sınıfta kaldık. Hepimiz suçluyuz... Yaşadıkları dünya ile hiçbir bütünlük taşımayan, "ben kimim" sorusuna cevap bulamayan hatta bu soruyu bile sormayan nesiller yetiştirdiğimiz için suçluyuz. Çocukların geri plana itildiği bir eğitim sistemi olmasın diyemiyoruz. Bunun sonucunda anne baba olarak ne yaparsanız yapın mutlu ve tatmin olmayan çocuklar yetişiyor. Depresyon, kişisel kaygılar, kişilik bozukluğu gibi psikolojik sorunlar yaşayanların sayısı her geçen gün çoğalıyor. Kısacası ellerimizle kurduğumuz bu sistem aslında çocukları maddi ve manevi yönden başarısız olmaları için hazırlıyor. Bizler çocukların omuzlarına büyük bir yük eklerken kendi omuzlarımızdaki sorumluluklardan habersiz yaşıyoruz. Sınavdan önce ya da sonra hayatlarının herhangi bir evresinde; onların birer insan olduğunu sakın unutmayın. Bunu başarırırsanız kendi insanlığınızı da hatırlamış olursunuz. Çocuklar; anne ve babaların aynalarıdır. ■

Yaz düğünlerinin vazgeçilmez adresi...

Havuzbaşı Restoran

Şehrin merkezinde 400 kişiye kadar oturmalı yemek organizasyonları kokteyl, kokteyl prolonge münümüz, 14 yıllık tecrübemiz, kaliteli servis ve lezzetli münümüzle siz değerli dostlarımızın; düğün, nişan, mezuniyet, iş yemekleri organizasyonlarını yaptık ve yapmaya devam ediyoruz.

Havuzbaşı Restoran / İ.T.Ü. Maçka Kampüsü Maçka / İSTANBUL

(0212) **246 10 07** - (0212) **234 24 39**

www.mackahavuzbasi.com

BUBİ

Rüzgâra karşı yürüyen adam

Klee, "ağlamamak için yaratıyorum" demiş. Zorbalığın ve zulmün hüküm sürdüğü bir dünyada özgürlük, sanatın dışında var olamaz. Özgün yapıtları, sıra dışı sanat anlayışı ile Türkiye'nin en önemli sanatçı ve zanaatkârlarından biri olan Bubi'yi atölyesinde ziyaret ettiğimde; mabesinde özgürlüğün tadını çıkararak, işleriyle bütünleşmiş, dış dünyadan soyutlanmış ve eğilmez-bükülmez görünüşünün arkasına gizlenmiş duygusal bir yürekle karşılaştım.

FOTOĞRAFLAR: SAMİ AKER
www.fotografcekimi.us

Bubi Hayon, çok yetenekli ve eski dille nev-i şahsına münhasır bir sanatçı. Çalışmalarında estetik kaygılar taşımayan, ruhunda ya da hafızasındaki birikime bağlı kalmaksızın üreten, kendi kendini gösteren bir sanat anlayışının sahibi ve narsistik söylemleriyle diğer meslektaşlarından ayrılan bir isim. Çocukluğunda örselenmiş ruhunun travmalarını hala taşıdığını açık yüreklilikle ifade eden Bubi, genel kabul gören sanat ve sanatçı kavramına getirdiği eleştirel bakış açısıyla, kendinden 'protest' bir kişilik yaratmış. Sanatın beyinsel bir faaliyet olduğunu, eğitim olarak sanatçı olunamayacağını, bu konuda kriterinin cahillik, durmaksızın denemek ve sıfırdan inşa etmek olduğunu ifade eden Bubi, bu

başlamda tanınmış birçok ismi de bir kalemde çiziyor.

Çalışırken sadece beden gözünü değil ruh gözünü de kapatan Bubi'nin atölyesi, bir inşaat alanı ya da çöp ev kıvamında. Burası; tahtaların, tuvallerin, kâğıtların, boyaların, bezlerin, iplerin ve kendi kendinin efendisi Bubi'nin, en rahat nefes alıp verdiği ve mutlu olduğu mekân!

Hem dağınık, hem mükemmeliyetçi bir yapısı olan sanatçı genellikle, yaptığı çalışmalarını beğenmiyor ama her şeye rağmen üretmekten vazgeçmiyor; çünkü resim yapmak can sıkıntısının ilacı ve varoluş sebebi. "Hakkımda yazılan yazıları okumam; çünkü okudukça şaşırıyorum, acaba dedikleri doğru mu diye.

Benim için en büyük kâbus koleksiyonlardaki işlerimi görmektir. Onları, koleksiyonerlerin evlerinin duvarında gördüğüm zaman çok geçiriyorum." diyor.

Bubi, sohbetimiz esnasında 'yaratının kurgusunu' çok hoşuma giden bir anekdotla açıklıyor: "Bir gün asistanı, Balzac'ın hüüngür hüüngür ağladığını görür. Nedenini sorunca ünlü yazar, "Kahraman öldü" der. Bunun üzerine yardımcısı, "Ne üzülüyorsunuz üstadım, öldürmeyin o halde siz de" diye yanıtlar. Bunun üzerine Balzac "Olur mu hiç öyle şey? Bu benim elimde değil ki" der. Gerçekten de öyledir; bu, yaratının kurgusudur. Sanat kontrolle ya da senaryo planlayarak yapılan bir iş değildir."

Bubi'nin atölyesinde söyleşirken

Galerici, küratör, sanat projeleri organizatörü, gibi farklı birçok şapkası olan ancak son yıllarda daha çok sanatına odaklanan Bubi'nin işleri 22 dönemi kapsıyor. Bugün ve birkaç sene önce açtığı sergilerde daha çok Dikişli Kolajlar, Şekilli Tuvaller, Motifler, Aplike Yüzeyle ve Kafeslerinden oluşan 5 dönemini öne çıkaran Bubi, son olarak nisan ayında Ankara Güler Sanat Galerisi'nde; 17 Mayıs- 2 Haziran tarihleri arasında da, 5. Uluslararası Ege Art Sanat Günleri kapsamında Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi Sanat Galerisi'nde sanat severlerle buluştu. Sanatçı önümüzdeki günlerde de yurtiçi ve dışarda ses getirecek birçok farklı projeye imza atmaya hazırlanıyor.

İşte sıcak sohbetimizin diğer satırbaşları...

AYLALI BİR SANATÇI OLARAK NASIL BİR HİKAYENİZ VAR? SANAT NASIL KANINIZA GİRDİ?

Mutsuz bir çocukluk geçirdim. Kendimi eylemek için sürekli resim çizer dururdum. Evimiz aynı zamanda babamın muayenehanesi de olduğundan gündüzleri gürültü yapamaz sesli müzik bile dinleyemedik. Saatlerce yağlı pastel boya ile kâğıtları karalayıp durduğumu hatırlıyorum; çok enerjim vardı. Hiç bir zaman sanat yapmak için resim yapmadım; sadece vakit geçirmek ve huzur bulmak için çizdim. Bugün de fazla değişen bir şey yok!

HUZUR BULMAK?

Huzur bulabilmek için unutmak; evet, resim yaparken özellikle de yaptığınız resme konsantre olabiliyorsanız her şeyi unutabilirsiniz. Bu süre içinde çocukluğunuzun tedirgin edici anla-

rı bile sizi rahatsız edemiyor. Resim yapmak, karalamak her zaman içine sığınabildiğim bir liman olmuştur bana. Problemleri olan herkese tavsiye ederim.

SİZİ ÜZEN NEYDİ?

Babam (Dr. Elie Hayon) bizi terk etmişti. Ailece bunu gizliyorduk ve nedense bu durumu utanılacak bir olay gibi algılamıştık. Bu gerçeği kimseye çaktırmamaya özen gösteriyorduk. Zor bir durumdu... Özellikle bazı meraklı kişilerin provakatif soruları bizi çok yoruyor ve özellikle beni çok tedirgin ediyordu. Sürekli tetikteyim; iyi çocuk gibi davranıyor, kendim gibi olamıyordum bir türlü. Bu yüzden olacak, kendimi istenmeyen çocuk konumunda çok gördüm.

BİR AZ AÇAR MISINIZ?

Babamın bizi neden terk etmiş olduğunu bir türlü kavrayamıyordum. Yaşanan stresin yanı sıra yaşça büyük ablalar ve enişterle kurulan zorunlu ilişkiler, karakterimin belirlenmesinde önemli katmanlar oluşturdu. Onların yanında kendimi nedense hep bir fazlalık olarak hissetmişimdir. Annemin 'bir arabanın 5. tekerleği olmak' diye bir sözü vardı; tam onun söylediği gibi annemle ben sanki fazlalık bir yüktük. İşin garip yönü ise ablamla enişterimin benim bu hastalıklı düşüncemin aksine bize daima sahip çıkıp kollamalarıydı.

MUTSUZ BİR ÇOCUKLUK SİZİ SANATLA BULUŞTURMUŞ...

Belki, yine de hiç bir zaman sanat yapmak için resim yapmadım. Şimdilerde de değişen bir şey yok! Sanat yapmak için atölyeme gitmem, resim yapmam.

HUZURSUZLUĞUNUZU ANLIYORUM...

Evet, rahatsız edilmiş bir çocukluktu benimkisi. Evdeki olaylar, toplum içinde ve arkadaşlarımın arasında da sanki beni izliyordu; herkesten, her şeyden şüpheleniyordum. Kendime hiç güvenim yoktu. Kendimi sevdirmek, beğendirmek için gereksiz hareketlerim aşırı ilgi arayışlarım olurdu. Arkadaşlarımın da ailem gibi beni sevmediklerini, onlara yük olduğumu düşünürdüm.

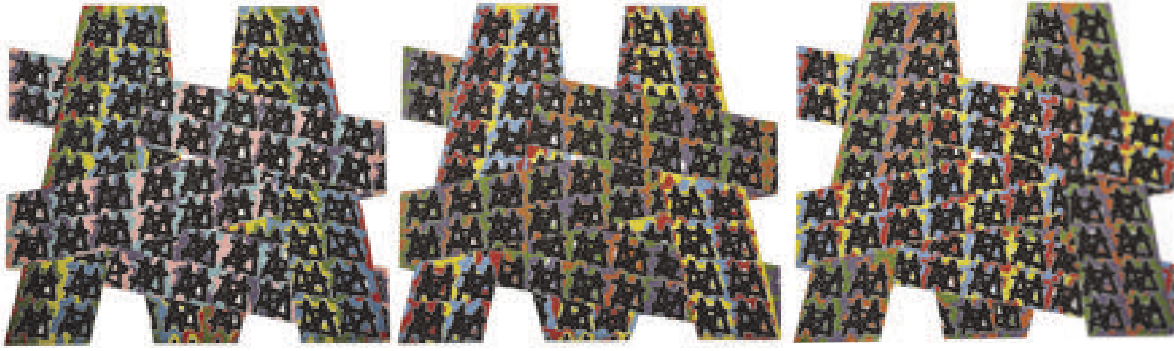
ZOR BİR DURUM...

Kısaca özetlersek, davranışlarım aşırı hastalıklı idi. Kendimi tedavi edebilmek için psikoloji eğitimi bile aldım ve bu arada deve kuşu gibi sürekli başımı resme gömdüm. Kendimi yalnızca resim yaparken ve de roman okurken güvende hissettim; bir de yataкта kurduğum hayallerde. Okul dönüşü yatağa erkenden girip saatlerce hayaller kurardım. Gerçek dünya çok sıkıcı ve üzücü gelirdi bana. O yıllarda okuduğum Robinson Crusoe da bana yeni bir ufuk açmıştı. Hiç kimsenin olmadığı o ada güven ve huzur vericiydi, Cuma gibi de gerçek bir dosta ihtiyacım vardı.

ARKADAŞLARINIZLA ARANIZ NASILDI?

İyi olduğunu söyleyemem; yine de onları suçlamak istemem, problemler benden kaynaklanıyordu. Küçük burjuva yaşamı ve özlemleri bana hiç bir zaman yakın gelmemiş-tir. Onların yanında kendimi her zaman yalnız ve savunmada hissetmişimdir nedense, yanlarında kendim gibi olamıyordum. Dostluğu, arkadaşlığı Taksim Bahçesi'nde evden kaçmış çocukların yanında buldum. Onlarla tanışıp arkadaş olmam kurtardı beni diyebilirim. Soğuk kış günlerinde birbirlerine sarılarak yatışlarını, ekmeklerini eşitçe

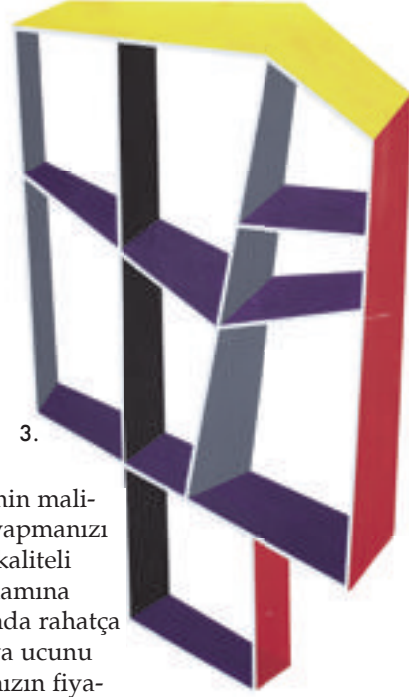
1.

2.

3.

4.

bölüşüp yemelerini hiç unutmam.

Robinson'un bir Cuma'sı varken benim dört, beş Cumam olmuştu. Onlara annemle babamın ayrıldığını söylemekten hiç çekinmedim. Bu tip küçük burjuva adetler ve ahlaki yargular onların yanındayken anlamsızlaşıyordu, gülüp geçerlerdi bu tip saçmalıklara. Onlar için sadece arkadaşlık önemliydi.

Bugün tinerici diye tanımladığımız kişiler miydi bu arkadaşlar?

O yıllarda tiner, uyuşturucu gibi malzemeler yoktu. Çeşitli nedenlerle evlerinden kaçmış çocuklardı sadece. Arada bir 'Güzel Marmara' adlı şarabı alıp içine şeker katardık likör gibi tadı tatlı olsun diye. Bunun dışında rakı, bira gibi alkollü içki kullandıklarını bile görmedim. Dahası onlara Güzel Marmara şarabını ilk defa ben tattır-
mıştım; annemin yaptığı vişne liköründen esinlenmiştim.

Sanatınıza dönersek, çok erken yaşlardan beri sanatla uğraşmanız size bazı avantajlar sağlamış olmalı...

Malzeme seçimi ve bilgisi konusunda bilgilenmiş olabilirim. En basitinden, ucuz malzemeyle çalışmanın önemini kavradım. Ucuz malzemenin deney yapmanıza, bilmediğiniz denizlere açılmanıza ve sizi daha çok risk almaya

iter. Kullandığımız malzemenin maliyeti sizin özgürce deneyler yapmanızı engelleyebilir. Bu şüphesiz, kaliteli malzeme kullanılmamalı anlamına gelmez, sadece deney sırasında rahatça yırtabileceğiniz bir kâğıt veya ucunu kesmeyi tasarladığınız fırçanızın fiyatı ve tabii ki boyaların fiyatı da sizi tedirgin etmemeli. Çarpıcı bir örnek vereyim: Türk resminde son on seneye kadar, dikkat edin kalın boya kullanımını hemen hemen yoktur. Bunun en önemli nedenlerinden biri ekonomiktir. Kova ile dökebileceğiniz bir tekniği düşünün; bu teknikle kaç çalışma, kaç deneme yapabilirsiniz?

Sanatsal üretim oldukça sancılı bir süreç; psikoloji eğitimi almış biri olarak kendi yaratma sürecinizi tabiri caizse gizli bahçenizdeki saatlerinizi nasıl anlatırsınız?

Şimdilerde atölyeme kapanyorum, bir deve kuşu gibi başımı atölyeme gömüyorum. Dış dünyadan uzak, bir ana rahmi gibi güvenli mekânında çalışıyorum. Dış dünya benim için hâlâ tedirgin edici; ama yaşamaktan eskisi gibi korktuğumu söyleyemem. Yaşam beni de çağırmaya başladı; artık gönüllü bir vazgeçiş benimkisi... Odisea'nın, sirenlerin sesine kapılmamak için kendini direğe bağlaması gibi, ben de farklı işleri aynı zamanda yaparak dış

1. 1990 - ahşaba marufle tuval üzeri akrilik boya, 184 x 184 cm, 3 adet

2. 2003 - "Dikdörtgen Serisi - 80" karışık teknik, 180 x 150 x 12 cm

3. 2010 - tuval üzeri akrilik boya, 160 x 120 cm

4. 2012 - Heykel 148, karışık teknik, 220 x 17 x 17 cm.

5. (arka sayfa) 2012 - Heykel 159, karışık teknik, 183 x 55 x 21 cm.

5.

Dış dünya benim için hâlâ tedirgin edici; ama yaşamaktan eskisi gibi korktuğumu söyleyemem. Yaşam beni de çağırmaya başladı; artık gönüllü bir vazgeçiş benimkisi...

dünyanın çağrısına direnebiliyorum, birinden uyanınca diğerine dalabileyim diye.

Yaptığınız işleri tanımlayacak olsanız ne dersiniz?

İşlerimi tamamladıktan sonra ben de sizler gibi karşısına geçip değerlendirmeye çalışırım. Ne yaptığımı bilmediğimden veya bir plan, bir taslak üstünden çalışmadığımdan ne zaman bittiği sorusu da bir müphem benim için. Aslında işlerim hiç bir zaman bitmez; her zaman biraz fazla veya eksiktirler.

Bunların üzerinden sosyal ya da siyasi eleştiriler ya da hiciv yapar mısınız?

Asla yapmam ve yapmadım. Onları amaçlarım, düşüncelerim doğrultusunda kullanmam.

Yaratıcılıkta sınırlarınız ya da kırmızıçizginiz var mıdır?

Ben yaratıcı değilim işlerim kendi kendilerini yaparlar; ben bu oluşuma sadece aracılık ederim, daha sonra da ortaya çıkan seyredirim, belgelemek için sınıflarım, onlara numaralar veririm.

Yapıtlarınızın insanlara hissettirdiklerini, düşüncelerini önemser misiniz?

Hiç önemsemem. Bu, işlerle izleyiciler arasında kurulan bir ilişki, beni ilgilendirmez.

Çalışmalarınızı takip eden sanatseverlerle ilişkiniz nasıl?

Genelde atölyeme misafir kabul etmem, atölyem benim mahremimdir. Buna karşın dışarıda, ara sıra bulduğum koleksiyonerlerim var.

Sanatta ifade biçimleri oldukça çeşitlendi; film, video, fotoğraf, enstalasyon, üç boyutlu ve metinler gibi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Her biri bir yol, sanatçının seçti-

mine bağlı olarak bir gösterme veya ifade biçimi. Özellikle belli bir zaman dilimi içinde moda olabilen yollar dikkat çekici. Bienaller, fuarlar ve sanat dergileri, sanatçıları yeni yönelişlere itiyor. Üzüm üzümüne baka baka kararır misali dünyanın farklı yörelerinde aynı yaklaşımlar içine girebilen birçok sanatçı var.

Kendinizi genel 'sanatçı' şemsiyesi altında konumlandırmaktan hoşlanmıyorsunuz; peki, sizce sanatçı kimliğini nerede bulur?

Sanat bence çok özel, çok şahsi bir şey; dahası az önce söylediğim gibi benim için mahrem bir uğraş. Öyle sanıldığı gibi popülerlik sevdası taşıtmaz insana. Bizi şarkıcılarla, yıldızlarla, TV ve basında sürekli pompalanan starlarla karıştırıyorlar.

Son dönemlerde yapılan sanatsal işlerde metin görselliğin önüne geçti...

Bu bir seçim meselesi; işlerimin ayakta durması için onlarla edebiyat, felsefe yapmam. Onların kendi başarılarına, kendi ayakları üstünde durmalarını isterim. Bir ara kimliksiz işler yapma merakım bu yüzden oluşmuştu, motif tekrarları gibi herkesin yapabileceği işler... Üslup ötesi o işlerde bir marka oldu nedense.

İşlerinize genelde imza atmanızın nedeni de bu mu?

Genelde unuturum. Bence onlar yeterince birer BUBİ, karıştırılacak bir başka sanatçı yok! Benzerleri için ise fazla bir şey söyleyemem, bu onların seçimi.

Sanatınızda kimliğin yansıtılmasına karşısınız. Üslup karşıtı yaklaşımlarınız var. Biraz açıklar mısınız?

Sanat yapıtı, üretilen iş sanatçının otobiyografisi değildir.

Sanatçı yapıtını; kendi geçmişin, üzüntü veya sevinçlerini, düşüncelerini yansıtmak için kullanmamalı. Hep söylüyorum; her sanat yapıtı, sanatçısı için bir intihar denemesidir. Yapıtta kendinizi silmeyi bilmeniz lazım. 'Bana göre' diye bir şey olmaz sanatta, başka bir deyişle sanatta birinci tekil şahıs yoktur.

Çalışmalarınızla ilgili eleştirileri dikkate alırmısınız?

Hayır almam. Uğraştığım bu iş, başkalarının hata gibi gördüğü şeyler, ayrıntılar nedense benim için hep önemli olmuştur. Ayrıca bu iş düzeltilmeye ölçülmeye gelmez. Sanat ne yaptığınızı bilerek yapılmaz. Bilmediğiniz denizlere açılmamız gerekir. Bilmek sanat için ölümdür.

Cesur, denemekten çekinmeyen bir sanatçısınız; bu özellikleriniz sanatınızda size nasıl geri dönüşler sağlıyor?

Bir çocuk gibi oyun oynuyorum atölyemde. Sanat yapmak gibi bir kaygım hiç olmadığından olacak yeniye, farklıya çıkmam bazılarına göre daha kolay oldu. Otodidakt olduğumdan uzun yıllar ümmi kalmayı başardım. Başka bir deyişle cahil cesareti benim yolumu çok açtı. Şimdilerde ise bilerek sanat yapılamayacağını anladım; artık tek çabam öğrenmemek.

Farklı hobilerinizden söz eder misiniz?

Arkeoloji. Yaklaşık 30 yıldır topladığım bir koleksiyonum var.

Kafeslerinizle adeta özdeşleştiniz; görsel nesnelere olmaları dışında nasıl bir anlam taşıyorlar?

Taşıyıcı olmayan bir sanat anlayışını savunuyorum ben, işlemlerle bir şeyler söyleyip dedi-kodu yapmam. Benim dışımda kafeslerim konuşuyorsalar, benim yerime onları dinlemeniz daha doğru olur. Kültür içinde her şey durmadan konuşur durur zaten; biz bu konuşmalarla çevremizi sürekli yeniden tanımlayıp adlandırırız. ■

Hilton Garden Inn İstanbul Golden Horn'u keşfedin!

Hilton Garden Inn, Türkiye'de açtığı ve gelecekte açacağı birçok oteliyle, seyahatlerinizin tüm dünyada olduğu gibi başarılı ve keyifli geçmesi için hizmetinizde.

- ÜCRETSİZ İNTERNET ERIŞİMİ
- ÜCRETSİZ 7/24 BUSINESS CENTER
- ÜCRETSİZ FITNESS CENTER
- RESTAURANT & BAR
- İSTEĞİNİZE GÖRE KAHVALTI
- GARDEN SLEEP SYSTEM™ AYARLANAN YATAK

OTELLER:
Konya • Kütahya • Şanlıurfa • İstanbul Golden Horn • Mardin

hilton.com.tr

Şimdi Türkçe on-line rezervasyon kolaylığı ile

Sütlüce Mah. İmrahor Cad. Dutluk Sok.
Tel: 0 212 314 50 00 Faks: 0 212 314 50 50

 **Hilton
Garden Inn™**

BİZİMLE BAŞARIRSINIZ.™

*Ciddiyeti alaya alan,
alayı ciddi tutan çift:*

ELİF & TAN ORAL

Onları büyük olasılıkla tanıyorsunuz zaten... Biri gazeteci, diğeri bir karikatür sanatçısı... Yolları - hem de karikatür sayesinde - İzmir'de keşmiş ve mutlu, düzeyli, saygılı, güzel bir beraberliğe adım atmışlar. Elif ve Tan Oral çifti ile Tan Bey'in şimdiye dek pek çok sergisini gerçekleştirdiği Schneidertempel Sanat Merkezi'nde buluştuk. Havadan, sudan, ödüllere, kitaplardan, sergilerden sohbet ettik. Vakit nasıl geçti anlayamadık, tâ ki artık mekânın kapanma vaktinin geldiğini fark edene kadar. Bu söyleşiyi onlara 27 Haziran'daki evlilik yıldönümleri için Şalom'dan ufak bir armağan olarak sunuyoruz...

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

Her çifte sorarım, artık gelenekselleşti: Nasıl tanıştınız?

Elif Aydoğdu Oral: Biz ilk 1999 yılında İzmir’de tanıştık. O yıllarda çalıştığım kurumda bir karikatür yarışması düzenlemiştik ve Tan da bizim jüri başkanımızdı... İlk tanışıklığımız öyle oldu. Aradan bir süre geçtikten sonra, sanırım 2002’de yine bir yarışma yaptık ve yine Tan’dan jüri başkanını olmasını rica ettik. 2004’ten sonra da sürekli görüşmeye başladık.

Tan Oral: Elif’in ilk tanışıklığımız dediği, aslında genel bir tanışma gibiydi. O yarışmada görev alanların hepsiyiyle tanıştırmıştım. İstanbul’dan gelen konuklar için kendi aralarında işbölümü yapmışlardı, benimle ilgilenme görevi de bir başkasına verilmişti. Elif de organizasyonda olduğundan, o da bir yandan kendi işlerini halletmeye çalışıyordu. Elif başkasının işlerine karışmamak için olmalı biraz uzağımdan dolaşıyordu. Ama benim dikkatimi çekmişti. Belirtmediği bir ayrıntı var aslında: 2002 yılında bana resimli bir teşekkür kartı gönderdi. Kendi yaptığı ve hâlâ sakladığım çok güzel bir karttı. Çok hoşuma gitti, ama fazla üstüme alınmadım yine de... Aramızda bu konuyu konuştuğumuzda, Elif asıl tanışma dönemimiz olarak daha sonraki bir tarihi verir.

E.O.: Tabii ki, çünkü benim için o zamanlar o “Tan Bey”di. Hatta inanmayacaksınız, çok uzun süre, Tan Bey’den Tan’a, siz’den sen’e geçemedim (gülüşmeler). Çok zor oldu o geçiş.

Tan Bey, siz Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık bölümünden mezunsunuz. Mimariden karikatüre giden süreçten kısaca söz eder misiniz?

T.O.: Aslında böyle bir geçişten söz etmek doğru olmaz, çünkü okula başlamadan önce de karikatüre ilgim vardı.

“Tan Oral: Karikatür çizmek aslında, kendi kendime yüklemiş olduğum bir zorunluluk. Karikatür kolay çıkmıyor. Çizgiye başlamak çok zordur, beyaz kâğıda bakmak da oldukça ürkütücüdür aslında.”

Okul bir anlamda beni bir yandan karikatürden farklı bir alana doğru kaydırды, bir yandan da daha bilinçli olarak sürdürmeme yardımcı oldu. Mimarlık okurken, ilk yıllarda böyle bir seçim yaptığım için epeyce canım sıkılmıştı ama bu mesleği daha yakından tanımaya başlayınca çok sevdim. Ne var ki mezun olduğum dönemde mimarlık mesleğinin şansı çok azdı. O zamanlar pek çok turizmle ilgili proje teklifi geliyordu ama kredi ya da gerekli fon bulunamadığından hepsi yarı yolda kalıyordu. Okuldan mezun

olduktan sonra, hocalarımın ısrarıyla kariyerime asistan olarak devam ettim. Çünkü o zamanlar mimar olarak akademik kariyeri seçmezsen, ya bir büroya girip desinatörlük yapacaktın ya müteahhit olacaktın ya da yarışmalara katılacaktın. Bunlardan hiçbiri benim çok istediğim şeyler değildi. Tüm bunların üstüne, altmışlı yıllarda Türkiye bir sürü sorunla boğuşuyordu, siyaset çok sıcaktı ve bu konular her şeyin önünde geliyordu. Gazetecilik ve çizerlik bu dönemde bana daha çekici ve zorunlu gelince, mimarlık mesleğinden ister istemez uzaklaşmış oldum. Karikatür daha yakın gelmeye başladı, talepler de o yönde arttı.

Schneidertempel ile yollarınız nasıl kesişti?

T.O.: 1991 yılı sonlarıydı sanırım, İzel Rozentel’in Teşvikiye’deki bir galeride açtığı karikatür sergisine gitmiştim. İzel de oradaydı ve tanışma fırsatımız oldu. Aramızdaki samimi bağ, bugüne kadar hiç eksilmeden – aksine birçok işbirliğiyle giderek artarak – devam etti. Yine o dönemde, İzel bana “Schneidertempel” diye eski bir sinagog olduğunu ve onun bir şekilde restore edildiğini ama henüz tam olarak neye dönüştürüleceğine karar verilmediğini söyledi. İzel ve Aykut Köksal ile birlikte bu binanın galeri olarak düzenlenmesi düşünüldü. İlk uluslararası karikatür sergisi “Yeni Bir Bin Yılın Eşiğinde İnançlar” adıyla açıldı. Mario Bey (Frayman), o dönemde böyle bir karar vermenin büyük bir cesaret işi olduğunu söyler hâlâ. Ama belli ki burasını bir sanat merkezine dönüştürmek verilebilecek en doğru kararımış. Ve bu kadar zamanda bu mekânda yüzün üzerinde sergi büyük bir başarıyla gerçekleşti.

İlk sergiyi de siz açtınız bildiğim kadarıyla...

T.O.: Dediğim gibi ilk sergimiz farklı inançlarla ilgili uluslararası bir sergiydi. Dünyanın dört bir yanından inançları irdeleyen, konu edinen karikatürler geldi sergiye. Hatta

serginin aynı adla çok güzel bir kitabı da yapıldı. 20 yıllık dostluğun temeli böyle atıldı.

Şimdiye dek kaç sergi açtığınızı hatırlıyor musunuz? Ya da kaç ödül kazandığınızı?

T.O.: Çizgilerimi çok

kez sergiledim, sayısını bilemiyorum. Schneidertempel’da ise beş kişisel sergim oldu. Ancak Schneidertempel’da açılan hemen hemen her sergiyi ben panolara astım. Ödül konusunu daha iyi hatırlıyorum, çünkü sanıldığı gibi çok ödül alan çizerlerden değilim. Bazı meslektaşlarımın biyografilerinde, uluslararası yarışmalarda 89 ödül, Türkiye içinde 67 ödül gibi ibarelere rastlayabilirsiniz. Ben yarışmalara çok fazla katılmıyorum. Bir tane Japonya’dan, bir de eski Yugoslavya’dan iki ödülüm var. Yine bir kez Fransa’da,

bir kez de Hollanda'da yılın yabancı karikatüristi ödülünü almıştım. Onun dışında esas gurur duyduklarım, üyesi olmadığım halde Gazeteciler Cemiyeti'nden birkaç yıl üst üste aldığım ödüller. Yine üyesi olmadığım halde Çağdaş Gazeteciler Derneği'nden ve Ankara Karikatür Vakfı'ndan aldığım Yılın Karikatürçüsü ödülleri. Hiç beklemediğim bir ödül de, Nokta Dergisi'nin halk oylaması sonucu verdiği ödül. Çünkü ben kendimi pek çok çizerin olduğu gibi 'popüler' biri olarak görmem, daha çok popüler çizerleri etkilediğimi düşünürüm. Ona rağmen böyle ödüller almak beni şaşırtmıştı. Çok da ilginç bir olay yaşadık; bir süre evvel evimize hırsız girdi ve şimdiye dek aldığım tüm madalyonları çaldı – birinci altın sanmış olmalı (gülüşmeler). Yani soracak olsanız, hiç ödülüm yok artık!

'Memnuniyetsizler' sergisini açmak nasıl aklınıza geldi? Siyasi karikatürler çizerken, bir anda neden medyadan portreler çizmek istediniz?

T.O: Bir anda olmadı tabii, sergiye koyduğum çizimler yıllardır yeri geldikçe çizdiğim ve çekmecemde biriktirdiğim portrelerin bir derlemesidir. Schneidertempel'da bir sergi günü alıp da programa girince, bir şeyler yapmam gerekiyordu ve aklıma çekmecemi boşaltmak geldi. İş başa düşünce de onlara 100 yeni medya mensubunu da çizip ekleyerek, toplam 216 çizimi sergiye yetiştirdim. Geriye bir tek adını koymak kaldı. "Memnuniyetsizler" ismi ile de bir bakıma onları tanımlamış oldum. Sergiyle birlikte portreleri bir kitapta toplamaya karar verdik. Kitap aynı adla 500 adet numaralı olarak basıldı.

Şimdiye dek en çok kimi ya da neyi çizerken zorlandınız?

T.O: Herkesi tabii (gülüşmeler). Karikatür kolay çıkmıyor. Çizgiye başlamak çok zordur, beyaz kâğıda bakmak da oldukça ürkütücüdür aslında. O yüzden genellikle çok hızlı çalışırım ve bir an önce bitirip kurtulmaya çalışırım. Ama öncesi ve sonrası hep çok uzundur. Karikatür çizmek aslında, kendi kendime yüklemiş olduğum bir zorunluluk. Her gün karikatür çiz-

menin zorluğunu uzun yıllar yaşadım. Cumhuriyet'te iken her gün bir tane ile de kalmıyordum üstelik. Bir gün merak ettim saydım, o günkü gazetede irili ufaklı çizdiklerimin toplam sayısı yirmi beşti. Gece yaralarına kadar oradaydık hep.

Cumhuriyet Gazetesinde 30 yılı aşkın bir süre çalıştınız, eğer bir sakıncası yoksa neden ayrıldığınızı öğrenebilir miyiz?

T.O: Sebebi herkes biliyor aslında, ama dilerseniz ben de kısaca anlatayım. O günlerde Cumhuriyet benim düşüncemle pek uzlaşmayan bir siyaset güdüyordu. Benim çizdiklerim de gazetenin genel çizgisiyle pek örtüşmüyordu. Ancak gazetenin, her zaman överek sözünü ettiğim bir tutumunu belirtmem de lazım: hiçbir zaman bana karışmadılar. Çizdiğim her şeyi yayınladılar ve gelen eleştirilerde hep arkamda durdular. Yazı işlerinden olumlu ya da olumsuz hiç bir yorumun gelmeyeceği düşüncesiyle 32 sene çok rahat bir şekilde çalıştım. Ancak sonlara doğru gazetenin şartlarından mutlu değildim. Ayrılmamdan 4-5 yıl önce bir sağcı gazete benimle röportaj yapmıştı ve hiçbir dediğimi atlamadan yayınlamışlardı. Oradaki sorulardan bir tanesi: "Başörtüsü bir baş kaldırma mıdır?" şeklindeydi. Ben de cevaben: "Bir başkaldırma değil, baş eğmemedir," demiştim. Bu cevabımı da manşet yapmışlardı. Bu söyleşinin yayınlanması

Cumhuriyet'te asla bir sorun, bir rahatsızlık yaratmamıştı. Zaten bana çok büyük bir özgürlük tanınmıştı orada; istediğim gazetede istediğimi yazıp çizme serbestim vardı. Yaptığım iş ancak böylesi bir özgürlükle mümkün olabilirdi. Bu sayede bu kadar uzun bir birlikteliğimiz oldu.

Peki aradan 4-5 sene geçince mi akıllarına geldi sizi işten çıkartmak?

T.O: 2008 yılında, Yeni Şafak'tan bir muhabir geldi ve bir söyleşi yaptı. Her konuda sorular sordu. Yine benzer konular gündeme gelince, ben de 4 yıl önceki röportajıma ve başlığına değindim. Ertesi gün Yeni Şafak gazetesini elime alınca, röportajımın iç sayfalarından birinde değil de, birinci sayfadan manşet olarak (aynı başlıkla) yayınladığımı gördüm ve irkildim. Bir de şöyle bir şey oldu, muhabirle konuşurken bana, "Yarıncı Cumhuriyet'te yayınlanacak karikatürünüz hazır mı?" diye sordu. Ona karikatürü gösterdim. Kullanmak istedi,

ELİF AYDOĞDU ORAL

1969'da Eskişehir'de doğdu. Aynı yıl İzmir'e yerleşti. 40 yıl İzmir'de yaşadı. Ege Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümü'nden 1991 yılında mezun oldu. İki yıl gazetecilik yaptıktan ve halkla ilişkiler alanında çeşitli kurumlarda çalıştıktan sonra, uzun yıllar Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nde görev yaptı. Çok sayıda ulusal ve uluslararası kongre, seminer, sempozyum organizasyonlarının gerçekleşmesinde etkin görev aldı. On beşin üzerinde kitap ve dergiyi yayına hazırladı. Kongre turizmi ile ilgili makaleleri sektörel yayınlarda, kent, çevre, sanat ve kültürel içerikli yazıları çeşitli dergilerde yayımlandı. 2009 yılından beri İstanbul'da eşi ve kedisıyla yaşıyor ve serbest gazeteci olarak çalışıyor. 2010 yılından bu yana İzmir Life Dergisi'nde yazıyor. Öyküleri çeşitli dergilerde yayımlandı. 'Gümüşyaka' adlı öyküsü ile 2004 yılı Beşparmak Dergisi Samim Kocagöz Öykü Yarışmasında Mahmut Özay özel ödülü, 'İki Kısa Bir Uzun Firaklı Tren Düdüğü' adlı öyküsü ile de Behiç Erkin Öykü Yarışmasında mansiyon aldı.

olur dedim. Ama ben alıntı olarak gazeteye koyulacağını düşünürken, o karikatür, Cumhuriyetle aynı gün Yeni Şafak Gazetesi'nde "Bizim için çizdi" başlığıyla yayımlandı. Hemen itiraz ettim ve haberi düzeltmelerini istedim, düzeltildi. Ancak daha sonra günlük çizgimin Cumhuriyet'te yayınlanmadığını gördüm. Bir gün daha bekledim, yine karikatürüm yayınlanmayınca İlhan Selçuk'tan randevu istedim ve uzun bir görüşme sonucunda, sevgi ve saygı çerçevesinde yollarımızı ayırdık. Ama diyebilirim ki, o kadar uzun süreden sonra işten çıkarılmam iç ve dış basında oldukça büyük yankı yaptı.

Öğretim görevlisi olarak da uzun yıllar üniversitelerde görev aldınız. Halen öğretmeye devam ediyor musunuz?

T.O: Hayır, ben dersimi aldım (gülüşmeler). Önce Güzel Sanatlar Akademisi'nde asistan olarak başladım. Sonra akademiye bağlı Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nda (UESYO) 4 yıl kadar çizgi film dersleri verdim. Kısa bir süre Yıldız Teknik'te çalıştım. Bir on sene kadar da Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde ders verdim. Toplamı 15 yılı aşkın bir süre.

Elif Hanım siz İzmirlisiniz ve İzmir Life dergisinde yazıyorsunuz. Nasıl başladınız ve nasıl gelişti gazetecilik kariyeriniz?

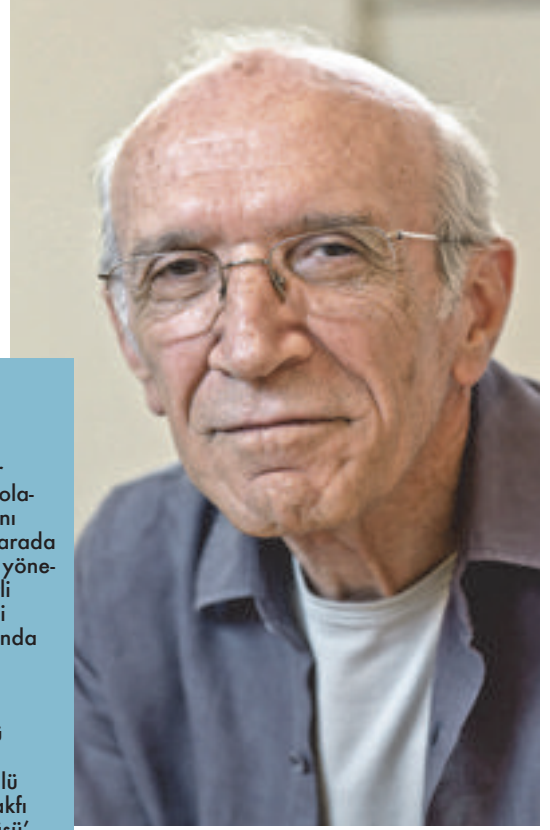
E.O: Aslında gazetecilikten önce 12 yıl çalıştığım Makine Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nden söz etmem lazım. Bence müthiş yıllardı. İzmir'in kongreler ve fuarlar kenti olması için çalışan genç ve çılgın bir ekiptik. Yüzlerce kongre, sergi, seminer, sempozyum düzenledik. Çoğu alanında ilkti. İş dünyasını bu kongreler sayesinde çok yakından tanıdım. Makine Mühendisleri Odası benim birçok hayalimi gerçekleştirdiğim bir yer oldu; basın birimi olarak projelendirdiğimiz hemen her etkinlik gerçekleşti. İş hayatının bilinen bütün gerilimlerinin yanı sıra; dayanışmacı, keyişi, eğlenceli olabileceğini orada gördüm. O ekiple bağımız kopmadan bugün de sürüyor.

Gazeteciliğe gelirken...

E.O: Ben basın yayın mezunuyum. Bütün idealim gazeteci olmaktı, ancak İzmir bu noktada İstanbul ve Ankara kadar şanslı bir kent değil. Basının kalbi daha çok bu iki şehirde atıyor. Bir de ne zaman kriz olsa, ilk önce Ege ekleri kapatılıyor. O yüzden stajyerlik yıllarımdan itibaren basınla hep inişli çıkışlı bir ilişkim oldu, ama 22 yıldır bağımız hiç kopmadı. Ben çift formasyonluyum. Hem halkla ilişkiler hem de gazetecilik okudum. Uzun yıllar halkla ilişkiler alanında çalıştım. O zamanlarda da basına hizmet verdiğimiz için, basınla bağım sürdü. Bir yandan da dergilere yazmaya devam ettim. İzmir aşığı bir insanım, heybemde hep İzmir'in arşivi saklı, o kentin belleğine dair söylemek istediklerim, yazmak istediklerim var. İzmir Life 12 yıldır

TAN ORAL

1937 yılında Merzifon'da doğdu. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nden yüksek mimar olarak mezun oldu. Ancak yaşamını karikatür çizerek sürdürdü. Bu arada yedi yıl Karikatürcüler Derneği yöneticiliği on beş yıl kadar da çeşitli üniversitelerde öğretim görevlisi olarak çalıştı. Kendisine, Hollanda Deventer Cartoon Festival'inde 'Altın Kalem' ödülü (2001) ve Fransa St.Just-le-Martel'de 'En İyi Yabancı Basın Çizeri' Ödülü (2002), Akşehir'de Nasreddin Hoca 'Altın Eşek Gülmece' ödülü (2003) ve Ankara Karikatür Vakfı tarafından da 'Yılın Karikatürcüsü' ödülü (2004), Eskişehir Anadolu Üniversitesi tarafından 'Hizmet Ödülü' (2004) ve Nokta Dergisi, halkın oyları ile 'Doruktakiler' (2005) ödülleri verildi. Çeşitli yayın organlarının yanı sıra Politika gazetesinde ve uzun yıllar da Cumhuriyet gazetesinde günlük çizgilerini yayımladı. 'Böyük Türkiye', 'Sansür', 'Sus' ve 'Dinle, İstanbul', 'Pencereler', 'Yürüyenler', 'Yaza Çize', 'Bu Kitabın Kuyruğu Var', 'YüzYüze' ve 'Memnuniyetsizler' adlı çizgi kitapları 'Konuşan Kedi' adlı çeviri kitabı vardır. Şu sırada Taraf Gazetesi'nde ve serbest çizer olarak çalışmakta, kedisi ve eşiyile İstanbul'da vakit geçirmektedir.

aralıksız yayınlanan ve bu konuda benzeri olmayan, İzmir'i sokak sokak anlatan, belgeleyen bir dergi. Her zaman iyi bir okuruydum. İstanbul'a gelince, orada yazan bir dostuma İzmir'i çok özlediğimi, yazmak istediklerimden söz edince, beni dergiyle temasa geçirdi.

İlk yazınız hangisiydi?

E.O: Çok sevdiğim bir dosya konusuyla başladım yazmaya. Çocukluğumda, İzmir'de Eski Kitapçı Nevzat diye bir sahaf vardı. Ablamın arşivlediği Tommiks, Teksas'larını ve model kalıp çıkarılan dergilerin bir kısmını araklar, Nevzat'a satar, o parayla da kendi okumak iste-

diğim kitapları satın alırdım. Gide gele Nevzat Bey'den cilt yapmasını, eski kitap tamirini öğrendim. Arada bana kıyak geçerde; param olmadığında sonra almak üzere dükkânın bir kenarına ayırdığım kitapları satın aldıklarımın arasına koyar bana hediye ederdi. Daha sonra onu kaybettik, zaman içinde onu tanyan, onunla yolları kesişen 76 kişi ile küçük söyleşiler yaptım. Ve böylece İzmir Life'a hazırladığım ilk dosya "Eski Kitapçı Nevzat" adıyla ortaya çıkmış oldu. Eşi, ailesi çok mutlu oldular. Ben de beni kitaplarla tanıştıran ve sevdiren Eski Kitapçı Nevzat'a borcumu ödedim. O ilk yazıdan beridir de, derginin her sayısına birkaç dosya hazırlamaya çalışıyorum.

Araştırmacılık yönünüzden de birazcık söz edebilir misiniz?

E.O: Aslında araştırmacılık iddialı bir söz olur. Ben basın-

da tekrar yazmaya başlayınca yapacağım işle ilgili bir karar verdim. Kendim söyleşmediğim, araştırıp, genişletmediğim hiçbir şey yazmayacağım diye. Haber bültenlerinden dosya hazırlamıyorum. Servis edilen standart malzemeleri kullanmamayı tercih ediyorum. Bazen araştırdığım konuyla ilgili Beyazıt Kütüphanesi'ne kapıyorum, bazen de insanlarla söyleşiler yaparak özgün ve kapsamlı dosyalar kaleme almayı tercih ediyorum. Bir insan kes/yapıştır durumuna gelmişse eğer, başka bir alana kaymasının zamanı gelmiş gibi gelir bana...

İzmir Fuar Treni'nin hikâyesinin peşine düştüğünüz söyleniyor...

E.O: Valla küçücük bir trenin peşinden bütün memleketi ayağa kaldırdığım bile söyleniyor (gülüşmeler). Üç yıl boyunca tabiri yerindeyse iğneyle kuyu kazdım aslında. 1963 ile 1984 yılları arasında, İzmir Fuarı'nda 1,800 metrelik bir hat üzerinde dönen buharlı bir trenden söz ediyoruz. Benim hatırladığım ilk kare şöyle: 4 yaşlarındayım ve babam kollarımın altından tutup, trenin oyuncaklı vagonlarındaki atıklarına bindiriyor. Vagonlar yaklaştıkça insanlar bir anda hücum ediyorlar ve hemencecik oturmaları gerekiyor çünkü. Bu trenle yolculuk biz çocuklar için masal diyarı gibi bir şeydi adeta. Bir yandan Akasyalar Gazinosu'nun oradan geçerken Muazzez Abacı'nın sesini duyarsın, Göl Gazinosu'ndan başka bir sanatçının sesi yükselir, hayvanat bahçesinden geçerken zürafaları görürsün. Yıllar sonra, merak edip trenin izini sürmeye karar verdim.

Bulabildiniz mi peki?

E.O: İşe İzmir'de çok kıymetli belgelerin bulunduğu Ahmet Piriştina Kent Arşivi'nden başladım. Bir ara oraya kapayıp bütün encümen kayıtlarını inceledim. Sonra Beyazıt Kütüphanesi'ne gidip o yıllardaki gazete ve dergileri taradım. Orada epeyce malzeme buldum çünkü işlediği yıllarda bu tren herkesin ilgi odağıydı, ama sonrasında nerede olduğunu bilen yoktu. Sanki buhar olup gitmiş gibiydi. Tesadüfler sonucu, internette demiryolcuların bloglarından birinde bazı ipuçları buldum ve birisiyle yazışırken, trenin Erzincan'da olabileceği bilgisine ulaştım. Erzincan Belediyesi bile trenin orada olduğunu unutmuş. Çünkü İzmir'den satın alındıktan sonra orada kullanamamışlar. Erzincanlıları Ekşisu Mesire yerine taşımak amacıyla dönemin belediye başkanı tarafından alınmış ancak ellerindeki raylar yeterli olmadığı ve yeni ray almanın çok masraflı olduğu gerekçesiyle kaderine terk edilmiş... Maalesef benim henüz Erzincan'a gidip onu görme fırsatım olmadı, ama giden arkadaşlarımın çektikleri fotoğraflardan gördüğüm kadarıyla şu an çürümeye mahkûm durumda. Şu sıralar Ulaştırma Bakanı'na konu ile ilgili bir dosya hazırlıyorum. İzmir Belediyesi'nin de desteğiyle trenin İzmir'e iadesini talep edeceğiz. Çünkü o tren Erzincan için pek bir şey ifade etmiyor olabilir ama İzmir Fuarının ve İzmir kent kültürünün bir parçası. İzmir Fuarına gelebilse ne güzel olur!

Bu proje ile TCDD'den bir de ödül kazandınız sanırım...

E.O: Aynı proje değil. Eskiden Devlet Demir Yolları'nın liseleri varmış. Oradan mezun olanların oluşturduğu bir dernek var ve onlar TCDD'nin ilk Genel Müdürü Behiç

Erkin adına "Demiryolu, Tren, İstasyon" konulu bir öykü yarışması düzenliyorlar. Ben de bir demiryolu sevdalısı olarak, dayanamayıp oraya bir öykü göndermişim. O yarışmadan bir mansiyon aldım. Hatta ödül töreninde, benim ısrarım sonucunda Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım hepimize birer köstekli demiryolu saati armağan etmişti. Sonradan evimize girip Tan'ın plakelerini çalan hürsüz, maalesef benim saatimi de götürdü. Kısmet... Sonradan bu öyküyü filme çekmek istediler. Umarım bir gün olur.

Eşinizle yayınlanmış çok güzel bir söyleşinizi okudum. Tan Bey ile röportaj yaparken neler hissediyorsunuz?

E.O.: Ben de çok severek yapmışım o söyleşiyi. Aslında o Tan'la yaptığım ilk ve yayınlanmış tek söyleşi. Memnuniyetsizler sergisi için sergide portresi olan şair dostumuz Haydar Ergülen'e bir davet yazısı göndermişim. O da Samsun'da olacağını, gelemeyeceğini ama Tan'la bir söyleşi yaparsam, editörlüğünü yaptığı edebiyat sitesinde yayımlayabileceklerini söyledi. Tan'ın Pazar sendromlarından birini böylece söyleşerek atlatmış olduk. Ortaya güzel bir yazı çıktı.

Tan Bey'in Pazar sendromları mı var? O ne demek?

E.O.: Tan'ın gazeteye çizmediği tek gün pazar günü, alışkın olduğu rutin kırıldığı için sanırım ne yapacağını bilemez ve farkında değil ama çekilmez olur. Ona çaktırmadan programlar yapıp, o haftayı atlattırma çalışırım. Bu söyleşi de bizim pazar programlarımızdan biri oldu. Genellikle kahvaltı sofralarında çok hoş uzun sohbetlerimiz olur. Tan'ın çok güzel tanıklıkları var. O yüzden onu konuşturmayı çok seviyorum.

Söyleşi dışında, hiç ortak bir projede çalıştınız mı?

E.O.: 'Memnuniyetsizler' sergisini birlikte hazırladık aslında. Siz bakmayın onun, "portreler çekmeceydi zaten," demesine, yoğun bir hazırlık süreci oldu. Genel hatlarıyla serginin P&R'ını ben üstlendim. Gerçi maalesef açılışa yer alamadım, çünkü annem hastalandı ve acilen İzmir'e gitmek zorunda kaldım. Ancak teknolojinin nimetlerinden yararlanan arkadaşlarım bana dakika dakika gerek fotoğraf, gerekse videolarla naklen bilgi aktardılar. Çok güzel bir açılış oldu. Bunun dışında birlikte yürüttüğümüz bir de arşiv projemiz var. Bizim evimiz büyük bir arşiv gibi. Ve elimizde olan kayıtlardan, bilgilerden farklı projeler üretmeye çalışıyoruz. Pek becerikli olduğumuz da söylenemez.

T.O.: Bizimki öyle bir arşiv ki, her şeyi arşivleriz ama aradığımızı asla bulamayız (gülüşmeler). Yeni yeni Elif arşivi ele aldı ve elektronik ortama taşıdı, sanırım bundan böyle daha rahat edeceğiz.

“Elif.A. Oral: İzmir aşığı bir insanım, heybemde hep İzmir'in arşivi saklı, o kentin belleğine dair söylemek istediklerim, yazmak istediklerim hep var.”

Karikatürcülerin ya da komedyenlerin özel hayatlarında da komik oldukları düşünülür. Doğru mudur? Tan Bey sizi çok güldürür mü?

E.O.: Aslında çok komik bir adam değildir, ama arada çok güldüğümüz olur. Hele dalgaclığımız üzerimizdeyse... En güzeli birkaç çizirin bir araya gelmesi. Birlikte olduklarında, aralarındaki konuşmalarla

kırıp geçirirler herkesi. Çünkü birbirlerini çok güzel kıskırtabiliyorlar. Neticede çizerler her şeyin iğneleyici yanını görebilen kişiler.

T.O.: Bulduğumuz yerlerde hava genellikle çok ciddi oluyor. Biz de o ciddiyeti bozmak adına, sululuk yapıyoruz. 1974'te Akşehir'de Nasrettin Hoca adına uluslararası bir festival düzenlemiştik. Bugüne kadar da devam eden bir festivaldir zaten. Katımcılara bir diploma vermiştik, üzerinde de şöyle yazıyordu: "Ciddiyeti alaya aldığı, ama alayı da ciddi tuttuğu için..." Tabii ki komik olmakta esas amaç ciddiyeti dalgaya almak, ama dozunu kaçırmadan yapmak lazım.

Türkiye'de basın özgürlüğü hakkında ne düşünüyorsunuz?

T.O.: Ben şahsen basın özgürlüğünü sürekli düşünüyorum (gülüşmeler). Kusursuz, ideal bir basın özgürlüğü diye bir şey yok bence. Benimkisi biraz farklı bir görüş olabilir,

ama basının özgürlüğünün sürekli bir bahane olarak öne sürülmesi hiç hoşuma gitmiyor. Ben olaya mizah açısından bakıyorum, çünkü mizah her zor durumda, bir by-pass ile durumu kurtarır. Şöyle bir iddiam da var: bir ülkede yüzde yüz basın özgürlüğü olsa,

hiçbir politikacı sözünden geri dönmese, yalan söylemese, orada mizah yapılamaz. Dolayısıyla basın özgürlüğünden şikâyet kaçınılmaz bir şeydir ve bunun çaresi de yok. Bu mücadele olacaktır. Zaten mücadele sürüyorsa, ne mutlu! Esas sorun bu mücadele sürmediği zaman ortaya çıkar. Dediğim gibi mükemmel bir basın özgürlüğü diye bir şey yok, zaten o yüzden 'Memnuniyetsizler!'.

Görünürde yeni projeler var mı?

E.O.: İzmir Fuar Treni dosyası tamamlanırsa bir kitap olacak. Bir de uzun zamandır bir biyografi dosyası üzerinde çalışıyorum umarım bu yıl onun da tamamlandığı yıl olur. Eee arşiv de bizi bekliyor.

T.O.: Bende proje bol, ama hangisi gerçekleşir zaman gösterecek... Ahh bir de şu üçengeçlik olmasa! ■

Tan Oral'ın keyifli söyleşimize sürprizi...

Damla Şahin Kaligrafi

Size özel bir yazı stili ile
Bar Mitzvah,
Bat Mitzvah,
Düğün Davetiyeleriniz yazılır.

Haziran ayı
boyunca Şalom
dergisi üyelerine
%10 indirim!

Sm. Hafize Göretli
34340

Damla Şahin
İstanbul

GEZİ

Karel VALANSI

Bozcaada'da keyif zamanı

Yaz yaklaşırken "bu sene tatile nereye gitsem?" diye düşünüyorsanız, hep Bodrum, Çeşme, Mavi Yolculuk arasında seçim yapmak zorunda kalıyorsanız, değişik ama en önemlisi kafanızı dinleyebileceğiniz bir tatil yeri arıyorsanız, hele kısa süreli bir kaçamak düşünüyorsanız, size kesinlikle Bozcaada'ya gitmenizi tavsiye ederim. Kumu bembeyaz, denizi buz gibi, insanları cana yakın, şarabı hele recelleri harika! Üstelik Bozcaada'da gürültülü 'beach club'lar yok, 50 liraya satılan lahmacunlar yok, popüler tatil yörelerinde görmeye alıştığımız ellerinde fotoğraf makineleriyle tetikte bekleyen paparazziler yok, moda dergilerinden fırlamışçasına aşırı süslenmişler yok, marka yok, moda yok, zorunlu kalıplar yok. Ne mi var? Doğa var, rahatlık var, sadelik var, huzur var, dinginlik var, sessizlik var, keyif var...

Bozcaada, yakın bir arkadaşımın sıkça duyduğum bir tatil yörenesi. Yazın Büyükada'yı kastederek "Adaya gidiyoruz" dediğimde o da hep "Biz de adaya gidiyoruz" diye cevap verir. Ancak ufak bir farkla. Onun bahsettiği Prens adaları değil, Çanakkale'nin en küçük ilçesi Bozcaada. Uzun süredir davet etmelerine rağmen bir türlü fırsat bulup gidemiyorduk. Bu nedenle geçtiğimiz yaz ilk tatil programımızı, metnini çok duyduğumuz Bozcaada'ya yaptık ve üç günlük bir kaçamak için iki aile arabalarıyla yola çıktık. Geçtiğimiz sene hizmete giren ve Haliç'ten kalkan deniz uçakları ile Bozcaada'ya gitmek bir hayli kolaylaştıysa da, biz yolun tadını çıkara çıkara Çanakkale'nin bu güzel adasına varmayı tercih ettik.

YOLUN KENDİSİ BİR MACERA

İstanbul'dan çıktuktan sonra yeşillenen ve güzelleşen doğa, yol boyunca bizi kendisine hayran bırakıyor. Gelibolu'daki feribot iskelesindeki denizin temizliği ve berraklığına şaşırıyorum ister istemez her iskelenin Büyükada'nunki gibi pis, çöp dolu ve bulanık olduğunu düşündüğümü fark ettim. Gelibolu Anıtı ve Truva Atı'nın önünden geçmek, bir benzincide kurulan mini hayvanat bahçesini gezmek yolculuğu özellikle çocuklar için daha da güzel kılmaya yetiyor. Geyikli ise 'Eyvah Eyvah' filminden aklımda kaldığından çok daha güzel. Kumsalı, denizi, sahil lokantaları ile bir o kadar da davetkâr. Feribotla Bozcaada'ya yaklaştıkça şaşırıyorum. Aklımda nedense yemyeşil bir ada beklentisi var. Oysa Bozcaada bunun tam tersini kanıtlıyorcasına tam karşımda. Bir kalesi olan çorak, kurak, ıssız bir ada görünümünde. Ne yeşillik var adada, ne de dikkat çekici bir özelliği. Feribot saatlerinin azlığı ve denizin soğukluğu dışında fazla bir şey bilmeyince beklenti de fazla yüksek olmuyor. Ancak Bozcaada beni yanıltarak tahminimden çok daha keyifli bir tatil geçirmemi sağladı.

ŞİRİN BİR BALIKÇI KASABASI

Feribottan indikten sonra şirin bir sahil kasabasına geldik fark ettim. Arnavut taşlı küçük çarşısı, balıkçıları, çınar altı kahvesi bizi yol boyunca selamladı. Heybetli kale "ben de buradayım" dercesine kendini belli ederken, dar sokaklar, şarap evleri, küçük dükkânlar, Rumlar zamanından kalan taş evler ve bağlarla kaplı vadiler adadaki yaşamla ilgili ipuçları sundular.

BU KADAR SOĞUK DENİZE GİRİLİR

Ev sahiplerimizin bizi karşılamaya gelmeleriyle, otele uğramadan doğrudan adanın en konforlu plajı olarak anlatıldıkları, şezlong ve şemsiyesi olan ender plajlardan birine, Ayazma Koyu'na gittik. İlk durağımız Vahit'in Yeri. Kareli lacivert masa örtüleri, tahta sandalyeleri ile tam da bu güzel adaya yakışan sadelikte bir lokanta. Mezeleri nefis, menüdeki her şeyi çok lezzetli. Çocuklar kendilerini hemen yabancı ot ve bitkilerin arasına attılar. Büyük bir merakla ayçiçeklerini inceleyen fazla

şehirli çocuklarımız, yedikleri çekirdeklerin hangi çiçekten çıktığının ve ayçiçeklerinin hangilerinin çekirdeklerinin içinin dolu olduğunun dersini lokantanın sahibinden bizzat aldılar.

Vahit'in Yeri'nden tahta basamaklarla inilen plaj, şezlong ve şemsiyeden çok daha fazlasını sunuyor. Kumun incecik ve bembeyaz oluşu ilk bakışta büyülüyor. Hele denizin turkuaz maviliğini ve berraklığını görünce "Cennet burası" diye düşünüyorsunuz. Cennet ama çok ciddi bir gerçek de var; suyu gerçekten çivi gibi! Hava çok sıcak olabilir ama denize girmeye çalışırken "Neden buz dolu kuzey denizine girmeye çalışıyorum?" diye sorarken bulabilirsiniz kendinizi. Girmeyi başardıktan sonra ise bir daha çıkmak mümkün değil. Hele hava 40 dereceleri bulmuşsa. Kıyıda açıldıktan sonra bile denizde boy var. Bu yüzden şezlongda güneşlenmek veya şemsiye altına gölgeye kaçmak yerine bir şapka giydikten sonra bele kadar anca gelen suyun içinde bütün gün durmak, top oynamak, nemli kumlarda suyun serinletmesine izin vererek uzanmak çok daha keyifli. Çocukların da en mutlu olduğu yer burası. Bütün gün kumdan şatolar yaptılar, suda yakan top oynadılar, kayalıklara keşif gezisi düzenlediler, kano, deniz bisikleti ve hamburgere bindiler.

ACUR VE BEZE YEMEDEN OLMAZ!

Her gün, mısırcıdan taze süt-mısır yemeyi, bahçesinden topladığı acuru ve ev yapımı şekilsiz buna karşın çok lezzetli bezeyi satan titiz amcağı sabırsızlıkla bekler olduk. Bir çeşit salatalık olan acur deniz suyuna batırılarak tuzlu tuzlu yenir dedi adalılar, biz de öyle yaptık. Adanın diğerlerine oranla biraz daha havalı plajı Habbele Koyu'ndaki Mitos. Denize girilebilecek güzel bir koy ve patlıcanlı pilavı ile meşhur. Hemen yakınında Corvus plajı var ancak şezlonglara rağmen bir bitmemişlik, terk edilmişlik havası hakim. Adanın çevresinde o kadar güzel, adı bile olmayan küçük bakır koylar var ki, bu tatilde hangi plaja gidelim diye düşünmekten çok, araba ile ada turuna çıktığımızda karşımıza çıkan her güzel yerde durup denize girmeyi tercih ettik. Akvaryum Koyu favorilerimin başında. Arabamız olduğu için ihtiyaç duymadık ama motosiklet ve bisiklet tercih edilen ulaşım araçları.

MUHTEŞEM GÜNBATIMLARI

Rüzgârlı ve nemsiz havası Bozcaada'nın en büyük özelliği. Yaz ayları yüksek sıcaklığa rağmen fazla bunaltıcı geçmiyor bu sayede. Ancak hangi plaja gideceğinize rüzgâra göre karar vermeniz lazım. Lodos esiyorsa adanın kuzey ve doğu kıyılarını tercih edin, eğer Poyraz esiyorsa, ki genelde Poyraz esiyor, o zaman adanın güneyindeki koylara gitmelisiniz.

Bozcaada büyüleyici bir günbatımına sahip. Bu muhteşem manzaranın keyfini doyasıya çıkarabilmek için akşamüstleri adanın batı kıyılarına gitmek veya en yüksek tepesi Göztepe'ye tırmanmak bir gelenek halini almış. Kimi piknik sepeti, kimi şarapları eşliğinde Ege denizi, rüzgar gülleri ve deniz fenerinin oluşturduğu göz alıcı manzara ile güneşin bin bir tona bürünmesini seyretmeyi bekliyor.

ÇİFTLİK HAYATINI OTELİMİZDE ÖĞRENDİK

Aral Çiftliği konaklamak için seçtiğimiz yer. 150 yıllık bu eski aile çiftliği, orijinal haline sadık kalınarak renove edilmiş. Odaların adları eski işlevlerinden dolayı inek damı, saman damı, kümes, kahya damı, keçi damı, aralık olarak bırakılmış. Bahçenin girişinde bulunan bir çadır gibi yarı açık resepsiyondan keçeli anahtarlarımızı alıp odalarımıza yerleştik. Özenle dekore edilmiş doğal, sade ve klimalı bir oda karşıladı bizi. Tavuklu süsler ve yastıklar ise bizim odanın sürprizi. Her odanın damı kütüphane olarak düşünülmüş ve tenteye gizlenmiş dinlenme alanları yaratılmış. Kapımızın önünde kahvaltı masası, koltuk ve hamak var ancak çocukların tarlayı fark etmeleriyle elimizde sepetler onların peşlerine takıldık. Tarlada yetişen domates, salatalık, biber, bamyaya, patlıcanları görmek, meyve ağaçları ve üzüm bağları arasında dolaşmak ve istediğini koparıp yemek çocuklar için olduğu kadar bizim için de keyifliydi. Sabah kahvaltısında tarladan domates toplayıp kümeden taze yumurtamızı alabilmek, etrafımızın keçi, ördek, hindi, kaz, kedi ve köpeklerle çevrili olması çok hoş bir deneyimdi.

DOST VE YARDIMSEVER ADA AHALİSİ

Gittiğimiz dönem Ramazan ayına denk geldiği için çok kalabalık değildi sahillere. Adayı gezerken en çok dikkatimi çeken, herkesin birbirini tanıması, selam vermesi ve bir şeyler ikram etmesi oldu. Birine bir şey olduğunda herkes yardıma koşuyor, bir çocuk ağladığında neşelendirmek için herkes seferber oluyor. Büyüka'da bile bu komşuluk, ahablık kalmamışken bu sıcaklığı Bozcaada'da bulmak sevindirdi beni.

Az katlı evler, ahşap panjurlar, gizli avlular, çiçekler ile özenli bir sahne dekoru kadar güzel bir yerleşim var Bozcaada'da. Sokakta gezerken durup hayran hayran evleri, girişlerini ama en çok da kapılarını inceliyor bulabilirsiniz kendinizi. Tamamı doğal ve tarihi sit alanı olan Bozcaada'da imar kuralları sıkı uygulanıyor. Çok kata izin olmadığı gibi 80 metrekareden büyük ev de yok.

BOZCAADA'NIN OLMAZSA OLMAZLARI

Şarapçılığı ile ünlü Bozcaada'nın tadım dükkanlarında geçirdiğiniz zamanla hem en sevdiğiniz şarabı keşfedebilir hem de şarap kursları ile bir uzman olabilirsiniz.

KEYİF YAPMAK
İÇİN BOZCAADA
BİÇİLMİŞ KAFTAN
Stern Dergisi, 2009

“Türkiye'nin üçüncü en büyük adası Bozcaada, sıcakkanlı ve yardımsever insanları, buz gibi denizi, bembeyaz kumları, dinmeyen rüzgârı, eşsiz koyları, muhteşem günbatımı, lezzetli yemekleri, özel şarapları ile doğallığın, sadeliğin eşliğinde zamanın yavaş aktığı, şehir telaşının var olmadığı, huzur vadeden bir tatil sunuyor.”

Karel Valansi

TANRI; İNSANLAR UZUN ÖMÜRLÜ OLSUNLAR DİYE TENEDOS'U YARATMIŞ...

Herodot, M.Ö. V. yüzyılda yaşamış Yunan tarihçi

Benim favori şarabım Vasilaki. Adadan ayrılmadan Çiçek Fırın'dan sakızlı un kurabiyesi yemeyi, Çınar Altı Kahve'de sakızlı Türk kahvesi içmeyi, Ada Cafe'nin gelincik şerbetini denemeyi, hediyelik olarak da bölgeye özgü domates reçeli almayı unutmayın. Biz gidemedik ama çarşamba pazarları çok meşhur. Gece hayatı pek olmayan adada, çarşıdaki cafelerde oturabilir, gece pazarından ve küçük dükkânlardan taze otlar, zeytinyağı ve hediyelik eşya alabilirsiniz.

EN LEZZETLİ MEZELER BURADA

Koreli Restoran, adını Kore Savaşı'na gönüllü gitmiş sahibinden alıyor. Bizimle ilgilenen garson ada konusunda oldukça bilgili. Daha sonradan öğreniyorum ki Hüseyin, Koreli'nin torunu ve Bozcaada tarihi hakkında yazılmış kitapları var. Balık ama özellikle meze Bozcaada'nın en büyük keyfi. Balığın yanında rakı gider diyorsanız da yine de bir şarap ismarlayın. Ne de olsa Homeros'un İlyada'sında bahsettiği, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde övdüğü, o dönemde basılan paraların üzerinde bile üzümün kullanıldığı bir şarap diyarındasınız. Benzin istasyonunun yanındaki Tayyare Pizza, lezzetli pizzaları dışında eski THY koltukları ile de dikkat çekiyor. Karadut Pansiyon'un lokantası zeytinyağlı yemekleri ile ünlü. Patates kızartmasının ne özelliği olur demeyin, o bile ev yapımı ve çok lezzetli.

MİTOLOJİDE BOZCAADA

Antik çağda 'beyaz kaş' anlamına gelen Leukophrys adı ile bilinen Bozcaada, Homeros'un İlyada destanında Tenedos adıyla anılır. Yunan mitolojisine göre Tenedos'un hikâyesi

ise hayli ilginç. Denizlerin Tanrısı Poseidon'un Kyknos adında, Kolonai kentinin kralı olan bir oğlu varmış. Kral Kyknos'un Tenes adında bir oğlu olmuş. Tenes'in annesi ölünce Kral yeniden evlenmiş. Fakat evlendiği Philomene, aşık olduğu üvey oğlu Tenes'e iftira etmiş ve yalancı tanık olarak da bir kavalcıyı kullanmış. İftiraya inanan Kral Kyknos oğlunu bir sandığa koyup denize atmış. Tenes'in içinde bulunduğu sandık büyükbabası Poseidon'un da yardımıyla bugünkü Bozcaada'ya ulaşmış. Ada halkı Tenes'i kralları yapmışlar ve adanın adı 'Tenes'in adası' anlamına gelen Tenedos olarak değiştirilmiş. Yaptığı hatayı fark eden Kral Kyknos oğlundan özür dilemek üzere Tenedos'a gelmiş ama babasının limana yanaştığını gören Tenes, balta ile gemilerin halatlarını kesmiş. Bu olaydan bir süre sonra baba ve oğul barışmış.

ADA VE RUMLAR

Adada özellikle yaz aylarında birçok etkinlik düzenleniyor. Mayıs ayında Bozcaada Maratonu sporcuları kendine çekiyor. Haziran ayında Şarap Tadım Festivali, Temmuz ayında yelken yarışları düzenleniyor. 26 Temmuz'da Aya Paraskivi günü nedeniyle birçok Rum adayı ziyaret ediyor. Rumlar o gün mutsuz biten büyük bir aşk hikâyesini anıyorlar. Rüzgâra karşı iç geçirerek sevgilisi Ayyalus'a mesaj göndermeye çalışan güzel Paraskivi, sevgilisiyle bir türlü kavuşamayınca aşk acısı içinde ölmüş. Onun anısına diğer sevgililerin dileklerinin gerçekleşmesi için dua edebilecekleri dilek pınarları yaptırılmış. Bir diğer anlatıya göre sevgilisinin özlemine dayanamayan Ayyudimitrios, Ayazma plajına yakın, dalgaların çarpışından bugün bile fark edilen deniz duvarının üzerinden yürüyerek Paraskivi'yi gizlice görmeye gelirmiş. Bu büyük aşk Paraskivi'yi azize mertebesine yükseltmiş. Bu günde ayine katılabilir, manastırı gezebilir, adanın en önemli etkinliklerinden Ayazma Panayırı'na katılabilirsiniz. Adada bir dönem nüfusun çoğunluğuna sahip Rumlar, 1950'lerden itibaren malum sebeplerle adadan göç etmeye başladı. 3 bin kişilik Rum nüfusundan günümüzde geriye sadece 30 kişi kadar kaldı. Halen faaliyet gösteren bir kilise mevcut.

SONBAHARDA ADA

Ben yine de yazın kalabalığına girmek istemiyorum dermeniz Bağbozumuyla, azalan ziyaretçi sayısı, ısınan deniziyle, eylül ayında da bir başka güzel oluyormuş bu otantik ada. Bağbozumu turları düzenlenen bu tarihlerde gerçekleşen festival tüm şarap evlerini bir araya topluyor. Ada, rüzgâr sörfü, yelken, dalış, yürüyüş ve bisiklet sporları için de çok uygun. Türkiye'nin üçüncü en büyük adası Bozcaada, sıcakkanlı ve yardımsever insanları, buz gibi denizi, bembeyaz kumları, dinmeyen rüzgârı, eşsiz koyları, muhteşem günbatımı, lezzetli yemekleri, özel şarapları ile doğallığın, sadeliğin eşliğinde zamanın yavaş aktığı, şehir telaşının var olmadığı, huzur vadeden bir tatil sunuyor. Biz bu sene yeniden 'adalı' olmayı planlıyoruz, sizi de bekleriz.

Misafirperverlikleri için Akriş ailesine, sayfaları güzelleştiren fotoğraflardan birçoğunun sahibi İzak Baron'a çok teşekkür ederim. ■

KEMERBURGAZ

**LATIN CARDIO
PILATES YOGA
TABATA KICK BOXING
FUNCTIONAL MUAY THAI
TRAINING BOOT CAMP
CROSSFIT* SPINNING
FUNCTIONAL FUN KIDS
TOTAL BODY WORKOUT
5D TRAINING OKÇULUK**

Detaylı bilgi için resepsiyona başvurunuz

For more information please contact reception

0212 363 04 80

İstanbul Cad. Selanik Blv.

No:19 Kemerburgaz

www.v3fitness.com.tr

*Crossfit lisanslı hocalarımızla

**YAZA
HAZIR MISIN?**

NOSTALJİ

Estreya SEVAL VALİ

Ne güzel
plajlarımız
vardı...
*Bir tebessümle
hatırlanan yıllar*

“ Haziran doğumlu olduğumdan, denizle ilk tanışmam on dört aylıkken olmuş. Cadedebostan Plajı'na gitmişiz. Beni kumlara oturtup kendi haline bırakmışlar. Bir süre sonra kalkıp denize yürümüşüm. Dikkatle izlemişler. Gayet doğal bir şekilde suya girmişim. Giriş o giriş...”

Yetmişli yıllara, hatta seksenli yılların ortalarına kadar İstanbul'da denize girmek mümkündü. Dolayısıyla kimse temiz sulara ulaşabilmek için Ege'ye veya güneye gitmeyi aklına bile getirmezdi. Ne zaman ki bir zat-ı muhterem "Haliç'in suları benim gözlerim kadar mavi olacak" dedi (bütün doğaseverliğime karşın, keşke gözleri kahverengi olsaydı demekten kendimi alamıyorum), Marmara'nın ve hemen ardından Boğaz'ın bahtı kararırdı çünkü o pek zeki şahsın bulduğu dâhiyane çare, Haliç'in insan eliyle kirletilmiş pis kokulu iğrenç sularını kolektörlerle Marmara'ya, oradan da Boğaz'a aktırmak oldu. Üç tarafı denizlerle çevrili bir şehirde yaşayıp da denize girememek kadar acı ne olabilir? Evet, biliyorum, yazın kızgın güneşinde gözünü karartıp serin sulara dalanlar hâlâ var ama ben o riski alamayanlardım. Dolayısıyla kaderime, geçmişini hasretle anmak düşünüyorum.

Marmara'daki küçük adalara meraklı olanlar çoktur ama sağ olsun babam gençliğinde Boğaz'a çok düşküncüydü. Gerçi Haliç'te denize girebilen şanslı bir nesle mensuptu. Hasköy'de şimdi İhtiyarlar Yurdu olan Alyans Mektebi'nde okurken, havalar ısınınca (mayıs sonlarından söz ediyor olmalı) okul çıkışı arkadaşlarıyla denize girdiğini anlatır.

Düşünüyorum da, insanoğlunun yaşamında her şeyin dört dörtlük olduğu dönemlere neredeyse hiç rastlanmıyor. Sağlıklısınız ama paranız yok. Hava ve çevre koşulları mükemmel ama ülkeniz de, komşuları da savaşmakla meşgul. Ortalık süt liman ama hâlâ paranız yok. Yollara dökülmek ne mümkün,

Tarabya Plajı'nda anneler ve çocukları

Tarabya Plajı'nın eski hali, kumluk bölüm. Ortalık ne kadar ıssız!

en yakındaki çayırda idare etmek zorundasınız. Biraz paranız var ama yurt dışına çıkış kısıtlı. Yurt içinde bir sürü güzellik keşfedilmeyi bekliyor ama gidecek doğru dürüst yol, kalacak tesis yok. Neyse, kısa keseyim, artık her türlü imkânınız var ama hurs denen illet doğada ne yeşil bıraktı, ne de mavi. Umalım ki, dörtnala koşarak gitmekte olduğumuz felaketin bir tür geri dönüşü vardır.

Babamın Boğaz sevdası küçük yaşta Tarabya plajı ile tanışmama vesile oldu. Açıkçası ben hatırlamıyorum ama şimdi restoran olan tesis, bir zamanlar tamamıyla ahşapmış. Ancak benim yüzmeyi öğrendiğim yer, artık betondur. Birkaç basamakla sığ suya inilir, bir iki adım attıktan sonra yine birkaç basamakla minik bir adayı andıran kumlu bir platforma geçilirdi. Dileyen, merdivenin hemen başında sola doğru devam ederek kendini Boğaz'ın her daim soğuk sularına bırakır, ya da kumlu platformda güneşlendikten sonra denize doğrudan derinden girerdi.

Babaannem Estreya denize girmeyen nesildendi. Yakındığını pek duymadığım romatizmaları için bazen bacaklarını kuma gömer, ardından dizlerine kadar suya girer, denizde birkaç adım atardı. Bu yorucu faaliyeti Boğaz'da yapamazdı tabii. Onun favorisi, kızının yazlığı gittiği Caddebostan'dı. Ama

Burası İstanbul. İki yaşındayım ve elim annemin elinde, ayaklarım suda...

babam bizi Tarabya'ya götürecek de o bizimle gelmeyip evde kalacak? Olacak şey değildi. Açık havada ilisebileceği tahta bir sandalye bulabildiği her yer, ona cennetti.

Arabamız yoktu. Şişli'den Boğaz'a giden minibüs hattı da yoktu. Zaten minibüs yoktu altmışlı yıllarda. Ne vardı peki? Dolmuş otomobiller. Taksimetreleri olduğu halde kullanmayıp, pazarlıkla çalışan kocaman Amerikan arabaları. Aklıma gelmişken, Büyükdere Caddesi de yoktu. Ona paralel, eski Büyükdere Caddesi vardı: bir gidiş, bir geliş. Babam pazarlık ederken, şoförü, uzun yol yapmanın arabaya iyi geleceğini, motorunu açacağını söyleyerek ikna etmeye çalışırdı. Genellikle başarırdı da. Zaten bir sezonda topu topu kaç kere giderdik ki plaja? On, bilemediniz on beş kere. Özenir miydim sayfiyeye gidip bütün yazlarını deniz kıyısında geçirenlere?

Açıkçası herhangi bir eksiklik hissettiğimi hatırlamıyorum. Kardeşim, kitaplarım, oyunlarım vardı. Sabah bir posta, öğleden sonra bir posta, komşu kızlarıyla top, saklambaç ve koşmaca oynar, ip atlardık. Seksekte çok iyi değildim. O, kız kardeşimin uzmanlık alanına giriyordu.

Haziran doğumlu olduğumdan, denizle ilk tanışmam on

dört aylıktan olmuş. Caddebostan Plajı'na gitmişiz. Beni kumlara oturup kendi halime bırakmışlar. Bir süre sonra kalkıp denize yürümüşüm. Dikkatle izlemişler. Gayet doğal bir şekilde suya girmişim. Giriş o giriş... Seneler sonra kasım doğumlu yeğenimi denize soktuğumuzda, kızımız (kuzumuz) yedi aylıktı. Bir yandan tuzlu suyu yalarken, diğer yandan minicik ayaklarını çırpmaya ve hemen yüzmeye başlamasını hiç unutamam.

Tuzdan söz etmişken, Boğaz'ın suyuna o kadar alışmıştım ki, Caddebostan'ın suyu bana çok tuzlu gelir, gözlerimi ve genzimi yakardı. Ege ve Akdeniz'le tanışmama daha çok vardı. Karadeniz'e ilk kez sekiz yaşında iken girdim: Kilyos'ta. Mart ayıydı ama hava çok güzeldi. Dayanamayıp ayak kabı ve çoraplarımı çıkardım ve ayaklarımı suya soktum. Sonuç? Şahane bir zatürree. Denizden bu yüzden

soğuduğumu sanıyorsanız, çok yanı-
lıyorsunuz. Hiçbir su, bir su burcunu
yıldırılmaz. Kaldı ki, hastalanmamın
faturasını denize çıkarmak büyük hak-
sızlık olur. Basiret bağlanması işte.

Tarabya plajı birkaç sene sonra yıkılıp
yeniden inşa edildi. Yine bir beton
yığını söz konusuydu ama bu kez iki
katlı: Üst katta kabinler ve güneşlenme
yeri, alt katta da kabinler, "duhuliye"
diyerek girenler için soyunma yerleri,
giysileri koyacak dolaplar, duşlar,
bir de büfe. Ancak asıl atraksiyonu,
kırmızı renkli kaydırığıydı. Bir de
yirmi kulaç kadar açığı, yine beton-
dan yapılmış şapka şeklindeki salı.
Kaydıraktan kay, hızlı kulaçlarla yüz
ve sala çık. Yüzümüz denize dönük-
ken insanı sağdan sola doğru iten
kuvvetli bir akıntı vardı Tarabya'da
ama önemli olan bilmek ve ona göre
önlem almak değil midir? Bazıları ken-
dini akıntıya bırakır, Büyük Tarabya
Otel'i'ne kadar sürüklenir, otelin plajın-
dan çıkar ve yürüyerek geri dönerdi.

Babam bütün günü plajda geçirmek-
ten hoşlanmazdı. Öğleyn toparlanır
ve Kireçburnu'na yürürdük. Eminim
günümüzdeki yazları düşünüyor ve
boğucu öğle sıcaklığında nasıl yürüye-
bildiğimizi soruyorsunuz. Oysa yaşı
yetenler belleğini biraz zorlarsa, yaz-
ların hiç de o kadar sıcak geçmediğini
hatırlayacaktır eminim. Hele Boğaz'da
öyle serin bir rüzgâr eserdi ki, çoğu
zaman hırka giymek zorunda kalırdık.
Kireçburnu'nda şimdi Façyo'nun oldu-

“Yaşı yetenler
belleğini biraz
zorlarsa, yazların
hiç de o kadar
sıcak geçmediğini
hatırlayacaktır eminim.
Hele Boğaz'da öyle
serin bir rüzgâr eserdi
ki, çoğu zaman hırka
giymek zorunda
kalırdık.”

ğu yerde birkaç katlı, çok büyük bir kır
kahvesi vardı. Annemle babaannem
orada otururken, biz babamla balık
tutardık. Hayatımda elime aldığım ilk
oltayı üç metre kadar açığa atabildim,
çektüğimde ucunda upuzun bir zarga-
na vardı. Zamanla ustalaştım. Balığın
vurmasını beklemek azim, dolanan
misinaları açmak ise inanılmaz sabır
kazanmamı sağladı. İnsanlar kamışla
balık tutmazdı o dönemde. Dikdörtgen
bir mantar parçasına sarılmış misi-
na, firdöndü, kurşun, sonra da tek,
bilemediğin iki iğneli sıyrıtma; ya da
başa çıkabileceğiniz sayıda iğne ve en
ucunda kurşun bulunan çaparı. Hangi
oltayı kullanacağımıza hava koşullarına
göre karar verirdiniz. Arada yan yana
balık tutanların oltaları birbirine karı-

şır, misinalar pamuk helvayı andıran
bir şekil alır, küçük felaketler yaşanırdı.

Büyükdere'de de eskiden bir plaj var-
mış ama sanırım hatırlamak için yaşım
tutmuyor. Buna karşın Rumeli Kavağı
yolu üzerindeki Altınkum Plajı'na bir
iki kere gitmişliğim var.

Yazları sekiz dokuz kişilik geniş
ailesiyle Caddebostan'da geçiren
halama pek sık gitmezdik çünkü
oraya ulaşabilmek için gerçek bir
yolculuk yapmak gerekirdi. Dört kişi
Şişli'den çık, Karaköy'e git, vapura bin,
Kadıköy'den dolmuşla Caddebostan'a
git, sonra bir on dakika daha yürü,
oldu mu sana öğlen? Bu yolculuk
günübirlik yapılamayacağından, hiç
değilse hafta sonunu halamlarda geçir-
mek lazım gelirdi. Babaannem Estreya
kızına bizden ayrı gider, dönüşte
kesekâğıdı (poşet değil!) dolusu gül
yaprağı getirir, reçelini yapardı. Bizim
yolculuğumuza gelince, saat kaçta
varırsak varalım, cümbür cemaat
Caddebostan Plajı'na gidilir, denize
girilir ve faytonla dönülürdü. Mükellef
bir sofraya bizi bekliyor olur, açık hava-
nın acıktığı karınlar doyurulur,
ardından ziyaretimizi duyan konu
komşu bizi görmeye gelirdi. Şimdi
tuhaf gelebilir ama halamın oturduğu
ve sadece iki katlı villaların bulundu-
ğu Gülistan Sokak'ta herkes birbirini
tanırdı. Akşam Caddebostan Plaj
Gazinosu'na gidilir, Erkan Yolaç sey-
redilirdi. Babam balık tutmayı seviyor
diye erkekler pazar sabahı erkenden

Yine Tarabya Plajı.
Denizden çıkmış,
giydirilmiş, gazozumu
içiyorum. Ne zor
öğrenmiştim şişeden
içmeyil!

Plajdan çıktık, Kireçburnu'na yürüyoruz.
Yolun haline bakar mısınız?

Moda Plajı

kalkar ve sandal kiralardı ama şanslarının yaver gittiğini hiç hatırlamam. O yüzden babam sandaldan pek hoşlanmazdı. Erkekler dönünce yine maale plaja yollanırlar, öğle yemeği için eve dönülür, biraz istirahat edilirdi. Akşamüstü otomobillere doluşulur Yakacak'a gidilirdi. Aklımda kalan toprak zemin üzerinde uzun tahta masalar, üzerinde çeşitli soğuk yiyecekler ve düdüklü olan (içine su doldurduğumuzda farklı öten) küçük testiler. Hava kararınca Üsküdar, arabalı vapur ve gerisin geri eve.

Biraz büyüyüp de halamın yeğeni Liza'nın grubu ile arkadaşlık edecek yaşa gelince, birkaç günlüğüne Caddebostan'a gitmeye başladım. Bol bol bisiklete biner, plajda iyice açılır, ipleri geçer ve açıktaki yosunlu bir kayanın üstünde dinlenir, plajın hemen yanındaki Motta'da karamelli dondurma yer, Bağdat Caddesi'nde piyasa yapar, geceleri Budak Sineması'nda film seyrederdik. Bir keresinde Erkut Taçkın konserine gitmiş, içimizden gelmediği halde "konserde öyle yapılır" diyerek çılgınlıklar atmış, hırkalarımızı başımızın üzerinde sallamıştık.

Eşimin anlattığına göre Moda'da, iki katlı ahşap trampeleni olan çok güzel bir plaj varmış ama ben hiç gitmedim. Ayrıca Kalamış, Fenerbahçe, Suadiye ve Bostancı semtlerinde de plajlar bulunur; Bostancı Plajı'nda kadınlara özel, tamamen kapalı bir ahşap yapı mevcutmuş. Kadınlar çocuklarıyla

kumu geçer, su bellerine gelinceye kadar yürür, bir brandayı kaldırarak, dört yan tahta perdelerle çevrili ve ortasında deniz bulunan bölüme çıkar, kimseciklere görünmeden güneşlenir ve yüzerlermiş. Yıl 1954-55... Başka pek çok plaj vardı mutlaka (Florya, Menekşe...) ama bunlar benim anılarım ve kişinin anıları, gördükleri ve duyduklarıyla sınırlı oluyor maalesef.

Caddebostan Plajı 1970'lerin başında kapandı ancak Balıkadam Kulübü, 33 ve Bostancı'daki Taç Spor plaj olarak

Caddebostan Plajı

hizmet vermeyi sürdürdü. O dönemde Boğaz'ın hemen her yerinden hâlâ denize girilebiliyordu. Plaj olması şart değildi. Örneğin Tarabya plajı ile Arnavutköy arasında küçücük bir balıkçı lokantası, denize merdiven yaptırmış "beach" kavramının temelini atmıştı. "Kafiko" diye adlandırdığımız bu yer, çocuklu ailelerin ve tek başına kadınların uğrağı olmuş, lokanta kapandıktan sonra bile denize girilen bir yer olmayı sürdürmüştü.

Derken, Haliç'i paklamak isteyen mavi gözlü adam geldi ve Boğaz darmaduman oldu. Karadeniz'i soracak olursanız, Çernobil felaketi ve ardından zehirli birtakım varillerin varlığının ortaya çıkması sonucunda, en azından bizim için gidilecek yer olmaktan çıktı. Bu kez kürek çekmeyi seven bir çift arkadaşla birlikte doldurulmakta olan Caddebostan sahilinde hafta sonları sandal kiralamaya başladık. Güzel günlerdi doğrusu. Her zaman denize giremesek de, balık avlayabiliyordum. Bir keresinde sahilden elli metre açıktaki, kumluk zeminde masmavi kanatlı, kocaman bir kirlangıç balığı tutmuşluyum bile var! Sonra yol yapımı başladı, oradan da ayağımızı kesmek zorunda kaldık. Ve İstanbul'da deniz (benim açımdan) bitti! ■

“Hayatımda elime aldığım ilk oltayı üç metre kadar açığa atabildim, çektiğimde ucunda upuzun bir zargana vardı. Zamanla ustalaştım. Balığın vurmasını beklemek azim, dolanan misinaları açmak ise inanılmaz sabır kazanmamı sağladı.”

“El Beso Restaurant & Bar” Alaçatı’da yeni bir soluk olarak 2009 yılından beri hizmet vermektedir... Alaçatı, Ege’nin en güzel sahil şeridine sahip olup, sörf severlerin cenneti olarak anılmaktadır.”

el
Beso

El Beso Restaurant&Bar, İtalyan, İspanyol ve Türk yemeklerinin seçkin yemeklerini bir araya getirdiği Akdeniz mutfağından oluşan geniş menüsü, ev yapımı İtalyan dondurması “Gelato” çeşitleri ve servis kalitesi ile Alaçatı’nın en gözde mekânlarından biri olmuştur. El Beso Restaurant & Bar’ın en önemli özelliği mutfağının şeffaf olması ve yemeklerin hazırlanışını görebilmenizdir. Şeffaf mutfak El Beso’nun hijyene verdiği önemin göstergesidir. El Beso Restaurant&Bar, yemek saatlerinde hafif müzikler ve latin rüzgârı ile misafirlerine mutlu anlar yaşatmakta ve gecenin ilerleyen saatlerinde ise DJ performansı ile dans severleri biraraya getirmektedir

El Beso Restaurant&Club Alaçatı
Yeni Mecidiye Mahallesi Kemalpaşa Caddesi
No:73/A Alaçatı-Çeşme / İzmir

Tel: 0232 716 85 90 • www.elbeso.com.tr • elbeso@elbeso.com.tr

MÜZİK

Çetin KAML

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE Türkiye'de MÜZİK

Dünya Justin'leri, Amy'leri, Lady Gaga'ları, Rihanna'ları, Adela'ları, Psy'ları dinler ve her an yeni starlar piyasaya sürerken bizde durum ne? Filmi şöyle bir geriye saralım ve 1923'lerden bugünlere ülkemizdeki müzik ve eğlence sektörüne yavaş, yavaş bir göz atalım...

Adnan Şenses

Orhan Gencebay

Ajda Pekkan

Erol Büyükburç

Bir dergide, çok önemli bir yazı vardı geçenlerde... Atina'da 120, Paris'te 110, Berlin'de 70, Viyana'da 60 tiyatro varmış... Hepsi faal... Dünyanın yükselen yıldızı Türkiye'de ise başkent Ankara'da 12, İstanbul'da belediye ve devlet tiyatroları dâhil profesyonel 30 civarı... 1966 yılında sadece İstiklal Caddesinde 35 civarında tiyatro vardı ve haftada altı gün matine-suare sahne açıyorlardı. 1970'lerde Türkiye'nin nüfusu 40 milyon iken 7 milyonluk İstanbul'da eğlence sektöründe irili, ufaklı 100 bine yakın sandalye varken, bugün bu rakam 12 bin civarında... 5 yıldız kabul edilecek ve 7 gün müzik yapan müzikhol sayısı 15 iken, bugün sadece bir tane, o da haftada bir gün...

Aynı yıllarda yedi gün müzik yapan gazino, bar, müzikhol, taverna, gece kulübü sayısı sadece İstanbul'da 400'e yakın iken bugün sadece 20 civarı (onlar da haftada 2 gün ve tamamına yakınında doğu kökenli Türk Halk Müziği sanatçıları çıkıyor).

1990'ların başında ülkemizde yasal müzik kaseti satışı 70 milyon (korsanlarla beraber 120 milyon) iken bugün (artık kaset yok CD var) 4-5 milyon...

Daha da acısı, bırakın hafta arasını, hafta sonu eşinizi, sevgilinizi alıp bir kutlama için çıksanız, romantik bir gece geçirmek, dans etmek isteseniz anlı, şanlı 5 yıldız otellerde dâhil adam gibi canlı müzik yok... Dünya starlarını ağırlayabilecek konser salonumuz yok, ses ve ışık tesisatımız yok... (Onun için dışarıdan gelen önemli sanatçılar

kendi getiriyor.) 2013 yılında tablo maalesef hiç de iç açıcı değil... Peki, eğlence sektörü böyle de müzik sektörü daha mı farklı, asla...

YAŞINI ALMIŞ STARLARIMIZ

Dünya 19 yaşındaki Justin'leri, Amy'leri, Lady Gaga'ları, Rihanna'ları, Adela'ları, Psy'leri dinler ve her an yeni starlar piyasaya sürerken bizde durum ne?

82 yaşındaki Huysuz Virjin televizyonların 1 numaralı reyting garantisi; 82 yaşındaki Erol Büyükburç, Elvis Presley havalarında; 80 yaşındaki Gönül Yazar reklam yıldızı; 78 yaşındaki büyük sağlık problemleri yaşayan Adnan Şenses kapıda ambulans nezaretinde sahnede.

70 yaşındaki estetik mucizesi ve harikası, estetik doktorlarının en iyi müşterisi Ajda Pekkan hala bacaklarının ve vücudunun güzelliği ile gündemde; 70'inde Orhan Gencebay ağır bir kalp ameliyatı geçirmesine rağmen hala jüri üyesi ve 55 yıldır çıkmaya cesaret edemediği sahnelere bu yıl çıkacağını müjdeliyor.

68 yaşındaki Kayahan bilmem kaçınıc kasetinden sonra en iyi aşk şarkısını şimdi yaptığını söylüyor; 68 yaşındaki Selami Şahin tek erkek assolist; 68 yaşındaki Erol Evgin 35 yıl evvelki şarkılarını bıkip usanmadan tekrar eden potansiyel jüri üyesi.

68 yaşındaki Emel Sayın sahnelerimizin en güzel assolisti, 62 yaşındaki Bülent Ersoy bitmekte olan devrini jüri üyeliği ile cilala-

Nükhet Duru

Dario Moreno

Alpay

Sevim Çağlayan

Behiye Aksoy

maya çalışan, artık o da prim yapmayan Türkçede tedavülden kalkmış, kimsenin anlamadığı kelimelerle hiçbir şey bilmeyen yarışmacılara ahkâm keserek reyting yapmaya çalışan diva...

62 yaşındaki Coşkun Sabah en fazla iş yapan şarkıcı; Türkiye'nin en iyi yorumcularından 62 yaşındaki Nükhet Duru 20 yıldır tek bir hit şarkı çıkaramamış.

Hepsi 45 yaş civarında olan Serdar Ortaç, Kenan Doğulu, Mustafa Sandal neredeyse yılın umut veren şarkıcıları; gene 41 yaşındaki Tarkan 20 yıldır bir türlü açılmadığı uluslararası piyasada her yıl, büyük bir patlama yapması beklenen mega star; 35 yıldır sahnede olan Muazzez Ersoy, Seda Sayan; 30 yıldır sahnede olan Sibel Can; 25 yıldır sahnede olan Gülben Ergen, Ebru Gündeş, şu bizim manken kız Demet Akalın, Hande Yener, Yeşim Salkım...

Genç ve güzel assolistler ve bir şekilde gündemden düşmeyen, yaptıkları her albüm en iyi albümleri olan, şimdi içlerine sinen, mağazınle ayakta kalan veya kalmaya çalışan diğer şarkıcılar, bol keseden verilen unvanlar... Paralı, biletli konserlerde yılda bir sefer 800-900 kişiyi zor toplayan, albümleri 3 bin - 5 bin zor satan yeni dönem şarkıcı-jüri üyesi yıldız adayları... Murat Boz, Yalın, Mustafa Ceceli, Murat Dalkılıç, Hadise vs.

DERNEKLERDE DURUM NE?

Birbirlerini yiyen, birbirlerinin gözlerini oyan, her şeyi devletten bekleyen, yürürlükte olan kanunları bile uygulatamayan, asla bir masada toplanamayan, hâlbuki çıkarları bir olan analarının ak sütü gibi helal telif ücretlerini toplamaktan aciz müzik sektör dernekleri... (MÜYAP, MESAM, MSG, MÜYORBİR)

Bilmeyenler için not: MÜYAP- Müzik Yapımcıları Derneği... MESAM ve MSG-Müzik Eserleri Sahipleri Dernekleri (besteci/söz yazarları)... MÜYORBİR- Müzik Yorumcuları Derneği...

Türkiye'ye çok büyük vaatlerle gelen, gelirken büyük umutlar dağıtan, işlerin iyi olduğu zamanlarda büyük paralar kazanan, buna mukabil ülkemizde sektörün hiçbir alanında bir liralık yatırım yapmayan, bir tek Türk sanatçısının elinden tutup uluslararası piyasaya açılmasına imkân vermeyen -Eurovision'u kazanan Sertap Erener o tarihte uluslararası bir müzik yapım firmasının sanatçısıydı- sadece ceplerini düşünen uluslararası müzik yapım şirketleri...

Biliyorum içinizi kararttım. Peki, öyleyse filmi şöyle bir geriye saralım ve 1923'lerden bugünlere müzik ve eğlence sektörüne yavaş, yavaş bir göz atalım...

1923'LERE GERİ DÖNERSEK

Yıl 1923, Türkiye büyük bir zaferle çıktığı savaşın izleri-

ni silmeye çalışıyor. Dünya tarihinin gördüğü en büyük lider, devlet adamı, önder Mustafa Kemal Atatürk ülkeyi her alanda yeni baştan yaratmaya çalışıyor...

Millet Meclisinden çıkan bir kanunla üstün yetenekli çocuklar yurt dışına eğitime gönderiliyor. Klasik Batı Müziğinin deha bestecileri güne uygun operalar, operetler besteliyor, sahneye koyuyor... Türk kadını ilk defa tiyatro sahnesinde boy gösteriyor. Türk Sanat Müziğinde daha sonra bir ekol, bir okul olan Müzeyyen Senar, Safiye Ayla yavaş, yavaş isimlerini duyurmaya başlıyor...

1938'lerde dünya Hitler denen bir psikopat, bir deli, bir manyak yüzünden tarihinin en ağır en yıkıcı savaşının sinyallerini veriyor... Doğal olarak müzik ve eğlence sektörü sekteye uğruyor, savaş başlıyor... Türkiye eşsiz devlet adamı İsmet İnönü'nün olağanüstü stratejileri ile savaşa girmiyor... Ama savaşın bütün acımasızlığını iliklerine kadar hissediyor... O yıllar karne, karartma ve yokluk yıllarıdır...

Savaşın bitimi ile 1945'lerden itibaren yavaş, yavaş canlanıyor müzik ve eğlence dünyası, birbiri ardına açılıyor gazino ve gece kulüpleri... Taksim Belediye, Tokatlıyan Otel, Pera Palas, Park Otel, Baltalimanı Miami, Tepebaşı Gazinosu, Picadilly vs. İstanbul'da Süreyya, Gar... Ankara'da İlham Gencer (87 yaşında hala faal, caz söylüyor...), Kabil Okan (92 yaşında, çok faal, akordeon çalıyor, çeşitli dillerde şarkı söylüyor.)

Nihat Baysal, İrfan Kıpman, Celal İnce, Fehmi Ege, Necdet Koyutürk (bu iki sanatçı Tango'yu Türkiye'ye tanıtan ve sevdiren sanatçılar)...

Türk sanat müziğinde büyük üstat Münir Nurettin Selçuk, güzeller güzeli Mualla Mukadder Atakan, Hamiyet Yüceses, Şükran Özer Doruk, Perihan Altındağ Sözeri, Necmi Rıza Ahıskan, Rıza Rit. Türk Halk Müziğinde Zehra Bilir isim yapmaya başlıyor.

1950'Lİ YILLARDA GELEN YENİLİKLER

1950'lere gelindiğinde artık ülkede yeni bir devir açılmaktadır. Herkes umutlu, herkes heyecanlıdır. Ülke çok partili rejime geçmiş Adnan Menderes'in başında bulunduğu Demokrat Parti tek başına büyük bir çoğunlukla iktidara gelmiştir. Bütün teknik ve lojistik imkansızlığa rağmen Hafif Batı Müziği müzik ve eğlence sektöründe yolunu bulmaktadır. Erol Büyükburç, Salim Dünder, Dario Moreno, Alpay, Şerif Yüzbaşıoğlu, Faruk Akel, İbrahim Özer, Celal İnce, Şevket Uğurluel gibi isimler yabancı şarkılar söyleyerek büyük sükse yapmaktadır.

Oryantal dansta popüler olup Özcan Tekgül, Nana, Necla Ateş, Özer Türkbaş gazinolarda çıkmaktadır...

Bir İspanyol Musevisi olan Perez yepyeni tarzı, sohbeti, şarkıları, piyanosu ile 5 yıldız otellerin ve lobilerin vazgeçilmezidir... İlham Gencer bugün hala geçerli olan bu tarzı Perez'den kapar, Perez'in iki yıl sonra Türkiye'den

Zeki Müren

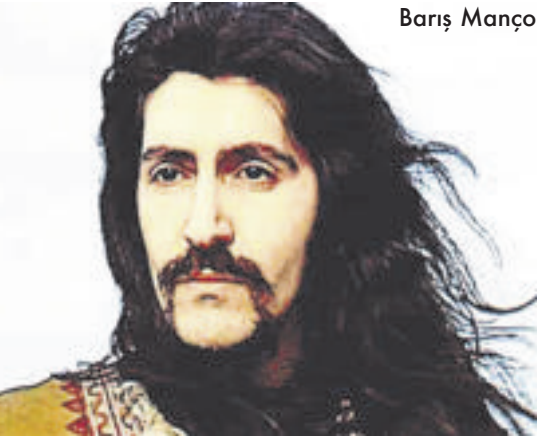
ayrılması ile bütün otelleri peşine düşürür.

Aynı yıllarda geniş kapsamda yayına başlayan ulusal radyomuz sanatçılara yeni ufuklar açmakta, seslerini daha geniş kitlelere duyurma olanağı vermektedir. Sevim Tanürek, Neşe Can, Mediha Demirkıran, Adnan Şenses, Abdullah Yüce, Yıldırım Gürses, Muzaffer Akgün, Nuri Sesigüzel, Ahmet Sezgin, sahnelere seksi ve erotizmi getiren şahane kadın Sevim Çağlayan, Mustafa Sağyaşar, Yaşar Özel, Adnan Pekak, Nigar Uluerer, Behiye

Aksoy her gün biraz daha tanınmakta ve şöhret olmaktadır. Bu sanatçılara müziğin ustası, sazlarının ustası Yorgo Bacanos, Udi Hırant, Kemal Gürses, Selahattin Pınar, Sadi Işılav gibi sanatçılar eşlik etmektedir.

SANAT GÜNEŞİMİZ ZEKİ MÜREN

1954 yılında bir gün radyolarını açanlar olağanüstü bir ses, bir yorum, bir Türkçe telaffuzla karşılaştılar. Bu güne kadar hiç duymadıkları bir sanatçıydı. Farklıydı, en zor şarkıları büyük bir beceri, ustalıklı söylüyordu. Daha ilk şarkıda Türkiye onu konuşmaya başladı. Radyoda her programı dinlenme rekorları kırıyor, radyonun telefonları kilitleniyordu. Bu sanatçı daha sonraki yıllarda sanatı, repertuarı, saygı ve sevgisi, kıyafetleri, hal ve

Barış Manço

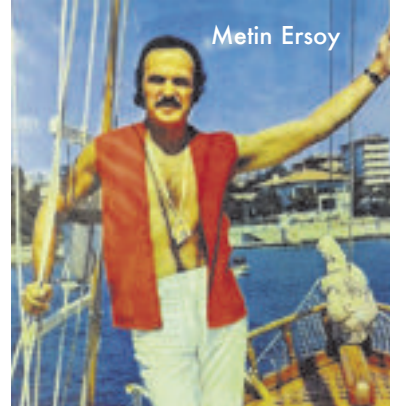
Cem Karaca

Ajda Pekkan

İlham Gencer

Metin Ersoy

hareketleri ile Türkiye'ye damgasını asla ve asla bir daha çıkmayacak şekilde vuran, ölümü ile bütün ülkeyi yasa boğan, bugün hala en çok dinlenen, albümü en çok satan sanatçı olan Zeki Müren'di. Türkiye'de müzik ve eğlence hayatını Zeki Müren'den önce, Zeki Müren devri ve Zeki Müren'den sonra olmak üzere üçe ayırmak gerekir. Zeki Müren sanatçı kavramını, Türkiye'de sözlük anlamını değiştiren insandır. Bestecidir, söz yazarıdır, tiyatro yapar, şiir yazar, desen yapar, resim yapar, müzikallerde oynar, heykel yapar, kıyafetleri ile devrim yapar, smokini sahneye sokar, Roma eteği giyer. Şimdi adı Mimar Sinan olan Güzel Sanatlar Akademisi mezunudur. Eşcinselliği tabu olmaktan çıkarır ama en önemlisi o söyledi mi herkes susar. Assolisttir, onun kadrosunda olmak iş garantisidir, para garantisidir, şöhret yoludur, sadece kendi için değil bütün sanatçılar için önderdir, liderdir.

Ölümü ile bile tüm topluma ders vermiştir. Güzel ölmüştür, bir ağaç gibi dimdik, eğilmeden, bükülmeden, şöhretin, saltanatın, sanat güneşi olmanın bütün nimetlerinden faydalandıktan sonra bir radyo-televizyon programı sırasında gururuyla, asaletiyle ayakta ölmüş, yazdığı vasiyeti ile bütün servetini Mehmetçik Vakfı ve Türk Eğitim Vakfına bırakmıştır.

KULÜPLER ÖNEMLİ SOSYALLEŞME ALANLARI

Eğlence sektöründe ise, ileride tartışmasız bir kral olacak gazino hayatına uzun yıllar yön verecek Fahrettin Aslan, ilk mekânlarını açmakta patronluğa alışmaktadır...

Kazablanka, Maksim, Semiramis, Cumhuriyet, Kristal gibi gazinolar, Çatı, Club 12, Rio, Triodu, Karavan, Ateş Böceği, Steak House, Batı Klüp gibi mekânlar İstanbul'da; Bomonti, Süreyya, Gar gibi mekânlar Ankara'da popülerlerdir. Daha sonraları eğlence hayatımızda önemli bir yer tutacak olan İzmir Fuarı yavaş, yavaş canlanmaktadır...

1955 yılında İzmir Fuarı Kübana'da İlham Gencer sahne alırken Müzeyyen Senar, Zeki Müren ile gelir ve İlham Gencer Zeki Müren'i ilk defa sahneye çıkarır...

Bu yıllar insanların kibarlık, nezaket, saygı yıllarıdır. Bırakın gazinoları, meyhaneleri insanlar Beyoğlu'na çıkarırken bile erkekler takım elbise, kravat, kadınlar tuvaletler giymektedirler... Otellerin 5 çayları, üst sosyetenin devam ettiği, sadece üyelerini kabul eden kulüpler önemli sosyalleşme alanlarıdır. Eğlence mekanlarında herkes çok nezih bir şekilde eğlenmekte, birbirlerini tanıyanlar karşı masalara şampanya, çiçek göndermektedir. Bütün meyhaneye ve gazinolarda Türk Sanat Müziği'ni çok iyi icra eden fasıl grupları bulunmaktadır. Programlar gece saat 20.00 gibi başlamakta, geç saatlere kadar devam etmektedir. Gramofon devri bitmekte, 78 devirli pikap ve plak devri başlamaktadır. Her evde geç ısınan lambalı radyolar bulunmakta, özellikle haberler ve müzik yayını başladığında herkes radyo başına toplanmaktadır.

1950'lerin son yıllarına ise İstanbul'da İlham Gencer'in sahibi bulunduğu Çatı Klüp ağırlığını koymakta, her gece tıklım, tıklım dolmaktadır. Genç sanatçılar için adeta bir konservatuardır...

Ablası Semiramis Pekkan, Ajda Pekkan'ı elinden tutup ilk defa dinlemesi için Çatı'ya İlham Gencer'e getirmiş ve Ajda Pekkan'ın yeteneğinden çok etkilenen İlham Gencer Ajda Pekkan'ı hemen sahneye çıkarmıştır. Aynı şekilde babası tiyatrocusu Mehmet Karacaoğlu Cem Karaca'yı; annesi şarkıcı Rikkat Uyanık, oğlu Barış Manço'yu; bir akrabası Emel Sayın'ı getirmiş. Bunların yanında Füsün Önal, Ertan Anapa, İlham Gencer'in taktığı isimle Kalıpsa Kralı Metin Ersoy ilk defa Çatı Klüp'te kendilerini göstermişlerdir.

Bu sayımızda 1950'lere kadar olan dönemi inceledik. Türk müzik ve eğlence sektörünün dönüm noktası ve altın yılları 1960 ve sonrası için gelecek sayımızda buluşmak üzere hoşça kalın... ■

İSTANBUL'UN KALBİ BOMONTI'DE...

0,42 FAİZ ORANI 60 AY VADE

%1 KDV AVANTAJIYLA HEMEN TESLİM

3 YIL AİDAT BİZDEN

20 HAZİRAN'A KADAR

0212 296 88 18
extensa.com.tr

2012'NİN
EN İYİ
BİNALARI
ARASINDA **!**

*Arkitera'nın mimarlarla yaptığı çalışma sonucunda seçilmiştir.

extensa BOMONTI
MODERN
PALAS

İki Reiner'den iki kitap tanıtımı...

Kitap tanıtım etkinliklerini sever misiniz? Ben bayılırım, hele yazarı tanıdığım biri olup elinden imzalı bir kitabını armağan olarak eve getirebilir ve daha sonra da onunla övünüp dostlarıma "hava atabilirsem" ... Bir de kitabın/ yazarın önemine orantılı olarak zenginleşebilen büfeyi, sunulan şarapları da gözardı edemem, tabii ki..! Şaka bir yana, böyle etkinliklerde a) çok-okur-yazar kişilerle birlikte olmak, b) yapıt hakkında "ilk elden" bilgi alabilmek, c) edindiğiniz kitabı yazara imzalatırmak, her kitapsever için cazip olanaklar sunuyor kuşkusuz...

Geçtiğimiz ay içerisinde bu türden iki önemli etkinliğe davetliydik. Bunların ilki, ikibinli yılların başlarında İstanbul'da Almanya Başkonsolosu olarak bulunmuş değerli dostum Reiner Möckelmann'ın Ernst Reuter biyografisinin tanıtımıydı. Güzel bir rastlantı sonucu görevinin ilk yılında "Kader Birliği" adıyla yayımlanmış olan Prof. Philipp Schwarz'ın anılarının taptaze baskısını kendisine getirdiğimde, hemen 20 nüshasını ismarlamış ve tüm resmi ziyaretlerinde armağan olarak sunmaya başlamıştı! Belki de bundan esinlenerek önce İstanbul'da bulunduğu süre boyunca 1933 sonrası Türkiye'ye gelmiş Alman tıp ve hukuk akademisyenlerini kapsayan sempozyumlar düzenleyip onlarla ilgili birer kitapçık bastırıp ve 2008 yılında Berlin'e döndüğünde, Almanya'da baskısı tükenmiş, bizde ise Tübitak Yayınları'nca halen satışta bulunan Prof. Ernst Hirsch'in anılarını "Atatürk'ün Ülkesinde bir Hukuk Bilimcisi" adıyla

yeniden yayınlattı. Ancak sevgili Reiner dostum bunlarla da yetinmeyerek, 1935-1939 yılları arasında Ankara'da Ticaret ve Ulaştırma Bakanlıkları'nda uzman, ardından da 1945 yılına dek AÜ-SBF'nde şehircilik bilimi profesörü olarak görev yapmış olan Ernst Reuter'in yaşamöyküsünü kaleme aldı. Nazi dönemi öncesi Almanya'nın önde gelen sol görüşlü siyasetçileri arasında yer almış olan Reuter, 1946'da anavatanına dönerek Batı Berlin'in efsanevi belediye başkanı olmuştu. Bu önemli bilim ve siyaset adamının Türkiye ile Almanya'da sürdürmüş olduğu verimli çalışmalarına ayrıntılı biçimde yer veren 350 sayfa kapsamındaki "Wartesaal Ankara", bu yılın başında Berlin'de yayımlandı.

Ülkemizden ayrılışından beş yıl geçmiş olmasına karşın, Reiner Möckelmann'ın buradaki saygınlığı halen hissediliyor. Kitabının tanıtımını üstlenmiş olan Türk-Alman Dayanışma ve Eğitim Vakfı TADEV'in Ortaköy Feriye Restaurant'daki toplantısı, diplomatik ve akademik çevrelerin yanı sıra iş dünyası ve Alman ile Avusturya medya temsilcilerinin katılımlarıyla, akşam yemeği sırasındaki sohbetlerde de bir hayli ilginç geçti. Şurası kesindir ki, Türkiye Cumhuriyeti Üniversite Reformu dönemine rastlamış olan Nazi Almanyası'nın ırkçı ve muhalefet kıyıcı politikası, ülkemizdeki bilim çevrelerine dolaylı olarak çok büyük

yarar sağlamıştır. Öte yandan, bu bilim adamlarının Yahudi oldukları kadarıyla, örneğin Reuter gibi sosyalist, bazılarının ise (Avusturyalı mimar Margarete Schütte-Lihotzky gibi) aşırı komünist eğilimlerini de beraberlerinde getirmiş oldukları da bilinmelidir..! Bu bağlamda, özellikle bazı etkinliklerde bu "konuk akademisyenler" döneminin abartılı başlıklarla sunulup yanıltıcı biçimde yorumlanmasından da kaçınmak gerekir kanaatindeyim...

Diğer kitap tanıtımı, sevgili Sezer Duru'nun dilimize kazandırdığı (şimdilik!) iki ciltlik bir Kafka biyografisi hakkındaydı. Alman edebiyatının bu çığır açan Çek/Yahudi yazarı hakkında ömrü boyunca araştırmalarda bulunmuş ve bunları halen sürdüren, sayısız makale ve birkaç kitap yayımlanmış Dr. Reiner Stach, "Karar Yılları" ve "Kavrama Yılları" başlıklı 660 ile 720 sayfalık iki kitabının ardından üçüncüsünü de şu anda yazmak üzeredir. Neredeyse roman akıcılığında yazılıp böylece oldukça rahat biçimde okunabilen bu yaşamöyküsünde Franz Kafka'nın sadece

41 yıl sürmüş olan ömrü boyunca yaşadığı entelektüel gelişimlere, toplumsal ve ekonomik sıkıntılara, aşklarına, korku ve bunalımlarıyla onu ölüme götüren tüberküloz hastalığına neredeyse günlük evreler biçiminde tanık oluyoruz. Yazarın kendi ifadesine göre her bir cilt için altı yıla yakın bir araştırma/yazma süresi gerekmiştir ve şu anda "üçüncü altı yıl" kesiminin içindeyiz..! Dilimize Brecht, Böll, Frisch ve Thomas Bernhard gibi önemli kalemlerinden yapmış olduğu çok sayıda

yetkin çevirileriyle Alman yazınının değerli bir temsilcisi olan Sezer Duru, bu iki kapsamlı cildi çok kısa bir süre içinde Türkçeye kazandırmıştır.

Sağolsun, sevgili Sezer bizi bu tanıtım etkinliğinde yazar ve kendisiyle göz göze, neredeyse diz dize ilk sıraya oturtmakla, onlarla birazcık da şakalaşmama izin verdi. Şöyle ki, sunumu sırasında bana Kafka'nın ilk nişanlısı Felice Bauer'i "adını nedense Felice diye telaffuz etmeyi yeğliyorum – yanlış mı ediyorum, Robert?" diye yönelen Sezer'e, "tabii ki yanlış – ancak kalem sende; istersen adını Filiz olarak da çevirebilirsin!" diye takılmadan edemedim... Dr.Stach ise, Kafka'nın tüm taslak, günlük ve mektuplarını vasiyetine rağmen yakmayarak beraberinde İsrail'e götürmüş olan en yakın arkadaşı Max Brod'un varislerinin elinde bulunan bu evraklara bir türlü ulaşamadığını anlattığında, salondaki herkesin dudağı uçukladı...

Kitaplardan ikişer Almanca ve Türkçe bölümünün okunmasının ardından, Goethe Enstitüsü'nün teras katındaki Litera Restaurant'da sunulan akşam yemeğinde bir yanımda yazar, karşımda Ahmet Cemal ve sevgili Sezer gibi önemli çevirmenler ile SEL Yayıncılık'ın yöneticileri, diğer yanımda ise geleceğin önemli bir yazarı olacağına inandığımız sevgili (Dr.) David Ojalvo kardeşimiz vardı – ve menüde bir "mürekkep" balığı eksikti..! ■

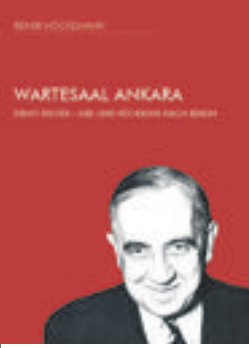

Dr. Reiner Stach ve Sezer Duru

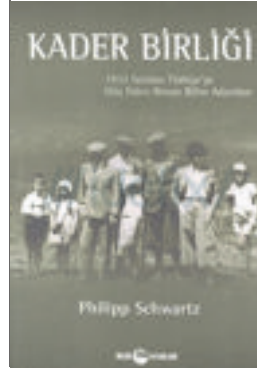
» Reiner Möckelmann: "Wartesaal Ankara" Berliner Wissenschafts-Verlag; 2013 – 350 sayfa

Almanya'nın saygın siyaset adamı Ernst Reuter, kırklı yaşlarında Magdeburg Belediye Başkanı görevini yürütürken iktidara geçen Nazi partisinin kovuşturmasıyla kamplarda işkenceye kadar varan takibe uğramış ve 1935'de soluğu Türkiye'de bulmuştu. Anavatanında süren kâbus sona erene dek Ankara, artık onun "Bekleme Odası" olacaktı! Gerek bu kentte gerekse İstanbul'da diplomat olarak bulunmuş R.Möckelmann'ın Türkiye ve Almanya'da sürdürdüğü ayrıntılı araştırmalar sonucu kaleme aldığı bu kitapta, şehircilik uzmanı Reuter'in önce Ticaret ve Ulaştırma Bakanlıkları, ardından da SBF'ndeki uygulama ve eğitim çalışmalarına değiniyor – ancak yazarın vurguladığı Reuter'in diğer önemli özelliği, direnişçiliğidir: Arkadaşlarıyla sürgünde kurmuş olduğu "Alman Özgürlük Birliği"nin tüm çalışmaları, Nazi karşıtlarını bir araya getirmek ve anavatanında yeni, adil bir düzenin kurulabilmesi için hazırlanmaktı... Bu bağlamda gerek Almanya'da kalmış, gerekse ABD gibi ülkelere sığınmış dostlarıyla (örn. Nobel ödüllü yazar Thomas Mann ile) iletişimlerine, aynı zamanda ise Türkiye'de sürgünde bulunan Alman bilim adamlarının yaşam koşullarına tanık oluyoruz. Kitabın ikinci bölümü Ernst Reuter'in genç Türkiye Cumhuriyeti'ne kazandırdıklarıyla burada kurduğu dostluklardan öte, Nazi dönemini atlatmış olan Almanya'nın yeniden yapılanmasına omuz verme çabalarını içeriyor. 20. yüzyılın diğer bir kara lekesi olan SSCB'nin Batı Berlin kuşatması sırasında kentlin Belediye Başkanlığını büyük başarı ile yürütmüş olan Reuter'in bu son derece ilginç ve eğitici biyografisinin bir an önce dilimize kazandırılacağına umarım.

» Philipp Schwartz: "Kader Birliği" Belge Yayınları; 2003 – 100 sayfa

İşte, Nazi iktidarının ırkçı veya muhalefet kıyıcı yaptırımlarından kurtulmak üzere başka ülkelere sığınmak durumunda kalmış bilim adamlarının ilk ağızdan öyküsü! Salt Yahudi olduğu için 1933 yılının Mart ayında Frankfurt Üniversitesi'ndeki görevini geride bırakıp ailesiyle birlikte yaka-paça İsviçre'ye kaçmaya zorlanmış olan patoloji profesörü Schwartz, bazı dostlarıyla birlikte Zürih'de kurduğu "Kader Birliği" derneğinde aynı durumda olan yüzlerce Alman akademisyene çalışma alanları aramaya koyulur. Tam o sırada İstanbul Üniversitesi reform çalışmalarını sonuçlandırmış olan İsviçreli Prof. Malche ve Türkiye Cumhuriyeti'nin daveti üzerine 6 Temmuz günü İstanbul'a gelir... Bir gün sonra Ankara'da Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip ve ekibi ile sekiz saat süren toplantı sonucu, Zürih'teki arkadaşlarına "Üç değil, otuz arkadaşımıza görev verildi!" telgrafını çeker. Türkiye bilim tarihine geçmiş olan bu metin, sadece bir başlangıç simgeliyordu: 7

Temmuz'da atılmış olan bu temelin ardından dört ay sonra, 10 Kasım 1933 tarihinde "yenilenmiş" İstanbul Üniversitesi, "yeni" öğretim kadrosu ile yeni ders yılına başlar – günümüz şartlarında bile düşünilemeyecek kadar kısa bir süre içinde! Prof. Schwartz'ın bu heyecan verici anılarını okumadan, o dönemin yenilikçi havasını kavramak mümkün değildir...

» Reiner Stach: "Kafka: Karar Yılları" & "Kafka: Kavrama Yılları" SEL Yayıncılık; 2013 – 660 & 720 sayfa

Franz Kafka konusunda günümüzün en önemli araştırmacısı Reiner Stach, bu konuda kaleme almış çok sayıda makale ve araştırmanın ardından gerek kendisi, gerekse çevirmeni Sezer Duru için kuşkusuz bugüne dek kotardıkları en önemli çalışmalarının ürünüdür bu iki kitap... Nedense kronolojik sıraya göre yazılmamış olan bu dev yapıt, Kafka'nın çocukluk ve ilköğrenlik yıllarını içeren üçüncü bir cilt ile sona erecek. Bu çelişkili yazarın aile, arkadaş ve çalışma ortamını, yıllardır edindiği tüm "genel" (gazete, bülten, efemera gibi) ve "özel" (mektup, günlük vb) belgelerle adeta bir hafiye gibi gözlerimizin önüne seriyor Stach – ve bunu üç boyutlu bir yöntem uygulayarak yapıyor: Kafka'nın neredeyse tüm ömrünü geçirdiği Prag çevresi ve sosyal topografisini temel alarak, içinde bulunduğu toplumsal ilişkileri ve onların doğurduğu ruhsal sonuçları inceleyerek ve tüm bunların birer izdüşümü olarak beliren başlıca yapıtlarını irdeleyerek... Bu çalışma Almanya'da olumlu eleştiriler almış olmakla birlikte, kolayca okunabilen "anlatı" biçimi nedeniyle ülkenin akademik çevrelerince yadırgandı!! Okyanusun diğer kıyısında ise bu kitapların İngilizce çevirileri ABD üniversitelerinde beğeni ile karşılanmış olması, bizlere "eski" ile "yeni" dünyanın akademik ortamları hakkında da (gülümseten) "eleştirel" bir karşılaştıma olanağını veriyor..!

AZ BİLİLEN DÜNYA SİNEMALARI -14

İTALYAN SİNEMASI- 2

'La Terra Trema / Yer Sarsılıyor'

'La Notti Bianche / Beyaz Geceler'

'Senso'

'Bellissima'

NİJAT ÖZÖN "AUTEUR"Ü ŞÖYLE TANIMLAR: "BİR FİLMİN KONUSUNDAN KURGUSUNA KADAR BÜTÜN ÇALIŞMALARINDAN DOĞRUDAN DOĞRUYA SORUMLU BULUNAN, FİLME KENDİ DEYİŞİNİ VEREN, DAMGASINI VURAN SİNEMA SANATÇISI".

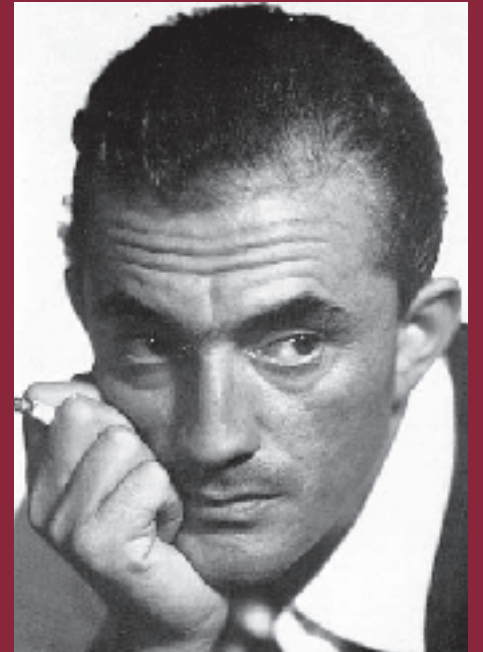
Yalnız İtalya'nın değil, dünya sinemasının ilk büyük "auteur"ü, Luchino Visconti, 1906'da Milano'nun çok eski ve çok asil bir ailesinin son çocuğu olarak dünyaya gelir. Visconti, sadece olağanüstü bir sinemacı değil, Avrupa kültürünün tüm yanlarına derinlemesine dalan bir sanat adamı, becerikli bir müzisyen, büyük bir sahne tasarımcısı ve ünlü bir opera ve tiyatro yönetmeniydi.

"Beni sinemaya iten öncelikle yaşayan insanların öykülerini anlatma gereksinimi oldu; nesnelere içinde yaşayan insanları, nesnelere değil! Bir insanın en basit hareketleri, yürüyüşü, duyguları, içgüdüleri, etrafındaki nesnelere canlılık ve şiirsellik katar. Görüntüyü sadece insan varlığı, insani ağırlık yönetir ve yönlendirir. Ona

derinliği ve hayatıyeti veren insanın tutkularıdır. Ve insan kısa bir süre için bile o büyüklü ekrandan ayrıldığında görüntü bir 'nature morte'a dönüşür."

Sinemanın ilk 'auteur'ü Luchino Visconti

Geçen yazımda değindiğim, faşist İtalya'da dönemin resmi kültürüne ve propaganda sinemasına doğrudan bir meydan okuma olan olağanüstü ilk filmi "Osessione" Nuovo Realismo'nun erken bir habercisiyse, ikinci filmi "La Terra Trema / Yer Sarsılıyor" (1948) kesinlikle yeni gerçekçiliğin ötesine geçen bir film. Giovanni Verga'nın klasik romanı I Malavoglia'dan esinlenerek çektiği, Sicilya'lı bir balıkçı

Luchino Visconti

ailenin toptancılarla mücadelesini (ve doğal olarak bu savaşı kaybetmesini) anlatan *Visconti*, inanılmaz lehçeleriyle kendi tarzlarında konuşan ve hiçbiri profesyonel olmayan oyuncuların rol aldığı, tamamı dış çekimlerden oluşan "La Terra Trema" da tarz olarak başlangıçta niyetlendiği belgesel gerçekçiliği de aşarak "Grand Opera"ya yakın bir film yapmıştır.

Ardından bir çocuk oyuncu seçimi için yapılan yarışma ve elemeler çerçevesinde gelişen *Yeni Gerçekçilik*'e en yakın filmi "Bellissima" (1951) gelir. "Popstar" yarışmasının ilk elemelerini ve özellikle yarışmacı annelerini izlerken hep *Bellissima*'daki olağanüstü *Anna Magnani*'yi anımsamış ve bir kez daha fark etmişim ki, sinemada olsun, sanatın diğer dallarında olsun bir eserin "klasik" olmasının sırrı aradan geçen onca yıla karşın hala güncelliğini ve tazeliğini koruyabilmektedir.

Soylu melodramlar

Visconti'nin ilk renkli filmi "Senso" (1954), romantik ve melodramatik anlatımdan hiç ödün vermeden olağanüstü bir gerçekçiliğe ulaştığı "soylu meleodram"larının ilkidir. Risorgimento'da geçen, bireysel ile siyasalın iç içe geçtiği karmaşık bir ihanet ve karşı ihanet öyküsü olan "Senso", gerçek bir aşkın önce doğuşunu, sonra da yok oluşunu anlatırken, bir bakıma uyumlarla ve ödüllere ulaşılan bir sessiz değişim ve pasif devrim sürecine, Risorgimento'ya ayna tutmaktadır.

"Hem bir temaşa, hem de yüksek sanatsal değeri olacak" bir film yapmak isteyen yönetmen, "Yer Sarsılıyor" da ilk kez denemiş olduğu "Opera Sineması", ya da "Sinema Operası"na görkemli bir dönüş yapmaktadır. Sinemanın gördüğü en büyük estet olan ve sinemacılığının dışında müzisyen, sahne tasarımcısı ve döneminin en önemli tiyatro ve opera yönetmeni olan *Visconti*, bu opera duygusunu, bir yandan filmin kusursuz görselliği ile diğer yandan da filmin açılış bölümüne *Verdi*'nin *Il Trovatore* operasını yerleştirerek, ancak filmin tamamında bu kez çağcıl bir bestecinin, *Anton Bruckner*'in 7. Senfonisinin müziğini kullanarak pekiştirmiştir.

Sinemada müziğin sessizlikleri dolduran ya da heyecan, mutluluk, neşe vs

'Rocco E I Suoi Fratelli / Rocco ve Kardeşleri'

'Vaghe Stelle dell'Orsa / Büyük Ayının Bulanık Yıldızları'

gibi duyguların altını çizen aksesuar bir öge olmaktan çıkarılarak, filmin tematik bütünlüğünün önemli ve ayrılmaz bir parçası haline getirildiği "Fon Müziği"nin, "Film Müziği"ne dönüştüğü ilk örneklerden biridir "Senso".

Visconti 1957'de filmografisinin en sade en yalın filmlerinden birini, *Dostoyevski*'nin uzun hikâyesinden kendi uyarladığı "Le Notti Bianche / Beyaz Geceler"i çeker. Tek mekânda (filmin neredeyse tamamı bir köprü üzerinde geçer) ve iki kişi (devamlı olarak *Marcello Mastroianni*, *Maria Shell* ve kısa bir ara görünen *Jean Marais*) arasında geçen bu pırl pırl siyah ve beyaz film, her türlü görkem ve şata-

fattan bir süre için uzaklaştığı, klasik Yunan Tragedyası kalıplarında seyirciyi kalbinden vuran bir filmidir.

Bir sinema şöleni: Rocco ve Kardeşleri

1960 Venedik Biennale'ı "Rocco E I suoi Fratelli / Rocco ve Kardeşleri" ile açılır. Güneyli göçmen bir ailenin Milano'da, kent yaşamının baskısı altında dağılmasının ve yok oluşunun öyküsü, *Visconti*'nin elinde *Yeni Gerçekçilik* izlenimleri de taşıyan olağanüstü bir destana dönüşür. *Visconti*'nin ilk dönem filmlerinin temelinde yatan, tarihsel değişim bağlamında sınıf

ve aile gruplarının hayatta kalıp kalmamaları kaygıları, "Rocco"da, "ekonomik mucize" yıllarında ülke güneyinden Milano'ya göçen bir ailenin yaşamına yansımaktadır. Ailenin kent dağılması ve yıkılması, aile bireylerinin hayatta kalması için ödenen trajik ama zorunlu bir bedeldir. G. Testori'nin bir romanından uyarlanan öykü, senaryoya da katkıda bulunan Visconti'nin elinde Yunan tragedyalarından, "Yusuf ile Kardeşleri" meseline, Verga'nın romanlarından Dostoyevski'nin "Budala"sına göndermeleriyle büyüleyici bir sinema şölenine dönüşmüştür. Siyahın, beyazın ve grinin tüm tonlamalarıyla neredeyse renkli izlenimi veren olağanüstü estetiğiyle, aradan geçen elli küsur yıla rağmen hiç eskimeyen, tazeliğini daima koruyan az bulunur başyapıttan biridir.

Hem sahne, hem beyaz perde için olağanüstü bir oyuncu yönetmeni olan Visconti, en beklenmedik oyuncularından bile kusursuz performans alabilirdi. Güçlü fiziği ve dişlek sırtılarından başka bir şey göremeyen eleştirmenlerin kas yığını diye alay ettikleri Amerikalı oyuncu Burt Lancaster'e "Il Gattopardo" nun Sicilyalı prensini, neredeyse vahiy gelmişçesine oynatan ve Lancaster'deki umulmadık derinlikleri açığa çıkaran Visconti, "Gattopardo" dan üç yıl önce de, kariyerinin başlarındaki gençcecik deneyimsiz bir Alain Delon'a, aileyi her ne pahasına olursa olsun ayakta tutmaya çalışan "iyi kardeş" Rocco ro-

lünü verir. Film Delon'un, kötü kardeşi oynayan Renato Salvatori'nin ve her iki kardeşin de âşık olduğu Nadia'yı canlandıran Annie Girardot'un kusursuz oyunculukları için bile defalarca izlenmeye değer.

Aristokrat kökenleri ile Marksist inançları arasında ikilem

Visconti 1963'te Rissorgimento'ya ve görkemli anlatımına geri döner ve Giuseppe di Lampedusa'nın romanından yola çıkarak "Il Gattopardo / Leopard"ı çevirir. Bu da başka bir yıkılışın, tarihsel süreç içinde asilzade sınıfının yok oluşunun öyküsüdür. "Leopard",

dekadan bir aristokrasinin son halkası olan, ancak kökenlerine rağmen gençliğinden beri Marksist inançlarından hiç bir zaman vazgeçmeyecek olan Visconti'nin kişisel ikileminin de aynasıdır. Kendi ülkesindeki büyük şöhretine rağmen gerçek değerini Visconti ve daha sonraları Bertolucci ve Louis Malle'in keşfettiği Burt Lancaster, Prens Salina'yı, temsil ettiği sınıfın yok oluşunun kaçınılmazlığının ve belki de bu yok oluşun gerekliliğinin bilincinde olan bu asil "Leopard"ı kusursuz bir şekilde canlandırır. Alain Delon'lu, Claudia Cardinale'li, Serge Reggiani'li uluslararası oyuncu kadrosu da çok başarılıdır.

Siyah/Beyaza dönüş

Visconti, 1964'de yeniden (ve son kez) siyah-beyaza dönecek, yıkıntı ve harabelerden oluşmuş bir fonda, kamerasının okşarcasına dolaştığı eski ve çatırdayan bir malikânedeki grinin bütün tonlamalarını kullanarak Elektra'nın öyküsünü yeniden anlatacaktır: "Vaghe Stelle dell'Orsa / Büyük Ayının Bulanık Yıldızları". Sandra/Elektra, toplama kampında ölmüş olan babasının anma törenine katılmak üzere Amerikalı eşiyile İtalya'ya, atalarının yaşamış olduğu eve döner. Yıllardır görmediği erkek kardeşiyle karşılaşması, yakınlıklarının normal kardeş sevgisinin ötesinde neredeyse ensestevan bir aşk ve bağımlılık olduğunu hisseden kocayı tedirgin eder. İki kardeş, babalarının Yahudiliğini ihbar

'La Straniero / Yabancı'

Helmut Berger ve Luchino Visconti

Visconti/ Berger birlikteliği

1960'lı yılların ikinci yarısında *Visconti*'nin yaşamına genç bir Alman oyuncu, *Helmut Berger* girer. Birliktelikleri yönetmenin 17 Mart 1976'da Roma'da ölümüne dek devam edecek, *Visconti*'nin ölümünden tam bir yıl sonra *Berger* de Roma'da kendi yaşamına son vermeyi deneyecektir. Bu can yoldaşlığının sinemaya armağanları "*La Caduta degli Dei*", "*Ludwig*" ve "*Gruppo di Famiglia in un Interno*" olacaktır.

Bogarde'lı, *Charlotte Rampling*'li çok başarılı oyuncu kadrosunun içinden büyük bir rahatlıkla sıyrılan *Helmut Berger*, ailenin genç oğlu Martin von Essenbeck'i canlandırır. Filmin başlarında *Marlene Dietrich* taklidi yaparken ilk kez karşımıza çıkan bu melek yüzlü androjin çocuk giderek bir canavara, kanlı bir katile dönüşecek ve manyaklıklarıyla çılgınlıklarının gerekçelerini ve dayanaklarını Gestapo'nun bünyesinde bulacaktır. Faşist hareketin bir çığ gibi büyüyen kitleleri peşinden sürüklediğini ve bireylerin, kötülüklerinin bilincine varmadan rüzgâra kapılmışçasına hareketin bir parçası haline geldiklerini iddia edenlerin aksine *Visconti*, Nazizmin insanların bilinçaltındaki vahşet ve kötülüğü uyandırıp kullanarak başarılı olduğuna inanır. Esin kaynakları "*Macbeth*", "*Hamlet*", "*Buddenbro-*

ok Ailesi", *Wagner*'in "*Nibelungenlied*"i, *Dostoyevski*'nin "*Ecinniler*"i ve "*Oidipus Rex*"i akla getiren bu en tartışmalı filmi, *Visconti*'nin "yerini yeni bir topluma bırakmaya yenik düşen bir toplumun geçirdiği radikal değişim, güçlü bir ailenin çözümlüğü, bir karakterin psikolojik evrimi" temalarından yola çıkarak oluşturmayı düşündüğü modern Almanya üzerine üçlemesinin ilk bölümüdür.

Üçlemenin ikinci bölümü olan, *Thomas Mann*'ın aynı adlı romanından uyarladığı "*La Morte A Venezia / Venedik'te Ölüm*"de *Visconti*, müzik ve sinemanın tematik birlikteliğine görkemli bir dönüş yaparak, başkışisinin adını "*Gustav*" ve mesleğini "orkestra şefi - besteci" olarak değiştirecek ve *Gustav Mahler*'in 3. ve 5. senfonilerinin temalarını kullanacaktır.

Visconti'nin en kişisel yapıtı: "Venedik'te Ölüm"

Ölüm üzerine yapılmış en güzel filmlerinden biri olan *Venedik'te Ölüm*, sadece *Visconti*'nin olgunluk döneminin en önemli başyapıtlarından biri değil, aynı zamanda en kişisel filmidir de... Yaklaşan ölümüne, estetik kaygılarına, güzele ve güzelliğe olan aşkına, eşcinselliğiyle ilgili ikircikli duygularına samimiyle eğildiği bu sinemasal meditasyonda, uzun sinema serüveninin en kusursuz yorumlarından birinde büyük oyuncu *Dirk Bogarde*, yönetmenin bir "alter egosu" olarak erdemleri ve kusurlarıyla en samimi ve en insani portresini çizmiştir.

Üçlemenin sonuncusu "Ludwig"

Visconti'nin tasvir etmiş olduğu yalnız ruhlar arasında, 1845-1886 arasında yaşamış deli Bavvya Kralı "*Ludwig*", en yalnız, yazgısı gerçeklik tarafından en kolay ezilecek olanıdır. 1864'te 19 yaşında kral olan *Ludwig*'in hayatında iki büyük aşk vardır: Romantik düşlerini paylaştığı, İmparator *Franz Joseph*'in karısı, kuzini *Elizabeth*, ve müziğiyle, kısa süre sonra genç kral için bir saplantı haline gelecek olan *Wagner*. Dehasının tam zıttı, açgözlü bir paragöz olan üç kağıtçı *Wagner*'i

ederek ölümüne sebep olduğundan şüphelendikleri annelerinden ve onun şimdiki eşinden intikam almaya karar vereceklerdir. Müziği olmayan görkemli bir Verdi operası gibi gelişen bu kusursuz aşk ve ölüm şiiri, *Visconti*'nin her zamanki ikileminin, acımasızca eleştirdiği dekadansa olan gizli hayranlığının da bir göstergesidir.

Bu filminden sonra *Visconti*, müziğe, tiyatroya, operaya ağırlık vererek üç yıl sinemadan uzak kalacaktır. Dönüşü belki de en yanlış filmi "*La Straniero / Yabancı*" (1967) ile olacaktır. Bir zamanlar göklere çıkarılan, sonraları da aynı aşırılıkla yerden yere vurulan varoluşçu felsefenin en önemli iki yazarından *Albert Camus*'nün ünlü romanının uyarlaması, büyük bir olasılıkla Marksist *Visconti*'nin varoluşçuluğa "yabancı" kalmış olmasına kurban gitmiştir.

"La Caduta degli Dei" ve Nazizm vahşeti

Nazizmin yükselişini, varlıklı bir sanayici ailenin 1930'lu yıllardaki yaşamlarına yansımalarıyla anlatan "*La Caduta degli Dei*" (1969), *Visconti*'nin en çarpıcı, en şaşırtıcı, kitlesel ve bireysel vahşet ve dehşet bölümleriyle barok korku sinemasına en yakın filmidir. *Ingrid Thulin*'li, *Dirk*

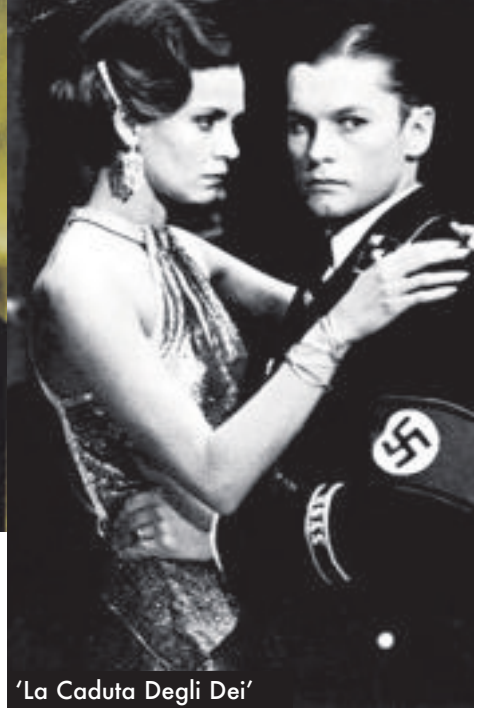
'Grup di Famiglia in un Interno'

doymak için devlet hazinesinden para çekmeyi bile göze alan *Ludwig*'in besteciye olan bağlılık ve dostluğu ömrünün sonuna kadar sürecektir. Avusturya - Prusya Savaşında doğan olarak Avusturya tarafında yer alan Bavyera'nın yenilgisinin peşinden *Ludwig*, eşcinsel eğilimlerini keşfedecek ve korkunç bir suçluluk duygusu ile bu eğilimleri yenmek için *Elisabeth*'in kızkardeşi, *Sophie* ile evlenmeyi deneyecektir. Ama genç adamda aşk duyguları uyanılabilecek tek kadın *Elisabeth*'tir. Nişan bozulacak ve *Ludwig* kendini Bavyera hazinesini boşaltacak yeni bir tutkuya, hiç bir zaman devamlı olarak oturmayacağı görkemli şato ve kaleler inşa etmeye verecektir. Bir yandan doymak bilmez anıt yaptırma sevdası yüzünden gittikçe daha çok borçlanması, diğer yandan genç

hizmetçileri ile sapkın ilişkilerine dair haberler onun bir komisyon tarafından deli olduğunun ilân edilmesi ve Berg Kalesinde gözaltına alınmasıyla sonuçlanır. Kalenin parkında bir yürüyüş sırasında, *Ludwig* ve psikiyatristi yok olurlar. Uzun aramalardan sonra bedenleri gölde bulunur. Ölüm nedenleri bir sır olarak kalacaktır.

Almanya Üçlemesinin son bölümü "*Ludwig*" (1972/73)'in başından itibaren seyirci kralın lanetlenmiş olduğunu görecektir. Çarpıcı derecede yakışıklı genç hükümdarın taç giyme töreninde yaptığı konuşmanın hemen ardından iyice yaşlanmış, yüzünde derin sefahat izleri taşıyan bir *Ludwig*'e tutuklanmak üzere olduğunun söylendiği sahneye geçilir. *Visconti*, başlangıcı ve sonu, ihtişamı ve aşağılanmayı, idealizmi ve deli-

'La Caduta Degli Dei'

liği bu iki sahneyle birbirinde eritir. Filmin ikinci önemli kişisi, *Ludwig*'in tek sırdaşı, tek gerçek dostu, tek aşkı, *Avusturya-Macaristan İmparatoriçesi II. Elisabeth*'tir. Büyük oyuncu *Romy Schneider*, tombul yanaklı yeniyetme bir Alman kızı iken, pembe dizi tadında birkaç "*Sissi*" filminde canlandırmış olduğu bu karaktere yıllar sonra olgunluk döneminde tekrar "*Ludwig*" ile dönecektir. *Visconti*, genç yaşta ölecek olan oyuncunun trajik yazgısını hissetmişçesine *Schneider*'e inanılmaz derecede hüznü bir *Elisabeth* portresi çizdirmiştir.

Visconti filmin rüzgâra ve yağmura karşı meşalelerin aydınlatığı, neredeyse karanlıkta çekilmiş finalinde, yağmurun bataklıktaki sesi, alevlerin titreşimi ve çılgın arayışını yarattığı dramatik tablo ile kralın varlığındaki alacakaranlığın geri çevrilemez bir geceye dönüşünü anlatır...

"Ludwig" in harcanmasının derin acısı

"*Ludwig*" başkişisi gibi lanetlenmiş bir filmidir. *Visconti* 27 Temmuz'da, filmin çekimi bitmiş ama kurgusu yapılmamışken çok ciddi bir felç geçirir. Filmi bitirememesi, "*Ludwig*"'in ortaya çıkışını görememesi korkusunu kahramanca bir irade ile destekleyen

'Ludwig'

Visconti kısa zamanda toparlanır. 'Yenilmiş kralın' hikâyesini bitirmek için 'yenilmez yönetmen' filmine dönmüştür. Ancak film, 255 dakikalık süresi ile çok fazla uzundur. 1950'li ve 1960'lı yıllar prodüksiyon ve dağıtım şirketlerinin filmlerin içeriği kadar süresi ile de ilgilendiği, bir yandan izleyicinin dikkatinin dağılarak filmden sıkılacağı korkusu, bir yandan da günlük seans sayısını arttırmak kaygısı ile filmlerin uzun tutulmamasını yeğlediği yıllardır. Bu sebeple vizyona uzun filmlerin çoğunlukla kısaltılmış kopyaları çıkmaktadır.

Visconti, filmlerini öykünün gerektirdiği uzunlukta, ne bir dakika daha uzun, ne de bir dakika daha kısa tutan bir yaratıcıydı. "Ossessione"nin 143 dakikalık orijinal kopyası kimi zaman 125 dakikaya indirgenmiş, "La Terra Trema", 180 dakikalık orijinali değil, 165 dakikalık kopyasıyla oynatılmıştı. Bir tek "Rocco" 182 dakikalık süresine rağmen nasılsa bu kıyımdan kurtulmuştu. "Gattopardo" nun dağıtımcısı Fox, filmi insafsızca budamış, finalde yapıtın bel kemiğini oluşturan, prensin hem kendi ölümünün hem de tüm dünyasının yok oluşunun bilincine vardığı, 55 dakika süresine rağmen su gibi akan olağanüstü balo sahnesini, 185 dakikalık filmi 'normal' bir süreye indirebilmek için hunharca kesmişti. Ludwig de aynı kaderi paylaştı.

Visconti için bundan daha büyük bir üzüntü kaynağı olamazdı. Ne yazık ki, bu büyük "auteur" bunun acısı ile ölmüş ve 80'li 90'lı yıllarda gerek "Gattopardo" nun gerek "Ludwig" in restore edilmiş ve ilk kurgularına sadık kopyalarının orijinal uzunluklarında yeniden vizyona girerek önemli ticari başarılar kazandığını görece kadar yaşayamamıştır.

Helmut Berger'e adanmış bir film

Yaklaşmakta olan ölümün bilinci, sanki Visconti'nin yaratıcılığını törpüleyeceğine bilemiştir. 1974'te Helmut Berger ve ikinci kez beraber çalıştığı Burt Lancaster'le "Gruppo di Famiglia in un Interno / Conversation Piece" i çeker. Eşinin ölümünden sonra kendini yaşamdan soyutlayan, bilinçli olarak huzurlu ve varlıklı bir yalnızlığa kapanan yaşlı bir profesörün (Lancaster) dünyası, varlıklı bir kadının (Silvana Mangano), jigolosu

'La Morte A Venezia / Venedik'te Ölüm'

'L'Innocente / Masum'

(Helmut Berger) ve çocuklarıyla hayatına neredeyse zorla girmesiyle altüst olur. Aralarındaki çatışma yaşlı adamı ölümün eşiğine getirecek, ancak özellikle genç adamla kurmuş olduğu iletişim onun tekrar insanlarla ilgilenmesini ve dolayısıyla yaşama dönmelerini sağlayacaktır. "Gruppo di Famiglia..." aynı zamanda genç anarşisti oynayan ve öyküde bir bakıma ölüm meleğini canlandıran Helmut Berger'e adanmış bir filmidir de... Önemli bir müzik adamı olan Visconti'nin kimi filmi operanın, kimi de senfoninin sinemasal karşılıklarıdır. Bir avuç insanın büyük bir heyecanla izlenen içsel yolculuğunun öyküsü "Gruppo di Famiglia..." ise kusursuz bir oda müziği tadındadır. "Il Gattopardo" nun finalinde ait olduğu sınıfın ve bu sınıfla birlikte tüm bir dönemin yitip gitmesine ağlayan Lancaster, bu filmi de ağlayarak kapatır. Ancak bu kez gözyaşlarının da kaçınılmaz ölümüne teslimiyetin

üzüntüsünün yanında yaşama dönmüş olmanın, her şeye rağmen ölene dek dolu dolu yaşamının buruk mutluluğu da vardır.

Vasiyet film: "L'Innocente"

Visconti'nin vasiyet filmi, ilk gösterimi Cannes Film Festivalinde yönetmenin ölümünden iki ay sonra gerçekleşen "L'Innocente / Masum" (1975/76)'dur. Gabriele D'Annunzio'nun romanının beklenmeyecek kadar sadık uyarlamasında Visconti, aşına olduğu bir konuya, melodrama görkemli bir dönüş yapar. "L'Innocente", eşini fütursuzca aldatmakta sakınca görmeyen varlıklı burjuva Tullio'nun karısının da bir sevgilisi olduğunu öğrendiğinde yıkılışının ve kendine saygısını yeniden kazanmak için onu intihara kadar sürükleyecek umutsuz çabasının öyküsüdür. Visconti kimi yönetmenin elinde ikincil bir tür haline düşürülen melodramın en asil örneğini vermiş, başta kırmızı olmak üzere renkleri, çiçekleri, tabloları ile tüm dekorları ve sahne düzenini karakterlerinin ruhsal durumunun ve anlatının bir parçası olarak kullanmıştır. Erkeklerin kendi kendini anlatması üzerine dürüst ve samimi meditasyon çok değerli "auteur" e layık bir sonsöz oluşturur...

Luchino Visconti'nin peşinden 1970'lerin ortalarına geldik ama biraz geriye dönüp İtalyan Sineması'nın 1950'li yıllarına dönmemiz gerekiyor. Bunu da gelecek yazımızda yapacağız. ■

DOĞAMIZ GEREĞİ KORUYORUZ

Türkiye'yi çöp torbasıyla ilk tanıştırdığımız günden beri, daha temiz bir dünya için çalışıyoruz. Gelecek kuşaklara güzel ve temiz bir dünya bırakmanın önemini bilerek çevre dostu ürünler üretiyoruz. Tam 32 yıldır...

facebook.com/koroplastevinizde

KOROPLAST
Hayatı Kolaylaştırır

Modaya yön veren kadınlar...

Aşağıda okuyacağınız bayanların isimlerinin bazılarını duymuş bazılarını ise yeni duyuyor olabilirsiniz. Bu kadınların hepsi çok başarılı tasarımcı olmalarının yanısıra aynı zamanda kariyer merdivenlerini teker teker çıkmış, milyar dolarlık şirket yöneten iş kadınları. Bu kadınların hepsi de 40'larında kariyerlerinin zirvelerinde olan isimler. Modanın yeni kadın tasarımcılarının isimlerini önümüzdeki 20-30 sene boyunca başarılarıyla duyacağız.

Helen Mirren

Hilary Swank

Tory Burch

Bir ayakkabı hayat değiştirir mi? Tory Burch'un hikayesi de bu açıdan Pamuk Prenses'ininki andırıyor. 2004 yılında 2 milyon dolar sermaye ile başladığı moda yolculuğu 10 yıldan kısa sürede 3.5 milyar doları aşan bir moda imparatorluğuna dönüştü. 2006 yılında annesinin ismini verdiği meşhur Reva model babetlerle tüm dünyada ilgi odağı oldu. Tory Burch kırmızı halının hakimi olmak yerine, ayakkabıdan çantaya, hazır giyimden gözlüğe kadar birçok farklı kategoride kadınların kalbini kazandı. Forbes dergisi tarafından 2010 yılında 'Yılın en güçlü kadınları' arasında gösterilen tasarımcıyı önümüzdeki günlerde daha çok duyacağız.

Jessica
Alba

Kate Middleton

Gisele Bündchen

Kate Hudson

Jessica Chastain

Daphne Guinness

Florence Welch

Lady Gaga

Sarah Burton

Herkesin kendi adı soyadıyla markalaştığı günümüzde Sarah Burton farklı bir kariyer yolu izleyerek, üniversite mezuniyeti sonrası stajyer olarak başladığı Alexander McQueen'e sadık kaldı. 2000 yılında markanın kadın bölümünün başına geçen tasarımcı, 2010 yılında Alexander McQueen'in ölümü sonrası, markanın creative direktörlüğü görevini üstlendi. Sarah Burton'un kariyerinin dönüm noktası ise Cambridge Düşesi Kate Middleton'in gelinliğini hazırlaması oldu.

Stella McCartney

McCartney soyadı farklı jenerasyonlar için farklı anlamlar ifade ediyor. Bazıları McCartney soyadı ile unutulmaz Beatles şarkılarını, diğerleri ise muhteşem elbiseleri anımsıyorlar. Paul McCartney ve Linda McCartney'nin kızları Stella McCartney bugünlerde kariyerinin en parlak günlerini yaşıyor. Central St. Martins mezunu, 4 çocuk annesi McCartney'nin tasarımları kırmızı halıdan, Olimpiyat oyunlarına kadar birçok farklı alanda karşımıza çıkıyor. 2009 yılında Time Dergisi tarafından en etkili 100 kişinin arasında gösterilen tasarımcıyı diğer meslektaşlarından ayıran en önemli özelliği ise ürünlerinde kesinlikle deri ürünlere ve kürke yer vermemesi. Kate Hudson, Cameron Diaz, Kate Moss, Madonna ve Gwyneth Paltrow tasarımcının hem yakın arkadaşları aynı zamanda da en iyi müşterileri.

Liv Taylor

Kate Hudson

Kristen Stewart

Madonna

Rihanna

Gwyneth Paltrow

Phoebe Philo

Listemizdeki isimsiz bir diğer tasarımcı ise yine İngiliz Phoebe Philo. Central Saint Martins'den, Stella McCartney'den bir sene sonra mezun olan Phoebe, 1997'da Stella McCartney ile birlikte Chloe'de çalışmaya başladı. 2006 yılında Chloe'den ayrılıncaya kadar sayısız başarıya imza attı. Ailesine zaman ayırmak için bir süre kariyerine ara veren Philo 2008 yılında Celine'in creative direktörlüğü görevi ile moda dünyasına geri döndü. Yalın çizgileriyle tanınan tasarımcı, özellikle tasarladığı çantalarla tüm kadınların gözdesi oldu. Bilmeyenler için Chloe'nin ünlü Paddington modeli, Celine Luggage, Phantom ve Classic Kutu modellerinin arkasında hep Phoebe Philo'nun imzası var.

Leighton Meester

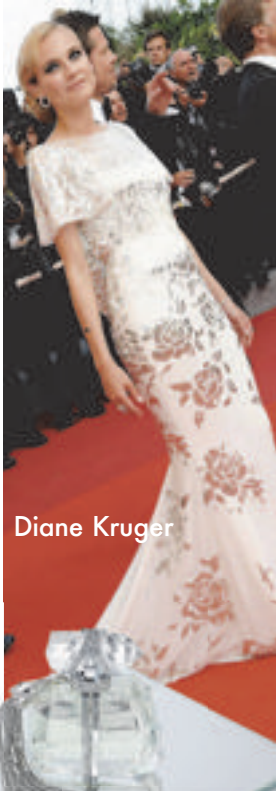

Miranda Kerr

Anne Hathaway

Diane Kruger

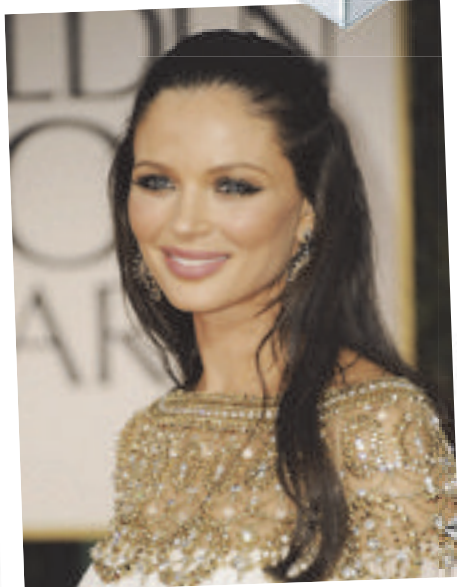
Jessica Alba

Selena Gomez

blake_1800380a.jpg

Sarah Jessica Parker

Cameron Diaz

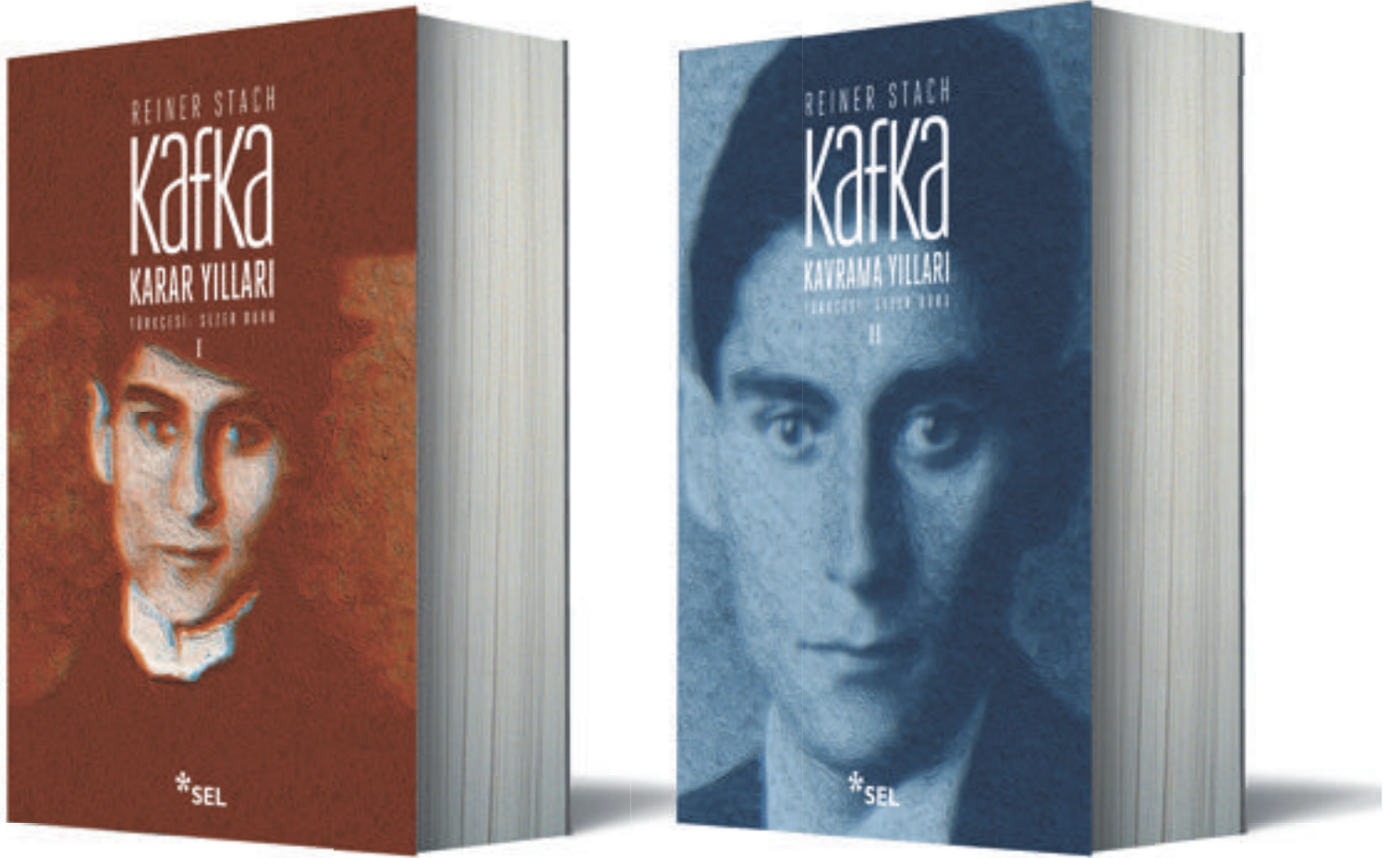

Eva Longoria

Georgina Chapman

Oldukça kuvvetli bir görsel arşivim vardır, ama ne kadar düşünsem de son yıllarda Marchesa giyilmeyen her hangi bir önemli kırmızı halı daveti aklıma gelmiyor. Georgina Chapman ortağı Karren Craig ile 2004 yılında Marchesa markasını hayata geçirdikten çok kısa süre sonra tüm Hollywood'un gözdesi oldu. Couture'ün olduğu, sayılı moda evinin hakim olduğu günümüzde oldukça cesur bir kararla başarı basamaklarını teker teker çıktılar. Kırmızı halının vazgeçilmezi olan Marchesa, daha uygun fiyatlı Notte by Marchesa markasının yanısıra, parfüm, çanta ve Lenox ortaklığı ile yemek takımı da tasarlıyorlar.

Dünya edebiyatının köşe taşlarından
Franz Kafka'nın varoluşunun merkezine
uzanan iki ciltlik kapsamlı bir biyografi...
Sezer Duru'nun çevirisiyle...

Praglı sigorta memuru Franz Kafka yapıtlarıyla dünyanın her köşesinde günümüze kadar süren kültürel bir şok dalgası nasıl yaratabilmiştir?

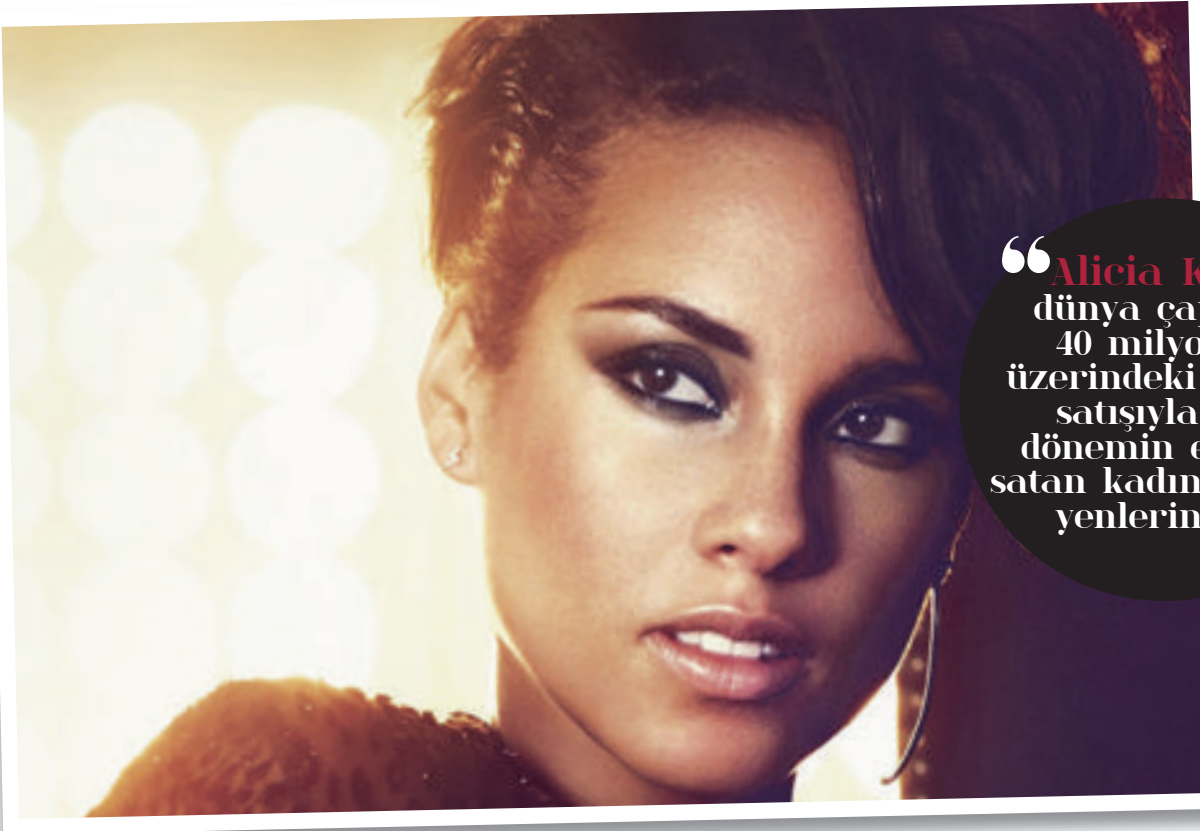
Dünyanın en önemli Kafka uzmanlarından Reiner Stach bu sorunun yanıtını, yazarın yapıtlarını, mektuplarını ve özel hayatıyla ilgili tüm belgeleri titizlikle inceleyerek yanıtıyor.

*SEL
YAYINCILIK

halklailiskiler@selyayincilik.com | www.selyayincilik.com | www.selyayincilik.blogspot.com

Sıcak yaz gecelerine

ÜNİLÜ YAĞMIURU

“Alicia Keys, dünya çapında 40 milyonun üzerindeki albüm satışıyla son dönemin en çok satan kadın müzisyenlerinden.”

ALICIA KEYS

Bu yıl 20. yılını kutlayan İstanbul Caz Festivali'nin ilk sürprizi R&B ve soul müziğin dünyaca ünlü vokali Alicia Keys! 'Falling', 'No One', 'If I Ain't Got You' gibi şarkıları onlarca ülkede haftalarca bir numara olan 14 Grammy ödüllü Amerikalı şarkıcı Türkiye'deki ilk konserini verecek. Şarkılarında klasik piyanoyu caz, R&B ve soul ile harmanlayan Alicia Keys, dünya çapında 40 milyonun üzerindeki albüm satışıyla son dönemin en çok satan kadın

müzisyenlerinden. Güçlü vokalinin yanı sıra şarkı yazarlığıyla da tanınan Keys, son albümü 'Girl On Fire' ile müzik gündemindeki yerini koruyor. Mozart, Beethoven ve Chopin bestelerinin de aralarında olduğu geniş bir klasik piyano repertuarına da sahip olan Alicia Keys, ilk albümü 'Songs in A Minor' ile 5 Grammy kazandı (2001). İkinci albümü 'The Diary of Alicia Keys' (2003) ile "En İyi R&B Albümü" de dahil olmak üzere dört

Grammy aldı. Aynı yıl yayımlanan ve canlı kayıtlardan oluşan Unplugged albümü ise Nirvana'dan bu yana en çok satan "unplugged" albüm oldu. Üçüncü albümü 'As I Am' ve dördüncü albümü 'The Element of Freedom' ile İngiltere listelerinde bir numaraya yükselen Keys'in Jay-Z ile birlikte seslendirdiği 'Empire State of Mind' parçası Rolling Stone dergisi tarafından yılın en iyi ikinci parçası seçildi. Bu konseri ajandansa mutlaka not alın.

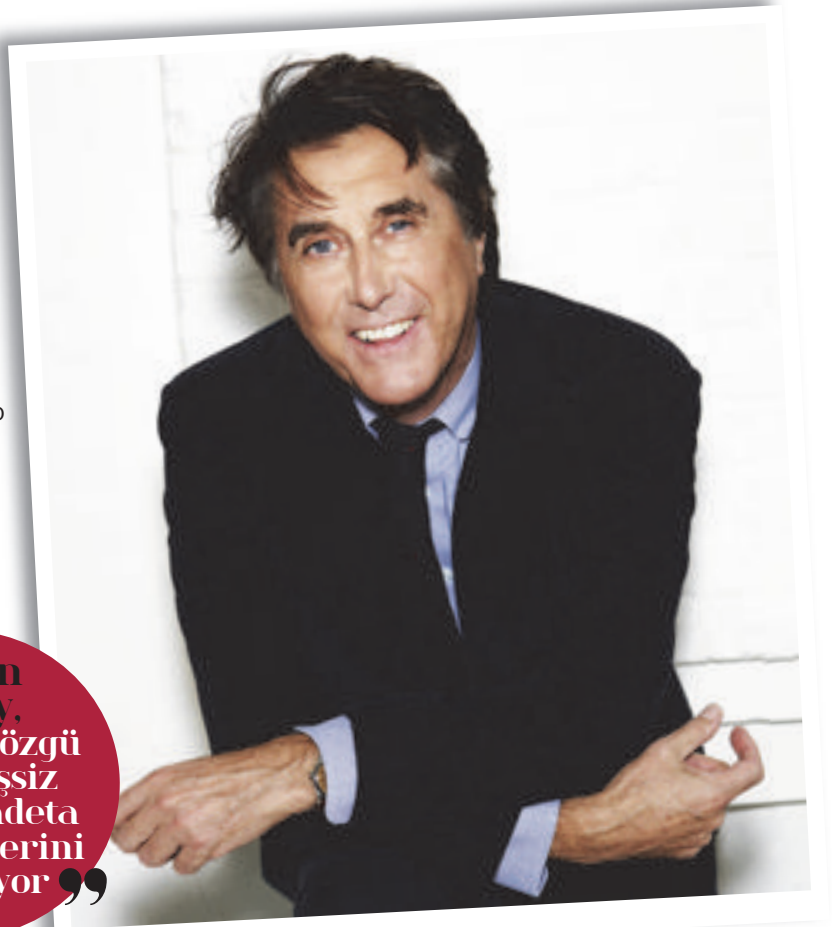
2 Temmuz Salı/ KüçükÇiftlik Park

Bir sürpriz daha: **BRYAN FERRY!**

Roxy Music sonrası solo kariyerinde de liste başı albümlere imza atan Bryan Ferry, geçtiğimiz yıl yayımlanan ve 'Slave to Love,' 'Love is the Drug' ve 'Don't Stop the Dance' gibi en sevilen şarkılarını 20'lerin caz tarzında yeniden yorumladığı 'Jazz Age' albümünün ardından, İstanbul Caz Festivali'nde! Ferry, Fransız chanson'larından salon şarkıcılarının zarafetine, Sinatra'yı andıran bir ağırbaşlılıktan Gainsbourg-vari bir karizmaya, sert ve köşeli rock tavrından "fütüristik nostalji"ye uzanan birçok müzikal tarz ve duruşu ustalıklı birleştiren dehası ve bunları çok iyi yansıtabilen eşsiz sesi ile tanınıyor. 'An Evening With Bryan Ferry' adlı konseri kaçırmamak gerek!

8 Temmuz Pazartesi/ Harbiye Cemil Topuzlu
Açık hava Sahnesi

“Bryan Ferry, kendine özgü tarzı, eşsiz sesi ile adeta dinleyenlerini büyülüyor”

**SHLOMO
MINTZ**

Mükemmel müzikalitesi, stil çeşitliliği ve güçlü tekniğiyle tanınan şef ve keman sanatçısı Shlomo Mintz, bu yılın "Zaman ve Değişim" temasına da gönderme yapan bir programla festivalde. "Müzik gerçeğe dokunmaktır, pek nadiren olsa da..." diyen Mintz, festival takipçileri için o pek nadir anlardan birini vaat ediyor. Dünyanın en iyi orkestraları ve şefleriyle düzen-

li olarak konser veren sanatçı, kaydettiği yirmiden fazla albümle aralarında üç Grand Prix du Disque ile Edison ve Gramophone'un da bulunduğu pek çok ödüle layık görüldü. Henüz on sekiz yaşındayken sanatsal uğraşlarına şefliği de ekleyen Mintz o günden bu yana dünyanın dört bir yanında ünlü orkestraları yönetiyor. Cameristi della Scala ise

sanatçının düzenli işbirliği yaptığı seçkin topluluklardan. La Scala Orkestrası ile La Scala Filarmoni Orkestrası'nın üyelerinden oluşan topluluk kurulduğu 1982 yılından bu yana Muti ve Barenboim gibi dünya sahnelerinin önde gelen şefleriyle çalıştı. Shlomo Mintz ve Cameristi della Scala, Bach ve Schubert'in yanı sıra Grieg'in bir önceki yüzyılın danslarını ve

stilllerini kendi dönemine uyguladığı neo klasik eseri Holberg Süiti ile İstanbul'da "geçmiş geleceğe taşıyacak." Program: 1) Johann Sebastian Bach Keman Konçertosu No. 1, La Majör ve Keman Konçertosu No. 2, Mi Majör. 2) Edvard Grieg Holberg Süiti, Op. 40. 3) Franz Schubert Ölüm ve Genç Kız

18 Haziran Salı / Aya İri Müzesi

LANA DEL REY

'Karanlık aşk hikâyelerinin' kadını Lana Del Rey geliyor, jean giyip 'Summer Time Sadness'i yaşamaya hazır olun. 2012'nin en çok satan ve en çok ödül alan albümlerinden birine sahip olan ve kendini film yazarı olmak isterken dünyanın en ünlü söz yazarları arasında bulan internet fenomeni Lana Del Rey, aşk hikâyeleri anlattığı şarkı sözleri kadar sesiyle de dinleyenleri kendine hayran bırakıyor. 2012'nin en çok satan ve en çok ödül alan Lana Del Rey'in 'Born to Die' albümü bağımlılık yaratıyor. 1950'lere ve 60'lara olan hayranlığını müziğine yansıtan Amerikalı şarkıcı ve söz yazarı Lana Del Rey'in konseri için şimdiden harekete geçin...

7 Temmuz Pazar / KüçükÇiftlik

YİNE YENİDEN TEOMAN...

Daha önce müziği bıraktığını açıklayan ünlü rock şarkıcısı Teoman uzun bir aradan sonra yeniden hayranlarının karşısına çıkacak. Kadir Has Üniversitesi Selimpaşa Kampüsü'nde geçtiğimiz günlerde gerçekleştirilen bir etkinlikte sahne alan Teoman sayesinde bir eğitim-öğretim dönemini daha tamamlayan öğrenciler tüm yılın stresini de attılar. Müziği bırakmasının ardından hızlı bir geri dönüş yapan Teoman'ın eskimeyen şarkılarını üniversite öğrencileri hep bir ağızdan seslendirdiler.

26 Haziran Çarşamba / Harbiye Cemil Topuzlu Açık hava Sahnesi

MAGDALENA KOZENA

Aya İrini'nin muhteşem akustiği ve atmosferinde, festival izleyicilerinin yakından tanıdığı Venedik Barok Orkestrası, Andrea Marcon yönetiminde günümüzün seçkin opera evleri ve en büyük şeflerinin vazgeçemediği solistler arasında yer alan Magdalena Kozena'ya eşlik edecek. Kozena'nın bugüne kadar pek çok başarılı işbirliğine imza attığı, barok müziğin Venedikli ustalarından oluşan toplulukla vereceği konser festivalin en gözde etkinlerinden biri olacak.

Albümleri üst üste satış rekorları kıran, operaların olduğu kadar konser sahnelerinin de vazgeçilmezi olan sanatçı, güçlü sahne duruşuyla müzikseverleri her gün kendine daha da hayran bırakmaya devam ediyor. Sanatçının Venedik Barok Orkestrası ile birlikteliği ise 2007-2008 sezonunda Handel arylarını seslendirdikleri Avrupa turnesine dayanıyor. Carnegie, Amsterdam Concertgebouw ve Champs-Élysées gibi önemli salonların düzenli konuğu olan, konser ve opera icralarıyla eleştirmenlerin tüm dünyada övgülerini toplayan, Diapason D'Or, Choc du Monde de la Musique, ECHO ve Edison ödüllü Venedik Barok Orkestrası, barok operanın en değerli örneklerinin yeniden keşfedilmesine kendini adanmış bir topluluk. Vivaldi ve Handel'le muhteşem bir program bu gece sizleri bekliyor.

20 Haziran Perşembe / Aya İrini

Saksafona hayat veren bir efsane: DAVID SANBORN

'Quartette Humaine' için bir araya gelen popüler cazın efsanevi isimleri David Sanborn, Bob James, Steve Gadd ve James Genus İstanbul'da hayranları ile buluşacak. Çıkardığı 85 albümün yanı sıra, Grammy dahil birçok ödül kazanan Bob James'e, tüm zamanların en başarılı ve ilham verici saksofon virtüözlerinden David Sanborn eşlik edecek. Bu isimlerle, stüdyo bateristlerinin en iyisi olarak adlandırılan Steve Gadd ve basta harikalar yaratan James Genus aynı sahneyi paylaşacak. 1986'daki 'Double Vision' ortaklığından sonra ilk defa bir araya gelen James ve Sanborn, bu yıl Steve Gadd'le birlikte kaydettikleri 'Quartette Humaine' albümünün turnesi kapsamında, İstanbul'da.

9 Temmuz Salı / Harbiye Cemil Topuzlu Açık hava Sahnesi

Münih Oda Orkestrası ve **KHATIA BUNIATISHVILI**

Alman çoksesli müzik dünyasının en parlak meşalelerinden biri, klasik repertuarın bilinen eserlerine yeni standartlar getiren Münih Oda Orkestrası, sanat direktörü Alexander Liebreich yönetiminde ilk kez festivalde. Bugüne kadar Giovanni Antonini, Andreas Scholl, Lisa Batiashvili, Janine Jansen, Kim Kashkashian, Heinrich Schiff ve Sabine Meyer gibi ünlü konuk şef ve solistlerle çalışan orkestra, her yıl dünya çapında altmışın üzerinde konser veriyor. Bu konserini festivalin 'Zaman ve Değişim' teması etrafında kurgulayan Münih Oda Orkestrası, Stravinsky Re Majör Konçertosu'nun yanı sıra Penderecki'nin 1960'ta bestelediği, UNESCO ödüllü 'Hiroşima Kurbanlarına Ağıt' ve Haydn'in 'Veda' Senfonisi ile müthiş ses birliğini ve müzikal fikirlerinin zenginliğini sergileyecek. 1995'ten bu yana otuzu aşkın dünya prömiyeri gerçekleştiren topluluk, "yeni nesil

“Alexander Liebreich'in yönetimindeki orkestraya, genç neslin en duyarlı piyanistlerinden Khatia Buniatishvili'ye eşlik edecek.”

şefler arasında bir öncü” olarak nitelenen Alexander Liebreich'in yönetiminde, genç neslin en duyarlı piyanistlerinden Khatia Buniatishvili'ye eşlik edecek. Sanatçı Mozart'ın büyük bir sadelikle coşkuyu ve hüznü aynı anda barındıran 23 numaralı Piyano Konçertosu'yla müzikseverlere nefes bir müzik ziyafeti çekecek. Uluslararası Horowitz ve 12. Rubinstein gibi prestijli yarışmalarda aldığı ödüllerle uluslararası kariyerine hızlı başlayan Buniatishvili'yi çağımızın en önemli piyanistlerinden Martha Argerich "sıradışı bir yetenek" olarak tanımlıyor. Wigmore Hall, Concertgebouw, Carnegie Hall ve Musikverein gibi dünyanın seçkin müzik merkezlerinde verdiği resitaller ve oda müziği konserleriyle adından sıkça bahsettiren sanatçı, yer aldığı her etkinlikte dinleyicilerini kendine hayran bırakıyor.

17 Haziran Pazartesi / Aya İrişi

DEE DEE BRIDGEWATER ve RAMSEY LEWIS

Günümüzün en iyi caz vokalistlerinden Dee Dee Bridgewater, usta caz piyanisti ve besteci Ramsey Lewis'le cazın ruhunu tam anlamıyla yaşatacak bir konserde sahneyi paylaşıyor. Bu konserde, üç Grammy ödülü ve yedi altın plak sahibi Lewis'in kusursuz melodileri, ipeksi sesi ve incelikli yorumuyla caz standartlarına taze bir yaklaşım getiren Bridgewater'a eşlik edecek.

3 Temmuz Çarşamba / Yıldız Sarayı Has Bahçe

VILLEROY & BOCH 2013 YAZ KAMPANYASI

*Villeroy & Boch'tan
yemek seti alan
herkese
12 kişilik çatal
bıçak seti hediye!**

(* Villeroy & Boch
Oscar serisi.

WWW.VILLEROY-BOCH.COM

Pazar kahvaltılarınız % 30 indirimli!

Türkiye'deki tüm cafe ve restoranlarda pazar kahvaltılarınızı Afili Bonus Platinum kartınızla ödeyin, %30 indirimden doya doya faydalanın.

Afli Bankacılık size ve ailenize özel, çünkü hayat Deniz'de güzel.

* İndirime hak kazanılabilmesi için işlemin pazar günü saat 09:00 - 13:00 arasında yapılması gerekmektedir. Tek seferde en fazla 40 TL, 1 ay içerisinde 200 TL indirim kazanılabilecektir. İlgili indirimlerden asıl kart sahibi ile birlikte sadece tek bir ek kartı yararlanılabilecektir. İndirim tutarları işlemin yapıldığı ayı takip eden ay içerisinde karta iade şeklinde olacaktır. Harcamanın yapıldığı işyeri MCC kodunun (Merchant Category Code) cafe ve restoranlar dışında MCC koduna sahip olması durumunda indirim kazanılamayacaktır.

